Ey yükselen yeni nesil!
İstikbal sizsiniz. Cumhuriyeti biz tesis ettik; onu ilâ ve idame edecek sizsiniz.
K. ATATÜRK

Cumhuriyet

17 nci yıl sayı: 5839

İSTANBUL — CAĞALOĞLU
Telgraf ve mektub adresi: Cumhuriyet, İstanbul - Posta kutusu: İstanbul No. 246
Telefon: Başmuharrir: 22366, Tahrir heyeti: 24298, İdare ve matbaa kısmı: 24299 - 24290

Pazar 10 ikinciteşrin 1940

Benim naçiz vücudümü bir gün elbet toprak alacaktır. Fakat Türkiye Cumhuriyeti ilelebed payidar kalacaktır.
K. ATATÜRK

Büyük Matem Günümüz

Onun ikinci Yıldönümü

Atatürk fani şahsiyetinde ölmüştür, fakat içinden çıkarak istiklâl ve istikbalile adeta yeniden yarattığı büyük Türk milletinin hayatında ve bu memlekete ihda ettiği büyük eserinde ebediyete namzed bir varlıkla yaşayor ve yaşayacaktır.

Yani Atatürkün, ve heyhat ki ölümünün.

İki yıl önce Atatürk [illegible] hayata gözlerini bu gün kapamıştı. İşte iki yıl evvel günler- bütün memleketi matem için- yüzdüren bu acı kayıbın bu ikinci yıldönümünü idrak e- yoruz. İki yıl önce küçük çocuk- mızdan ihtiyarlarımıza kadar dün erkek hepimizi kaplayıp e- milli matemin samimi olduğu dar muazzam tezahürleri bu gözlerimizin önünde bir da- canlanarak kalblerimiz burku- yor.

Atatürkün ölümü yalnız biz dikleri mateme garketmekle kal- yarak bütün dünyada derin bir ve teessürün uzanıp giden lerini yaratmış olduğunu da rlayalım. Büyük ölümüzün ce- zesine komşularımızdan başla- rak dünyanın bellibaşlı bütün mi letleri büyük itina ve ihtimamlar iştirak etmişlerdi. Ve bu iştirak- en bariz vasfı onların büyük e karşı en samimi bir hürmet muhabbetle dolu oluşunda idi. ih boyunca hiç bir devirde ve bir asırda Atatürk gibi halkın den çıkıp yükselen bir şahsiyete rşı böyle cihanşümul denilecek ymet ve ihtişamda hürmet ve habbet tezahürü gösterilmiş de- ildir.

Ne mutlu Türk milletine ki ken- sinesinde yoğurup yarattığı böy- büyük bir evlâdının az zaman- bütün dünya milletlerinin kalb- ini bu kadar kudret ve hakimi- etle teshir edebilmiş olduğunu rmüş ve onun şahsında kendi üksek mahiyetine ayrılan takdir tibarla iftihara zafer bulmuştu. şkâr bir keyfiyettir ki Atatürk bi büyük insanlar yetiştiren bir illet, haddizatında büyük bir illettir, ki her zaman aynı kabi- yetin sahibi bulunmak hasebile aha nice büyüklüklerin kaynağı mağa namzed sayılır. Bunun i- ndir ki bugün dünyanın geçir- ekte olduğu eşsiz buhran karşı- nda Türk milleti daha dün de- ilecek kadar yeni olan yakın ta- hinin harikalarından kendi istik- line mes'aleler tutmağa hak ka-

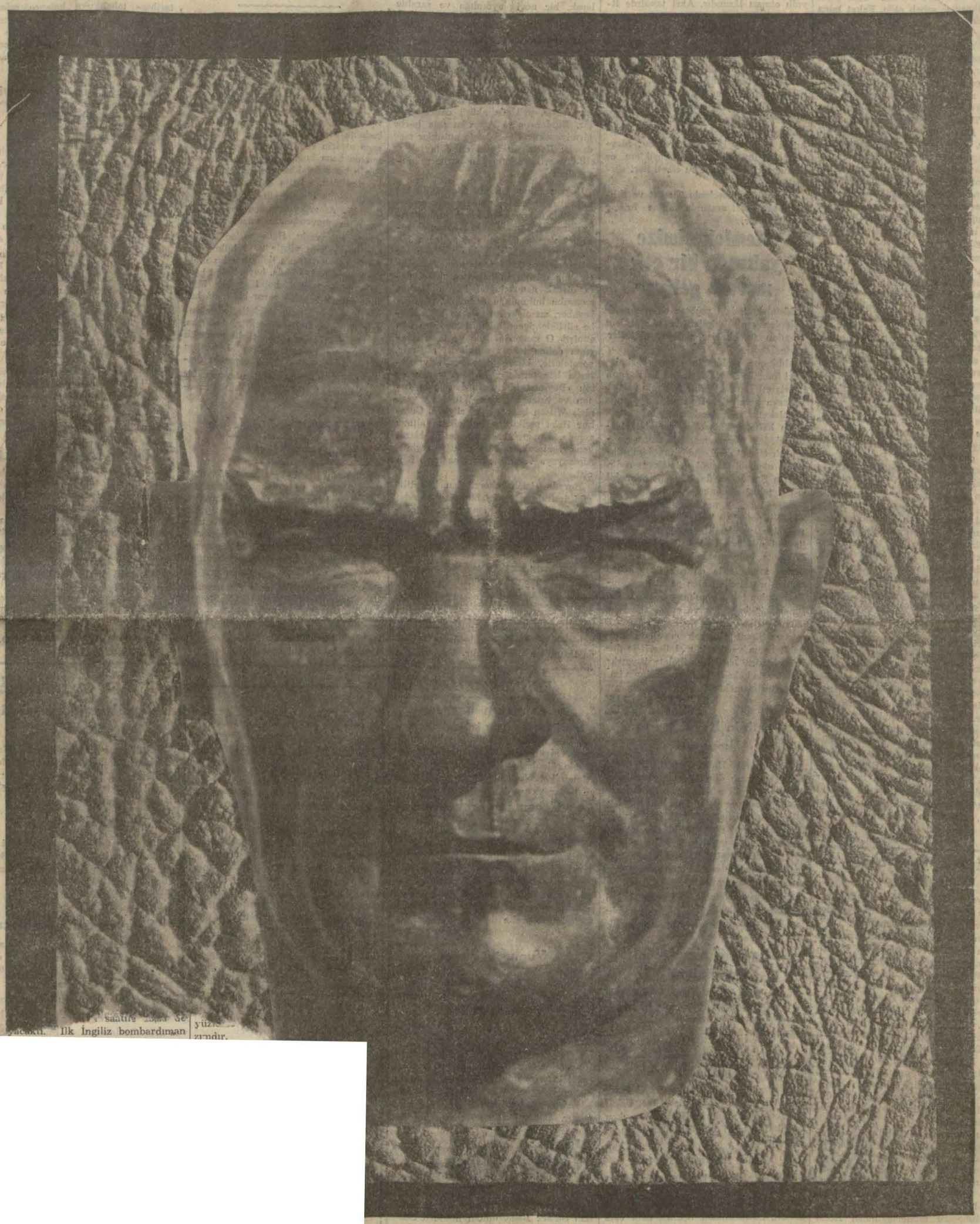

saatiğ [illegible] de- yacaktı. İlk İngiliz bombardıman yüz[illegible] zındır.

İkinci yılı Yaşarken

Ordulara kumanda veren, Türk milletinin mukadderatını sevk ve idare eden Mustafa Kemal yalnız Türk milletine değil, o milleti meydana getiren biz insan zerrelerine de büyük kalbinde teker teker yer ayırabiliyordu.

Ona ilk defa yaklaştığım anın heyecanını bugün, ölümünün ikinci yıldönümünde, bütün şiddetile tekrar yaşayorum.

1920 senesinin yazı idi. Henüz bir kaç aydanberi faaliyete geçen Büyük Millet Meclisinde sık sık buhranlı ve gürültülü toplantılar oluyordu. Nasılsa bir defasında bulunduğum bu dinamik, kaynar toplantılardan bana sirayet eden zaptedilemez alâkanın zorile Meclise girme fırsatlarını kaçırmamayı, daha doğrusu oraya girebilmek için fırsat yaratmayı âdet edinmiştim. On iki yaşında ancak bulunduğumdan dinleyiciler locasında bile yerim olmamak lâzımdı. Zaten kürsüde söylenen sözleri de pek anlıyamıyordum. Fakat o kalabalık ve gürültünü içtima salonunun öyle çekici bir sıcaklığı vardı ki ve burası benim on iki senelik hayatım için o kadar yeni idi ki, Geçiörendeki bağımızda ham üvezlerle kedilere nişan almaktansa, kalpaklı, poturlu bir takım adamların karşılıklı bağrışmalarına uzaktan sessizce olsun karışmayı tercih ediyordum.

Burası, içinde herkesin muallimlik iddiasında bulunduğu büyük bir mektebe benziyordu. Sıralarda oturan poturlu adamlar nöbetleşe kürsüye çıkıyor, tıpkı ders verircesine, yüksek sesle bir şeyler anlatıyorlardı. Ötekiler bazan uslu talebeler gibi dikkatle dinlerlerdi. Fakat ekseriya sonuna kadar dayanamazlar, yerlerinden doğrularak itiraza başlarlardı. İşte o zaman kıyamet kopar ve ben anlatılması güç, tatlı bir heyecanla ürperirdim.

Evet, vakıâ mevzuları pek kavrıyamıyordum. Fakat konuşulan şeylerin orada oturanlar, dışarıdakiler, başka şehirlerde yaşayan Türkler, velhasıl hepimiz için çok ciddî, çok hayatî şeyler olduğunu seziyordum.

Ve şuurumdan ziyade insiyaklarımla içine girmeğe çalıştığım bu harikulâde dünyayı bir tek isim dolduruyordu: Mustafa Kemal.

Şimdi hatırlıyorum, o zaman daha doğru dürüst ordumuz bile yoktu. Ne İnönü, ne de Sakarya zaferleri henüz kazanılmamıştı. Fakat Anafartalar kahramanı Mustafa Kemal, insanların ve hâdiselerin üstünde bir varlık olarak daha o zamandan herkesin içinde yaşıyordu. O kürsüye çıktığı zaman koca salonda cıt işitilmezdi ve ben, onun ciğerlerinden fışkıran madeni sesteki derin manayı, musikiyi anladığımız gibi, iliklerimle anlardım.

Bir gün gene Meclise girmenin yolunu bulmuştum. İctima hararetli oldu ve uzun sürdü. Fakat Mustafa Kemal o gün görünmemişti.

Akşam karanlığında celse tatil edilip de salon boşaldığı zaman, beni Geçiörendeki bağa götürecek olan komşumuz İbrahim Süreyya (şimdiki İzmit meb'usu İbrahim Süreyya Yiğit) dinleyiciler locasına gelerek beni aşağıya, tamamen boşalmış olan içtima salonuna indirdi. Birisini bekliyorduk.

İşte o sırada salonun yan kapılarından biri açıldı: Anafartalar kumandanı, Büyük kahraman Mustafa Kemal içeri giriyordu. Kalbimin kopacakmış gibi çarptığını hissettim. Heyecandan kıpkırmızı olmuştum. Başımdaki, kulaklarıma

NADİR NADİ

(Arkası 8 inci sahifede)

"Ata,, ya

r yüce varlığın üstünde bir güneşsin.
ökteki güneşe yeryüzünde bir eşsin.
oktu kurduğun yeni yurdun üstünde
zerin doğmadı ne bu günde, ne dünde.
asrın içinde gelip geçmiş insanlar
adı kurduğun diyar gibi bir diyar.
ldü diyorlar, hayır, hayır ölmedin
ldü diyemez hiç bir kitab, hiç bir din.
arih, önünde diz çöküp el bağlıyor
erler ağlıyor, sana gökler ağlıyor
ırak onları, varsın sana ağlasın
yok, seninle ne kederin, ne yasın.
rlere sığmadın, sana küre dar geldi
çin şahlanan ruhun arşa yüceldi.

Gündüz Nadir

Şefin Şefi anlatışı

Yazan: İSMAİL HABİB

Bugün yapılacak ihtifalde, Ebedî Şefin «istirahat yerine tevdi» edildiği gün Millî Şef tarafından millete söylenen beliğ hitabeyi okuyacak talebeyi seçmek üzere, dün Galatasaray lisesinin kalabalık mevcudlu son sınıfında, o hitabeyi hem kendim okudum, hem talebelere okuttum.

İki sene evvel bütün memlekette büyük matemle mebhuş ruhlara bir emniyet ve gufran selâlesi gibi dökülen o hitabeyi iki sene sonra okurken, sınıfta, ruhlarımızdan anlatılamaz bir ulviyetin ürperişleri geçti. O hitabe iki yılın mesafesile daha kabarmış, daha heybetlenmiş, daha dokunaklılaşmıştı. Maveralardan ses duyuyor gibiydik.

Büyük Atatürkü bütün büyüklüğile ve en salâhiyetle anlatan ses. Sekiz fıkralık, ve her fırkasına bir kitablık mana doldurarak, bütün «lüzumlu» yu teksif edip, bir kelimelik «fazla» ya imkân bırakmadan; tok, dolu, inanmış ve inandırıcı bir eda ile, kafalara ışık, ruhlara övünç, ve yüreklere genişlik vere

(Arkası 8 inci sahifede)

Fransaya ne Oldu?..

Yazan: Gordon Waterfield — *Büyük siyasî tefrika No. 2*

Paris niçin Açık şehir İlân edildi?

Tours'da bulunan hükûmet, Pariste komünist ihtilâli çıkacağından korkuyordu

Fakat bunun kat'iyen aslı esası yoktu

Almanlar köyleri, muhacirleri, muvasala hatlarını, bombardıman ediyor, fakat kolaylıkla bombardıman edebilecekleri sanayi müesseselerine dokunmuyorlardı. Çünkü bu müesseseleri kullanmak ve silâh imal ederek İngiltereye taarruz etmek emelindeydiler. Sonra büyük sanayicilerin de, kendilerile anlaşmalarını ve bunların fabrikalarını işletmek hussuunda kendilerine yardım etmelerini beklemekte idiler. Çünkü bu sanayicilerin kazancdan başka bir şey düşünmediklerini biliyorlardı. Fakat Fransızların bu sanayi müesseselerini berhava etmemelerinin sebebi neydi? Ve niçin bu müesseseler Alman işgalinden önce imha edilmedi? Alman ilerlemesinin sür'ati mi? Ve Fransızların bozgunluğu muydu? Buna inanmıyorum.

Fakat Almanların Polonya seferi esnasında da müttefiklerin tayyareleri Berlin ile Almanyanın bellibaşlı şehirlerini bombardıman etmekten çekinmişlerdi ve bunun sebebi Paris ile Londranın da bombardıman edilmesinden korkmalarıydı. Bu yüzden müttefikler, bomba yerine beyanname atmakla iktifa ettiler. Almanların topyekûn harb yaptıkları sırada dahi müttefikler hâlâ sulh zihniyetile hareket ediyorlardı. Ve müttefik orduların başında sulh devrinin generallerinden olan Gamelin bulunuyordu. Polonyanın mağlûb edilmesi ve Almanların Fransa ile meşgul olmağa fırsat bulmaları üzerine General Gamelin, Saarbrucken sanayi mıntakasına hâkim vaziyette olan kuvvetleri Warndt ormanından çekmiş, ve bunu mahza insan kanını korumak için yaptığını söylemişti. Müttefikler, müthiş bir düşmanla harbetmekte olduklarından bu düşünüş tarzı en feci neticeleri verebilirdi. Gamelin bu sözleri, herkesin karşısında söylemiş olduğu için askerler ve zabitler üzerindeki tesiri çok derindi. Ve Fransızlar yalnız Saarbruckenden çekilmekle kalmamış, cenubu garbide mühim bir Fransız sanayi şehri olan Forbach'ı da terketmişlerdi. Fakat bu ricat Fransız milletinden gizli tutuldu. Ben de, ancak mayısta cepheyi ziyaret ettiğim zaman bunun farkına vardım. Ve Forbach'ın Almanlara geçtiğini anladım.

Gerçi garb cephesinde harb henüz başlamamıştı. Fakat tutulan siyaset de Majino'nun gerisine çekilmekten ibaretti. Fransanın yerinde saymak siyaseti tenkid edildikçe alınan cevab şu idi: «Fransa buhranla karşılaştığı zaman ne nanların Fransayı istilâya teşebbüs etmelerini beklemek gerek. O zaman Fransa, yapacağını yapar.» yapacağını bilir ve derhal kalkınır. Al-

Dostlarımdan biri bu telâkkiye mukabele ederek şu mülâhazayı ileri sürmüştü:

— Fakat bu düşünüş de bir tereddi alâmetidir. Canlı bir millet, buhranların yakasına sarılmasını beklemez. Belki buhranlara takaddüm eder. Fakat Fransızlar kendilerine gelmek için kuvvetli bir sarsıntı bekleyorlar. Fransız burjuvası, hodperesttir. Ve memleket uğrunda fedakârlığa katlanmayı öğrenmemiştir.

Fakat dostumun bu mülâhazası beni bile isyan ettirmişti. Çünkü Fransızların tehlike başgösterdiği zaman mutlaka silkineceklerine inanıyordum. İnancımın yerinde olmadığını iki ay sonra anladım. O zaman Almanlar Paristen yirmi mil mesafede idiler. Fransız hükûmeti Parisi müdafaa etmemeğe karar vermiş ve Reynaud'nun siyaseti iflâs etmişti. Fransanın silkineceği, kalkınacağı sıra hulûl ettiği halde bu kalkınmanın bir tek alâmeti göze çarpmıyordu. Louvre'un, Plase Vandome'un, Madleine'in, Champs Elyses ve Boulogne ormanına nazır evlerin harabiye uğraması ihtimali Parisin açık şehir ilân edilmesine sebeb oldu. Fakat buna sebeb olan bir başka amil de vardı. Petain ile Weygand komünistlikten korkarak Fransızları Parisi müdafaaya davet etmekten çekiniyor ve bir ihtilâl çıkmasından, iktidar mevkiinin müfrit sollara geçmesinden korkuyorlardı. Mevsuk bir membadan anladığıma göre General Weygand hükûmetin 13 haziranda ve Tours şehrinde yaptığı bir toplantıda Parisin komünistlerle dolu olduğunu, komünist lideri Thorez'in Eliysé'yi zaptettiğini söylemiş, fakat bu sırada Parisle henüz temasını muhafaza eden Dahiliye Nazırı Mandel bunun yalan olduğunu izah etmişti. Ben de birkaç gazetecile birlikte henüz Pariste bulunduğum için hakikati biliyor ve ortada hiç bir karışıklık izi bulunmadığını görüyordum.

Weygand'larla Petain'lerin halkı müdafaaya davetten çekinmelerinin tarihî sebebleri, bir hayli derindir. Fransız ihtilâli ikide birde alevlenen husumet ateşleri yakmış ve bu husumetler 1830 da, 1848 de, 1870 de ve 1936 da yeniden parlamıştır.

1934 senesinin şubatında büyük Fransız iş sahiblerinin teşebbüsile faşizmi Fransaya yüklemek için bir hareket başgösterdi. İhtimal ki bu hareket, yabancı faşizm ile anlaşmış bir halde idi. Teşebbüs boşa gitmiş ve Fransız halkı iki sene sonra yapılan umumî seçimde kararını bildirmiş, Fransada halk cephesi büyük bir ekseriyet kazanarak işbaşına gelmişti. Gerçi Fransa Bulm hükûmetinin giriştiği içtimaî ıslahlara muhtacdı, fakat bütün bunlar Fransa için son derece güç bir sıraya tesadüf etmişti. Fransız maliyesi çok zayıftı ve yeni program son derece masraflı idi. Memleket bu içtimaî inkılâbın yeni şartlarına uygun bir istikrara kavuşmak imkânını elde etmiş olsaydı, bu iş de kolaylıkla başarılabilirdi. Fakat Blum, Fransanın Alman - İtalyan tehlikesine karşı gelmek için azamî derecede çalışması icab ettiği bir sırada işbaşına geçti. Ve kırk saatlik hafta programını tatbika başladı. İş sahiblerile işçiler arasında ziddiyet büyüdükçe büyüyor ve Fransa dahilî bir harb arifesindeymiş gibi görünüyordu. Almanya ile İtalya fırsatı istismar ederek Fransanın istikrar bulmasından önce genişleme siyasetlerini ileri sürmek istediler. Fransadaki dahilî karışıklık, zenginlerin sermayelerini ihrac etmeleri yüzünden altının memleketten mütemadiyen çekilmesi, parlamentodaki kahir ekseriyetine rağmen Blum'ün vaziyetini sarsmıştı. Fransanın bu şartlar dahilinde kuvvetli bir harici siyaset takib etmesine imkân yoktu. Ve bu yüzden, daha fazla İngiltereye dayanıyordu.

(Yarın devam edecek)

Şehir Haberleri

Sümer Bank ile Birlikler arasında

Bankanın ithalât yapması bir ihtilâfa sebeb oldu

Sümer Bankla ithalât ve ihracat birlikleri umumî kâtibliği arasında mühim bir ihtilâf çıkmıştır.

Bu mesele hakkında aldığımız malûmata nazaran ihtilâfa sebeb olan hâdise, Sümer Bankın bir memleketten getirttiği bir milyon küsur kilo derinin ithalât birliklerini tahrik etmesidir. Çünkü memleketimize ithalât yapacak her müessesenin behemehal ithalât birliklerine ve yahud bunlardan birine kaydılı olması lâzımdır. Aksi takdirde ithalât da yapılamaz. Diğer taraftan ithalât yapan müesseselerin mal bedelinin yüzde yarımını ithalât birliğine terketmesi de lâzımdır. Halbuki Sümer Bank hiçbir ithalât birliğine kayıdlı değildir. Banka ne bir birliğe girmeği, ne de yüzde yarım vermeği kabul etmemektedir. Banka ve fabrikaları, devlet müesseseleri oldukları için Ticaret ve Sanayi odalarına da kaydedilmiyecekleri hakkında mevcud bir karar vardır. Mevzuubahs ihtilâfta banka, birliklere de girmemek hususunda bu cihetı ileri sürmektedir.

Bu mühim meselenin Ticaret ve İktisad Vekâletleri arasında halline intizar edilmektedir.

Memleketimize yakında bir çok mevad geliyor

Memleketimizin muhtac olduğu maddelerden en mühimlerinin temini için yapılan teşebbüsler müspet neticeler vermektedir.

Aldığımız malûmata göre, şehrimizdeki kauçuk fabrikalarından bazılarının sipariş ettiği mühim bir kauçuk partisi Basraya gelmiştir. Bu parti yakında memleketimize gelecektir.

Bu hafta, gelmiş olan otomobil lâstiklerinden maada memleketimize yakın bir transit merkezinden mühim miktarda otomobil lâstiği gelmek üzeredir. Ayrıca Suriyeden de 6000 çift otomobil lâstiği teklif olunmuştur.

Öğrendiğimize nazaran, Rumanyadan yeniden petrol ve benzin mübayaatı için temaslar yapılmaktadır. Halen petrol limited müdürü Sedad Ziya Kantoğlu Bükreşte bulunmaktadır.

Son zamanlarda en çok ihtiyac hissedilen metalardan olan çuval hususunda İrandan teklif yapılmıştır. İranda bulunan bir kanaviçe ve çuval fabrikası mümessili şehrimizde temaslara başlamıştır. Şimdi alınacak çuvallara mukabil İrana verilecek mal üzerinde durulmaktadır. İranlılar çikolata istemekte iseler de kakao olmadığından buna imkân görülmemektedir.

MÜTEFERRİK

Partinin Beyoğlu kaza kongresi

Cumhuriyet Halk Partisi, Beyoğlu Kaza kongresi, dün öğleden sonra saat (15) te Nur Ziya sokağında Parti merkezinde aslî ve yedek azanın iştirakile toplanmıştır. Kongreyi Partinin Beyoğlu şubesi reisi Mekki Hikmet açmış ve usulen yapılan intihabatta kongre riyasetine Raif Güner seçilerek, idare heyetinin bir senelik icraatını gösteren rapor okunmuştur.

Rapor reye konulmuş ve aynen kabul edilmiş ve dilekleri sıralamak, hesablara bakmak üzere komisyonlar seçilmiştir.

Ziya Gökalpin ölüm yıldönümü

Büyük Türk içtimaiyatçısı Ziya Gökalpin vefatına tesadüf eden 8 birincikânunda merhumun mezarında bir ihtifal yapılacaktır.

ADLİYEDE

İki tayin

İstanbul cezaevi müdürü Reşid Baykal, Artvin cezaevi müdürlüğüne, Üsküdar cezaevi müdürü Hüsnü Konukcu İstanbul cezaevi müdürlüğüne tayin edilmişlerdir.

Bir hapis kararı

Yemişte Güzel Bandırma nakliyat ambarı önündeki yağ fıçılarından birini aşırırken yakalanan Mustafa oğlu Hasan, Sultanahmed üçüncü sulh ceza mahkemesinde üç buçuk ay hapse mahkûm edilmiştir.

GÜNÜN MEVZUU

Amerika Harbe Koşuyor!

Çünkü «yeni nizam» doğrudan doğruya Amerikanın istinad ettiği hayatî mesnedlere hücum etmektedir

Yazan: D. N.

Amerika Cumhur Reisliğine Mr Roosevelt'in üçüncü defa olarak seçilmesi, kimse için, şaşırtıcı bir hâdise olmamıştır. Zira intihabatın böyle neticeleneceği her tarafta tahmin olunuyor ve bekleniyordu. Bize kalırsa, içinde bulunduğumuz harbin, şimdiye kadar bir istifhamını teşkil edegelmiş olan nokta, Amerikada kimin işbaşına geçeceğinden ziyade, Birleşik devletlerde şu intihab hâdisesinin bir defa hallolunup bitmesi meselesiydi. Roosevelt İngiltereye daha açıkça ve daha kat'iyetle muzahirmiş; onun başlıca rakibi olan, Cumhuriyetçilerin namzedi, Wilkie pek o kadar değilmiş... Bunlar, büyük dünya hâdiselerinin ilerisinde ve inkişafında esaslı rol oynayacak şeyler değildir.

Demek bugün intihabat bitmiş ve, İngiltere hesabına belki bir nebze daha iyi olarak işte Mr. Roosevelt'in üçüncü bir zaferile neticelenmiştir. Bu da, harb piyasasında Amerikan vaziyetinin karanlıktan ve meçhulden kurtularak, bir nevi aydınlığa ve sarahte çıkmasıdır.

Amerika harbe müdahale edecek mi?

Bazı arkadaşlarımız bu mukadder suale cevab vermekte pek aceleci ve, tabir caizse, pek üstünkörü davranıyorlar. Bunlara göre Amerika asla harbe girmiyecektir. Sebeb? İşte nutuklar meydanda: Roosevelt belki on defa tekrar etti. Amerikayı kat'iyyen harbe sokmıyacağını söyledi.

Doğru; fakat bu nutuklar intihabat nutuklarıdır ve hiç bir zaman propagandanın daima sathî kalan hududlarını aşmazlar. Denebilir ki bunlar, ehemmiyet verilip üzerinde durulmaya bile değmiyen sözlerdir. Yakın tarihten bir misal alalım: 1916 senesinde, Amerika cumhur reisliği intihabatına ikinci defa olarak namzedliğini koyan Wilson, mensubu bulunduğu demokrat partisile beraber, memleketini asla ve kat'â harbe sürüklemiyeceğini mütemadiyen ilân etmişti. O zaman Wilson ve taraftarlarının daima tekrar ettikleri, afişlerle, gazetelerle, bütün propaganda vasıtalarile her tarafa yaydıkları parola şu idi: «Reyinizi bizi harb haricinde tutan ve tutacak olan Wilson'a veriniz!» Wilson böylece, ikinci defa, Cumhur Reisi seçildi ve intihabatın altıncı ayında, Kongre'nin müsaadesini bizzat kendisi alarak, malûm olduğu veçhile, Almanyaya ve müttefiklerine harb ilân etti.

Burada «tarih tekerrürden ibarettir» gibi iptizale uğramış bir sözü yeniden kullanmak istemeyiz ama itiraf da edelim ki, bilhassa bu meselede, tarihin tekerrür etmemesi için ortada hiç bir sebeb yoktur. Bilâkis...

Ve her şeyden evvel iktısad

Şimali Amerika Birleşik devletlerini Avrupadaki ve Asyadaki harbe müdahaleye sürükleyecek sebeblerin başında iktısadî amiller vardır. Ve bunların başında altın meselesi. Mihver devletleri, şimdilik yalnız umumî hatlarını bildiğimiz «yeni nizam» lâkırdısının hemen ilk maddesi olarak, altını ortadan kaldıracaklarını resmen ve müteaddid defalar ilân ettiler. Bunlar muzaffer oldukları takdirde altının kıymeti sıfıra inecek ve «para» denilen mübadele vasıtasının esasını sarı maden değil, badema «iş» teşkil edecek. Yani «ben sana aspirin ve dikiş makinesi veririm, sen de bana buğday verirsin» meselesi. Böyle bir müstakbel nizamın Amerikayı şimdiden, hatta çoktanberi, telâşa düşürmemiş olması akla sığar bir şey değildir. Amerika harbden evvel dünya altın mevcudunun yüzde 62,5 unu elinde tutuyordu. Harb patladığındanberi bu rakam yüzde 92 yi bulmuştur. Amerikan kasalarını dolduran bu müthiş kıymetin, bir anda, beynelmilel borsada sıfıra inmesi, belki yalnız bilezikle yüzük imaline yarar bir metâ halini alması, Birleşik devletlerin doğrudan doğruya iflâsı demektir. Amerika, ki geniş kıt'asında her türlü mevaddı bulmuş ve bundan dolayı ihracatını sadece altın mukabilinde yapmayı daima tercih etmiştir. yeni nizamda bir şey kazanmak şöyle dursun, bütün mevcudiyetini kaybeder.

Bir hayatî nokta daha: İhracat meselesi

Mihverin harbi kazanması, Avrupanın, Asyanın ve Afrikanın Amerikan ticaretine kapanması demek olacaktır. Zira Almanyada ve İtalyada resmî ağızlar bu kıt'aları iktısaden aralarında taksim etmiş olduklarını ilân edip durmaktadırlar. Mihver devletlerinde büyük sanayi hareketleri inkişaf halinde bulunduğundan bunlar elbette kendi hisselerine düşen memleketlerde Amerikadan gelecek mallara ağır gümürkler koyacaklar ve böylece rekabeti imkânsız kılacaklardır. Bu da Amerikan sanayiine öldürücü bir darbe olacaktır. Amerika buna da tahammül edemez.

Birleşik Devletler ve Amerika kıt'ası

Mihver devletleri ve bilhassa Almanya propaganda, ve çok kuvvetli olduğunu kimsenin inkâr etmiyeceği teşkilâtlarla şimdiden cenubî Amerikaya bir hayli nüfuz etmeğe muvaffak olmuşlardır. Meselâ Brezilyada geniş Nazi faaliyeti bulunduğunu Nevyork gazeteleri her zaman şikâyetle yazmaktadırlar. Meselâ Berlin radyolarının «cenubî Amerika neşriyatı» bile bu bakımdan çok manidardır. Bu faaliyetin sarih manası, şimalî birleşik devletlerinin şimdiye kadar birçok noktalarda daima elinde tuttuğu Amerika kıt'asında dahi, bu hakimiyete bir son vermek, hatta kabilse, cenub devletlerini şimalî ittihada karşı kışkırtmaktır. Avrupada mihverin zaferi, zahirî hududları artık açıkça görülen, bu gayeyi nihayet gününde -hem de uzak olmıyan bir tarihte- tahakkuku kolayca mümkün bir hale getirecektir. Bu Fransa ve İngiltere ile beraber Amerikanın dahi büyük devlet olmak vasfını kaybetmesine kadar gidecek vahim bir hâdisedir.

Her işte bir de manevî taraf arayınız!

Sarahaten Amerika aleyhinde olan bu sebeblere, son vaziyette, bir de manevî hâdise inzimam etti: Üçler paktı. Berlinde imzalanmış olan bu paktla mihver devletleri bir taraftan Rusyanın, diğer taraftan Amerikanın, kendi aleyhlerine harekete geçmemesini temin için, Japonyayı koz olarak ortaya attılar. Yani şayed Sovyet Rusya ve Amerika Avrupa harbine İngilterenin yanında olarak karışacakları gün karşılarında Japon kuvvetini bulacaklardır. Bu bir tehdiddir ki nerede olsa millî hissiyatı galeyana getirir. Devletlerin harekâtına silâh kuvvetile hudud çizmek yüzde büyük bir ekseriyetle aksi netice vermiştir. Hele tehdid olunan devletler, büyük devlet olursa.

Bu arada Amerikanın bütün bu vakıaları görmiyecek derecede derin bir uykuya dalmış olmasını farzetmek ise, hiç değilse, mantıkî bir hareket olmaz. Amerika bunları gayet iyi bildiğini İngiltereye elinden gelen yardımı yapmakta devam ederek gayet iyi ispat etmiştir. Dünyanın hali müsaid, hatta içinde bulunduğumuz harb dahi bir kere normal şeklini alabilmiş olsaydı, yalnız bu vaziyet mihver devletlerince bir harb sebebi addolunmak icab ederdi. Biraz daha sabredersek daha çok yenilikler göreceğimiz muhakkaktır.

Roosevelt bu anda diyor ki: «Bir defa intihabı kazandık. Şimdi efkârı umumiyemizi harbe alıştırmaya çalışalım. Derhal işbaşına!..»

Ve Amerika harbe doğru gitmiyor, koşuyor.

D. N.

HEM NALINA MIHINA

Balkanlar cephesini kazanmak için

İtalyanın, Yunanistana tecavüzü ikinci haftasını bitirmek üzeredir. Mücadele, beklenilmedik bir şekil almıştır. Tecavüzü hazırlayan, geceyarısı ültimatom veren, harb ilân eden, taarruza başlayan, teşebbüsü elinde bulunduran ve böylece harb san'atının «diğerlerinden evvel davranmak» prensipini de tatbik eden taraf, yerinde saymakta, buna mukabil baskına uğramış olması lâzım gelen taraf vaziyete hâkim bulunmaktadır. Buna «İtalyanvari baskın ve yıldırım harbi» diyebiliriz.

Yunanistan harbe iyi başlamıştır; 20 Yunan muvaffakiyetlerinin sevkülceyş bakımından ziyade, maneviyat bakımından büyük kıymeti vardır. Düşmanın çoktanberi hazırlanmış ilk darbesine karşı mukavemet eden, hatta küçük ve mevzii de olsa ona mukabil darbeler indiren bir ordu, harbin ilk günlerinin berbat şerî ve tabiî olan psikolojik tesir ve neticelerini muvaffakiyetle atlatmış, ateş ve ölüm imtihanının sinirli devrini geçirmiş, kendine olan güvenini kuvvetlendirmiş olur. Yunan ordusu da en kahraman ve en disiplinli ordulardan bile bazan panik yaptıkları bu tehlikeli devreyi, harbin ilk bir iki günü içinde muvaffakiyetle atlatmıştır. Yunan erkek ve subayları, artık, tam bir nefis itimadile, düşmandan üstün olduklarına iman ederek düvüşüyorlar. Bu ruhî hâlet içinde harbetmeğe başlayan bir ordu müdafaada, yurdun her karış toprağında, her kaya parçasına ısrarla, inadla yapacaktır; taarruzda, süngüsüne ve el bombasına dayanarak kahramanca saldıracaktır.

Fakat modern harb, malzeme harbidir. Malzeme bolluğu ve bu bol malzemeyi kullanan büyük sayı üstünlüğü kahramanları, kıra kıra, maddeten bitirip yıflatır; onların saflarını seyrekleştirir ve nihayet müdafaa cephesinin yarılmasını intac eder. Materiyeli az, sayısı mahdud küçük orduların malzemece zengin, sayıca bol ordular karşısındaki muvaffakiyetsizlikleri hep bu erime ve yıpranmadan ileri gelir.

7 milyonluk Yunanistanı 43 milyonluk İtalyanın karşısında aynı akıbete uğramaktan korumak için ona, evvelâ malzemece, sonra askerle yardım etmek lâzımdır. Yunanistana her iki yardımı da yapacak olan 515 milyonluk muazzam İngiliz İmparatorluğudur ki onun da arkasında bütün harb sanayii istihsalâtını yarıyarıya İngiltere ile paylaşmak kararını vermiş olan Amerika vardır.

İngilizler, Büyük Britanya adasının ve Mısırın müdafaasına lüzumlu olan silâhların, malzemenin ve kuvvetlerin fazlasını Yunanistana vermekte tereddüd etmemelidirler. Bu yardım, İngiltereye Balkanlar cephesini kazandıracaktır.

Vatanî vazifelerini yapmak üzere...

Yunan Başkonsolosluğu İstanbulda bulunan muhtelif sınıfta Yunan askerlerini silâh altına çağırdı

Yunan Başkonsolosluğu tarafından vaki olan davet üzerine şehrimizdeki Yunanlı ihtiyat zabit ve askerler vatanî vazifelerini ifa etmek üzere konsoloshaneye müracaat etmişlerdir. İki yüz kişiden mürekkeb ilk kafile dün akşamki konvansiyonel trenile Yunanistana hareket edecekti. Fakat bunlar hareketlerini tehir etmişlerdir.

İstanbuldaki Yunan başkonsolosluğu aşağıdaki sınıfları silâh altına çağırmıştır.

2 — 1930 ve ondan aşağı sınıflara mensub bilûmum ihtiyat askerler,

3 — Ordunun her şubesinde ifayı vazife etmek istiyen 20-40 yaşındaki bil-

ECNEBİ MEHAFİLDE

Almanyanın bayramı

İstanbuldaki Alman kolonisi dün nasyonal sosyalist hareketinin yıldönümünü tes'id etmiştir. Bu münasebetle, ihtilâlde ölenlerin hatırasına hürmeten Alman konsoloshanesinin bayrağı öğleye kadar yarıya kadar indirilmiştir.

Geçen mütarekenin yıldönümü

Büyük harbe nihayet veren mütarekenin 22 nci yıldönümü münasebetile yarın sabah saat 11 de Feriköyündeki Fransız mezarlığında dinî merasim yapılacaktır. Şehrimizdeki Fransız kolonisi Fransız konsoloshanesi tarafından bu merasime iştirake davet edilmiştir.

İKTISAD

Yumurta ihracı

Mıntaka Ticaret Müdürlüğüne İsviçre için yumurta lisansı verilmek üzere emir gelmiş ve evvelce yapılan taleblerin müsaadeleri verilmiştir.

POLİSTE

Bir cerh vak'ası

Kartalda oturan Kenan Rüzgâr ile Murad isimlerinde iki kişi kavga etmişler, Kenan Rüzgâr tabanca ile Murada ateş ederek sol kolundan yaralamış ve kaçmıştır. Carih jandarma tarafından takib edilmektedir.

Kısa Haberler

★ Bir müddettenberi Bursada bulunan Sümer Bank umum müdürü Bürhan Sanus, dün akşam şehrimize gelmiştir.

Doğru değil mi?

Bu gibi ihmallere bir nihayet vermeli!

Bir takım ihmallerimiz var, niçin, bilmiyoruz; bunlardan bir türlü vazgeçemiyoruz; öyle ihmaller ki, yemek yendikten sonra ortada bırakılmış darmadağınık sofralar kadar hepimizi sinirlendiriyor: Resmî tatil günlerimiz bitiyor, gün batıyor Bazı yerlerde bayraklar asılı kalıyor. Millî bayramlarımızı sevinç ve neş'e içinde geçirdikten sonra, onlar için kurulmuş takları bir hafta sonra bile derleyip, toplayıp kaldırabilmekliğimiz kabil olmuyor. Halbuki resmî günlerin ciddiyeti, millî bayramların kutsiyeti onlara mahsus merasimin ancak o zamanlara hasredilmesindedir. Hele bütün muamelesi ve formalitesi olup bitmiş işlere aid beyanna[illegible] tarihlerinde yapıl[illegible]r da bu

ŞEHİR İŞLERİ

Emlâk müdürü tekaüd edildi

Belediye emlâk müdürü Muhsin, müddetini doldurduğundan tekaüde sevkedilmiş ve Belediye müfettişlerinden İsmail Hakkının bu vazifeyi vekâleten ifa etmesi kararlaştırılmıştır.

Sürpagob mezarlığı

Sürpagop mezarlığının istimlâki hakkında Ermeni mütevelli heyetile Belediye arasında bir anlaşma hasıl olmuştur. Oradaki garaj haric olmak üzere mezarlık 160,000 liraya istimlâk edilecektir.

Stok un bulundurulacak

Değirmen ve fırınlarda badema istok un bulundurulması takarrür etmiştir. Değirmenciler bunun için 150,000 lira kadar bir sermaye bağlamak mecburiyetinde olduklarını ileri sürerek itirazda bulunmuşlarsa da bilâhare bu tek

Maliyede yeni tayin ve terfiler

Maliye Vekâleti Defterdar, Muhasebe ve Mal müdürleri arasında yeniden bazı terfi ve tayinler yapmıştır.

Afyon Muhasebe müdürü Abdullah, Amasya müdürü Fehmi, Millî Müdafaa Deniz Muhasebe müdürü Muzaffer, Hava Muhasebe ikinci mümeyyizi Avni, İstanbul 1 Numaralı Tetkiki İtiraz komisyonu raportörü Hamdi, Merkez Muhasebecisi Cemal, Hakâri Defterdarı Mürşid, Siird Muhasebe müdürü Adil, Ağrı müdürü Cemal, Antalya müdürü Raif, Tunceli müdürü Lûtfi, İstanbul Liseler Muhasebe kâtibi Münir, Çukurova Harası mes'ul muhasibi Mehmed, Bolvadin Malmüdürü Haydar, Palu Malmüdürü Kemal, Kemaliye müdürü Sadi, Lice müdürü Hâmid birer derece terfi ettiler.

Çorlu Malmüdürü Tahsin Sarıkamışa, Gürpınar müdürü Sabri Çıtaka, Şebinkarahisar müdürü Hilmi Bünyana, Ahlat müdürü Kenan Malazkirde, Bolvadin müdürü Ali Haydar Çorun Muhasebe müdürlüğüne, Kocaeli Tahsil Kontrol memuru Salim İstanbula, Maliye Muhasebe müdürlüğünden Recai Hukuk Müşavirliği murakıblığına tayin olundular.

Gelen muhacir ırkdaşlarımızdan bir grup

Şehrimize bin kadar muhacir geldi

Irkdaşlarımız yurdumuzun muhtelif yerlerine dağıtılacaklardır

Rumen bandıralı Albajulya vapuru ile Köstenceden limanımıza 900 - 1000 kadar muhacir ırkdaşımız gelmiştir.

Sirkeci rıhtımına yanaşan vapur sabahtan akşama kadar tahliye işile meşgul olmuştur.

Sirkecideki iskân evine misafir edilen muhacirler hemen hemen eşyalarının büyük bir kısmını ve hayvanlarını da getirmişlerdir.

Muhacirler, öz vatana geldiklerinden dolayı büyük bir memnuniyet izhar etmektedirler. Uzun zamanlardanberi buraya gelmek için can atan vatandaşlarda Rumanyadaki son vaziyet dolayısile bu istek büsbütün tezayüd etmiştir. Bunlar, öz vatanda ve kendi öz topraklarında çalışacaklarından hepsi büyük bir sevinç içindedirler.

Irkdaşlarımız, iskân evinde kısa bir misafirliği müteakıb yurdun muhtelif semtlerine dağıtılacaklardır.

Küçük hikâye

Mukaddera

Yazan:

-Bir babanın mektubundan-

Zavallı kızım, sevgili yavrum.. sana çok acıyorum ve kati'yyen hiddetlenmiyorum. Çünkü yeis ve ıstırab içindesin.. Aklın ve muhakemenle hissin ve ihtirasın arasında cereyan eden uzun çarpışmaya sahne olan vücudün, beynin bitkin ve harab halde.. Kalbin, bir meydan muharebesinin sonunda kırların, dağların, taşların uğradığı perişanlık içinde.. Fakat çok şükür, en nihayet aklının ve muhakemenin bu mücadeleden muzaffer çıkmasını temin edebildin ama, sen de neler çektin. Onu ben çok derinden sezdim.

Ah.. Vaktile sevmediğin bir adamla gene evlendin. Ne ise, geçmiş şeyler için de seni ayrıca üzmiyeyim. Bir de çocuğun oldu. Mademki bir aile yuvası kurdun, tabii analık en büyük bir ihtiyacdır. Lâkin, o ikinci adama niçin yüz verdin, ona neden bağlandın?.

Ne ise, derinin ve sinirlerinin iğfallerine bir müddet aldandıktan sonra her makul insanın takib edeceği yolda yürümeğe, yavrunun ve kocanın yanına dönmeğe karar vermiş olmandan, çok memnunum.

Belki etlerin bir zaman için haykırır, kıvranır ama, sonunda susar ve sükûn bulur, ruhun ise tercih ettiğin akıbetten dolayı sonsuz bir rahat ve saadet duyar.

Bunu ben boş ve manasız bir nazariye şeklinde bol keseden atıyorum zannetme.. Şu anda çok durgun ve uslu bir yaşlı adam maskesini taşıyan babanın başından da tıpkı böyle bir macera geçti, garib değil mi? Ayni tarzda ve ayni şekilde.. Ne diyeceksin; mukadderat!.

Eğer canın sıkılmazsa, dinle.. Annenle altı sene çok mes'ud bir izdivac hayatı geçirmiştik. Üç çocuğumuz olmuştu. Ağabeyin, ablan.. Sen en küçükleriydin.. Ah, ne şeker şeydin bilmezsin. O zamanki resimlerine bakmakla tatlılığın, şeytanlığın hakkında katiyyen bir fikir edinemezsin..

İstanbuldan Ankaraya yeni kaçmıştık. Ama ne Ankara.. Bugünkü muazzam, asrî şehirle o köyün hiç bir alâkası yok.. Kış geceleri sokağa elimizde fenerle çıkar da gene lâstiğimizi iki karış çamurun içinden kurtaramazdık. Bakkallar zeytinin ne demek olduğunu sorarlardı. Fakat hayatımızdan memnunduk. Toplanan o sıkıntıların bir gün düşmanın yaralı cesedine demir dev ayağı gibi basacağını pek iyi biliyorduk.

Hâlâ anlayamadım, neden? Hava mı sert geldi, iklim mi dokundu Yoksa ilk zamanlar parasızdık. Onun üzüntüsü mü tesir etti. Ben günden güne zayıfladım, inceldim, kötüledim. Hekimler:

— Tebdilihava!

Dediler. Annen şöyle bir mütalea yürüttü:

— Biz burada kalırız.. Sen, on beş, yirmi gün için İstanbula dön.. Çocukların gürültüsünden, aile gailesinden uzaklaş, zannederim, kendine gelirsin!

Çalıştığım daire de karım kadar insaflı çıktı. İstediğim izni vermekten geri kalmadı.

Vücudümdeki et yoksuzluğu mevcudiyetime şımarık sinirlerimin hâkim olmasına sebebiyet vermişti. Müthiş bir nevrasteni buhranı geçiriyordum. İstanbulda tanıdıklarım, akrabalarım vardı.

Siyasî icmal

Mühim bir uyanıklık alâmeti

Dünkü telgrafların biri, neticе itibarile büyük ehemmiyet kazanacak bir hâdisenin başlangıclarını bildiriyordu. Bu telgraf haberine göre yakın ve orta şark havzasında yaşayan Arab milletleri arasında bir birlik teşkili için çalışılıyor ve bunun için Arab liderleri arasında konuşmalar ve temaslar oluyormuş...

Günün hâdiselerini takib edenlerin hepsi de bu sırada Mısırın Süveyş kanalından Filistin ve Suriyenin stratejik ve mükemmel mevkiinden, Irakın petrol kaynaklarından, bu kaynakların Suriye ve Filistinden akan uclarından [illegible]arla bahsolunduğunu bilirler.

Bunun manası bütün bu memleketlerin, bir takım ihtirasları üzerlerinde teksif etmiş olduklarıdır. Mısırın hududunda fırsat kollayan Graziani ordusu ise bütün bu ihtirsaların ehemmiyetle takib olunduğunu gösteren en canlı şahiddir. Bu İtalyan ordusu bir kere Mısıra girebilir ve Mısırın Süveyş kanalına el koyarsa, gerisi kolaydır. Çünkü Mısır bütün Arab âleminin anahtarıdır ve bu anahtar elde edildikten sonra Mısırın Süveyş kanalı da, Irakın petrolları da, o petrolları denize kavuşturan boruları da elde edilmiş olur.

Fakat İtalyanın bu ordusu, çölün ortasında saplanıp kalmış ve bu geniş ümidi tahakkuk ettirmek imkânını elde edememiştir.

İngiltere Harbiye Nazırı Mr. Eden'in yakın ve orta şarkta yaptığı seyahat, bu ümidi büsbütün kırmağa matuf olduğu için bundan sonra da Graziani'nin çöl ortasında saplanıp kalan ordusunu harekete geçirmesi pek de ümid edilmiyor.

Fakat buna mukabil daha başka bir alâmet göze çarpmaktadır. Mihverin bu ihtiraslarına hedef olan memleketler aralarındaki dil, din ve menfaat birliğini idrak ederek müşterek bir cephe vücude getirmek ve mihverin muhtemel tasallutuna karşı koymak istiyorlar.

Arab âlemi namına bu pek hayırlı bir uyanıklık, bir alâmettir. Arab âleminin birleşmesi kolay değildir. Çünkü Arablık âleminin her bölgesinin kendine mahsus derdleri ve meseleleri vardır ve bunları bertaraf ederek tam manasile Arablık şuuruna dayanan bir vahdet vücude getirmek bir hayli güçtür. Fakat bu mesele nihayet dahilî bir meseledir ve haricî bir cephe tesisine, bu haricî cephe ile tecavüzün her hamlesine mukabele edilmesine mâni değildir.

Arablar hakikaten bunu anlamış ve kendi istikballeri namına bu cepheyi kuracak basiret ve olgunluğu ıhraz etmişlerse onların tebrik etmek lâzımdır. Çünkü bu iş zahiren kolaydır. Fakat hakikatte son derece güçtür. Yalnız tehlikelerin insanlar ve cemiyetler şuurunda yaptığı harikulâde tahavvülleri de hesaba katmak icab eder. Arablar bu tahavvülü yaşamışsalar teşkil edecekleri blokun istikballeri namına en kuvvetli zaman olacağını söylemek icab eder.

Milletlerin uyanması, hele aralarında dil, iş, kültür ve menfaat birliği olan milletlerin istikballeri namına bir hamle yapmaları bugünkü hayatın en belli başlı vasıfları arasındadır. Arabların bu esas dairesinde harekete geçmeleri ihtimali hiç de istib'ad olunamaz.

Ömer Rıza DOĞRUL

SON HABERLER

Millet Meclisinde

Encümenler muhtelif kanun lâyihalarının müzakeresine başlıyor

Ankara 9 (Telefonla) — Meclis encümenleri önümüzdeki hafta içinde toplanarak havale edilmiş olan kanun lâyihalarını müzakereye başlayacaklardır.

Seferde ve hazarda bilûmum askerî şahısların hukuk davalarının görülme tarzile ferağ haklarının korunması hakkındaki kanun lâyihası Millî Müdafaa ve Adliye encümenlerine havale edilmiştir. Hava taarruzlarına karşı korunma kanununa ek olarak bir kanun lâyihası hazırlanmıştır ki bu da, Meclisin Dahiliye ve Millî Müdafaa encümenlerinde görüşülecektir. Yerli kumaştan elbise giyilmesine dair kanunun birinci maddesine müzeyyel kanun lâyihası Millî Müdafaa ve İktısad encümenlerinde müzakere olunacaktır.

Üsküdar - Kadıköy halk tramvayları şirketinde Vakıflar umum müdürlüğü hissesinin İstanbul Belediyesine devri hakkındaki lâyiha Dahiliye, Maliye ve Bütçe encümenlerine havale olunmuştur.

Devlet Konservatuarı ve Riyaseti Cumhur flârmonik orkestrası tarafından verilecek temsil ve konserlerin giriş ücretine tâbi tutulmasına dair kanun lâyihası Maarif ve Bütçe encümenleri tarafından tetkik olunacaktır.

Perakende ticarette etiket koymağı mecburî kılan lâyiha Dahiliye, Adlive ve İktısad encümenlerinde görüşülecektir.

Hatay kadastrosu itiraz müddeti ve Hatay hususî idaresine devredilecek gayrimenkuller hakkındaki ayrı ayrı kanun lâyihaları da Adliye, Dahiliye, Maliye ve Bütçe encümenlerine havale edilmiştir.

Mareşal Çakmak Ankaraya döndü

Ankara 9 (Telefonla) — Muhtelif yerlerde tetkik seyahatinde bulunan Genelkurmay Başkanı Fevzi Çakmak bugün Ankaraya avdet etti.

Mareşalımiz, istasyonda Millî Müdafaa Vekili Saffet Arıkan, Genel - kurmay ve Millî Müdafaa erkânı tarafından karşılandı.

Matem Programı

Bu sabah, bütün millet ölmez Atatürkün manevî huzurunda eğilecek

Ankara 9 (Telefonla) — Ebedî Şef Atatürkün ölümünün ikinci yıl dönümü dolayısile Ankarada yapılacak ihtiram merasiminin programı tespit edilmiştir. Ankara Halkevinde sabahleyin yapılacak ihtifalde, Ebedî Şefin yüksek manevî huzurlarında beş dakika saygı ve ihtiramla sükût edilecek, Atatürkün üfulleri dolayısile Millî Şefimiz İsmet İnönünün Türk milletine beyannameleri okunacak, Atatürkün hayatı mevzuu üzerinde bir konuşma yapılacak, cumhuriyetin onuncu yılındaki hitabeleri sinema ile gösterilecektir. Bundan sonra ihtifalde bulunanlar toplu bir halde Ebedî Şefin kabrini ziyaretle çelenkler koyacaklardır. Halkevindeki ihtifale vekiller, meb'uslar, resmî daireler ve Halk Partisi mümessilleri, matbuat mensubları davet edildiler. Atatürkün muvakkat kabirlerinin bulunduğu bina yarın umumun ziyaretine açık bulundurulacaktır. Ankaranın bütün eğlence yerleri yarın kapalıdır. İpodromda yapılacak olan at yarışları da önümüzdeki cumartesi gününe tehir edilmiştir. Radyoda hususî bir program hazırlanmıştır.

***

Şehrimizde

Bugün Ebedî Şef Atatürkün ölümü - nün ikinci yıldönümüdür. Bu münasebetle bu sabah saat 9 u beş geçe yurdumuzun her tarafında olduğu gibi şehrimizde de, Halkevlerinde, Üniversitede ve bütün mekteblerde Atatürkün çiçeklerle süslenmiş büst ve fotoğrafları etrafında ihtifal merasimi yapılacak. Büyük Kurtarıcımızın hatırası hürmetle anılacaktır.

Yapılacak ihtifallerde, hazırlanan umumî programa göre, evvelâ 9 u beş geçe toplantı açılacak ve hazır bulunanlar beş dakika sükûta davet edileceklerdir.

Sükûtu müteakıb bir açılış sözü söylenecek, Atatürkün hayatı anlatılacaktır. Bundan sonra Millî Şef İsmet İnönünün, Atatürk hakkındaki hitabeleri okunacaktır.

Eminönü Halkevinde yapılacak toplantıda Vali ve Belediye Reisi, İstanbul Komutanı, askerî erkânla Parti ve Halkevi mümessilleri bulunacaktır. Evvelâ Parti kaza idare heyeti azasından Atıf Ödül, Atatürkün hayata gözlerini kapadıkları saat olan 9 u beş geçe hazır bulunanları beş dakika sükûta davet edecektir. Bundan sonra Halkevi reisi doktor Yavuz Abadan Atatürkün hayatı ve eserleri hakkında bir konferans verecektir. Bunu müteakıb Millî Şef İsmet İnönünün hitabesi okunacaktır. Halkevindeki merasimden sonra toplantıya iştirak edenler hep birlikte Sarayburnu parkına giderek Atatürkün heykeline çelenk koyacaklardır.

Üniversitede

Üniversitedeki merasim Merkez binasının holünde yapılacaktır. Saat 8,30 da bütün Ünversite talebesi toplanmış bulunacaktır. Edebiyat fakültesi dekanı Hâmid Ongunsu saat 9,05 te hazır bulunanları beş dakika sükûta davet edecek, müteakiben bazı profesör ve talebeler Ebedî Şefin hayatı ve başarıları hakkında söz söyleyeceklerdir. Millî Şefin beyannameleri okunduktan sonra Üniversitedeki merasime nihayet verilecek, gencler başlarında profesörleri olduğu halde Sarayburnu parkına giderek Atatürkün heykeline çelenk koyacaklardır.

Diğer taraftan bütün ilk, orta mek - teblerle liselerde, ecnebi ve ekalliyet mekteblerinde 9 u beş geçe talebe ve muallimler merasim yapacaklardır.

Dün Dahiliye Vekâletinden alâkadarlara gelen bir telgrafta, bu münasebetle resmî ve nimresmî devair ve müessesatta bayrakların yarıya kadar indirilmesi bildirilmiştir.

Şehrimizdeki bütün sinemalar, kazinolar Büyük ölünün hatırasına hürmeten yarın sabaha kadar kapalı kalarak mateme iştirak edeceklerdir.

Yalnız İpek, Melek ve Saray sinema - larında bugün münhasıran Cumhuriyetin onuncu yıl merasimi, Atatürkün cenaze merasimi ve Parti ve Tayyare cemiyetleri faaliyetlerine dair filimler gösterilecektir. Elde edilecek varidat Beyoğlu Tayyare cemiyetine aid olacaktır.

Askere yardım

Dün Ankarada Millî Şefin refikalarının reisliğinde toplantı yapıldı

Ankara 9 (Telefonla) — Ankaranın Yardım Seven Bayanlar Cemiyeti azası bugün Çocuk Esirgeme Kuru - munda toplanarak kahraman askerlerimize yapılacak kış teberruları etrafında görüşmüşlerdir. Toplantıyı Reisicumhurumuzun refikaları Kurumun hami reisi sayın Bayan Mevhibe İnönü de şereflendirmiştir.

İçtimada, kahraman askerlerimize halkımızın minnet ve şükran cemilesi olacak teberruların geniş mikyasta yapılması yolunda karar alınmış ve derhal faaliyete geçilmiştir.

Gelen malûmat, vatanî hizmete çağırılmış erlere yün fanila, yün kazak, pamuklu mintan, yün çorab ve yün eldivenden ibaret kış yardımında bu - lunmak üzere memleketin her tara - fındaki teberruların büyük bir şevk ve tehalükle yapılmakta olduğunu gösteriyor.

Hadiseler Arasında — FELEK

Büyük elem yıldönümü

Bir büyük acının ikinci yılını dönüyoruz.

Böyle elemler millî vicdanda birer hassas düğüm teşkil edip dururlar. Kıpırdamak, uyanık durmak, hatta coşmak ihtiyacını duydukça milletlerin bu hassas noktaları gıcıklanır.

Elemin faydası olmaz derler ama vicdanı keskinleştiren böyle acılar her yıl açılan birer büyük yas emaneti halinde tavaf edilir, millî şuur ocağı ateşlendirilir. Bu bir büyük tesellidir. Böyle acılar nadir milletlerin doldurabildiği kudsî birer çiledir. Milletler bu çilelerle olgunlaşır, kemale erer.

***

Zarurî bir cevab

«Cumhuriyet» te yazıyorum. Doğduğundan öldüğü güne kadar aynı sütunu muhafaza etmiş, aynı gazetede yazmış muharrir bir anka kuşudur. Ne gazetelerin, ne muharrilerin hali böyle gayritabiî bir nikâha imkân verir.

1927 denberi çalıştığım (Milliyet - Tan) müessesesinden eski bir arkadaşın yeni bir teşebbüsüne iştirak için ayrıldığım zaman arkadaşlarım bana tânetmedilerdi. Bu defa (Vatan) ın realitelere ve benim «Vatan» a intıbak edemediğimi görerek ayrılmam ve her muharrir gibi (Cumhuriyet) te çalışmak teklifini kabul etmem üzerine (Vatan) gazetesi imzasız bir yazile benim müzayedeye çıkalırdığımı ve bu defa başkası üzerinde kaldığımı yazmak ayıbını yapıyor.

Buna karşı şu ufak fıkrayı yazacağım:

Erkân minderlerine oturulup iki metre uzunluğunda çubuklar içildiği bir devirde bir adam sudurdan bir zatı makamında ziyaret etmek istemiş.

Sahne şu:

Bir büyük salon. Çepeçevre sedirlerde bir takım kimseler oturmuşlar. Salonun ortasındaki büyük bakır kül tablasına çubuklarının lülelerini dayamış, tütün içiyorlar.

Ziyaretçi, bu çubukları aşıp hane sahibine varmak için sekerken bir çubuğa takılmış ve çubuğun ince yasemin bedenini kırmış:

— Ay! diye geri çekilirken arkadaki çubuğun lülesini ezmiş.

— Aman, affedersiniz! diye özür dilerken bir üçüncü çubuğu haklamış. Ev sahibi hem ortalığı kırıp geçiren bu ziyaretçiyi, hem geri kalan çubukları kurtarmak için:

— Efendi hazretleri! Telâş buyurmayın! Şöyle kenardan teşrif buyurun!

Diye yol gösterecek olmuş. Öteki bu hitabdan cesaret alarak işi şakaya dökmek için:

— Müsaade buyurun! Şurada bir iki çubuk kaldı. Onları da kırayım da gelirim efendim! cevabını vermiş.

Bana tariz eden yazının imzasız olması sebebile mes'uliyetini ve fikrini yüklenmek mecburiyetinde kalması lâzım gelen (Vatan) başmuharriri de gazetecilik âleminde bir hayli çubuk kırmış, hatta çam devirmişti. Yalnız arkadaşlarına, hatta rakiblerine karşı muhafaza ettiği bir nezaket ve terbiyesi vardı. Bana yazdığı şu üç dört satırla o son çubuğu da kırdı. Artık rahatça sedire oturabilir.

FELEK

Molotof Berline gidiyor

Berlin 9 (a.a.) — D. N. B. ajansı bildiriyor:

Alman hükûmetinin daveti üzerine ve Von Ribbentrop'un geçen sene Moskovaya yaptığı ziyaretlere mukabele olmak üzere, Sovyetler Birliği Halk komiserler meclisi reisi ve Hariciye Komiseri Molotof, iki memleket arasında mevcud dostluk münasebetleri çerçevesi dairesinde şahsan ve yeniden temas suretile devamlı görüş teatisine devam etmek ve bu teatiyi derinleştirmek için pek yakında Berline hareket edecektir.

Çörçil dedi ki:

"Taarruz için hazırlanıyoruz!„

«Mütemadiyen kuvvetleniyoruz ve harb sanayii istihsalâtımız azamî haddini bulmak üzeredir»

Londra 9 (a.a.) — Çörçil bugün belediye ziyafetinde söylediği nutukta İn - gilterenin bütün yüklerine ve endişelerine rağmen bütün taahhüdlerine sadık kaldığını, ve Avusturya, Çekoslovakya, Polonya, Norveç, Holanda, Belçika, Fransa ve nihayet Yunanistan için taahhüd ettiğini ve hepsinin halâsını temin edeceğini söylemiş ve Yunanistanın kahramanlığını derin sempati ve hayranlık ile karşıladığını anlatmış, daha sonra şu sözleri söylemiştir:

«— Alçak mütecavizi bugünden itibaren cinayet ve ihanetleri adaletin pen - çesinde âleme ibret olacak şekilde ve lâyık oldukları veçhile cezalanacağı güne kadar daima artan bir kuvvetle vurmaktan asla hâli kalmıyacağız. (Şiddetli alkışlar). Bu cinayetler ve ihanetler daima Mussolini'nin boynunda asılı durmakta ve İtalyan ismini lekelemektedir.

Amerikanın bize vadettiği yardım halen Amerikanın her tarafında eşsiz fabrikalarda, yüksek fırınlarda ve izabe evlerinde başlamış olan muazzam mühimmat istihsalâtını bizimle pek mebzul bir surette paylaşmaktan ibarettir. Bu müthiş maddî yardımdan başka davamız için hararetli bir takdir ve sempeti hissi mevcud olduğunda İngilterede hiçbir kimsenin şüphesi bırakılmamıştır.

Bazan niçin düşmana karşı bir taarruz hareketine muktedir olamadığımızı ve niçin düşmanın bize indirebileceği yeni bir darbeye intizar etmekte olduğumuz suale lâyık görülmektedir. Bunun sebebi şudur ki, mühimmat imalâtımız ancak ikinci yılın başlangıcındadır ve harbin bidayetinde ve yahud harbden biraz evvel inşasına başladığımız muazzam fabrika ve tesisatlarımız ancak şimdi ver - meğe başlamıştır. Almanlar ise mühimmat imalâtında normal olarak dördüncü seneye doğru erişilen en yüksek noktayı çoktan geçmiş bulunuyorlar. Buna binaen önümüzde aşılacak uzun ve çetin bir yol mevcuddur. Öyle bir devre ki bu müddet zarfında harb sanayiimizin en yüksek noktaya yükselinceye kadar çalışmaları ve bahriyemizin harbin bidayetinde inşasına başlanarak şimdi mütemadiyen hizmete dahil olmakta bulunan yüzlerce gemi ile takviye edilmesi lâzımdır.

Bu devre zarfında ordumuz malzeme ile teçhiz ve talim edilerek kudretli bir taarruz silâhı haline gelmek için tekemmül ettirilecektir. Gene bu devre zar - fında bilhassa hava kuvvetlerimiz İngiliz tayyarecilerinin parlak ve aşikâr bir tarzda ispat etmiş bulundukları keyfiyet üstünlüğüne aded üstünlüğünü de ilâve edecek.eridr.»

General de Gaulle hattıüstüva müstemlekesini işgal ediyor

Lambarina arazisi zabtedildi, çetin harbler oluyor

Londra 9 (a.a.) — General de Gaul - le'ün kıt'aları Fransız üstüva Afrikasındaki Gabon'da kâin Lambarene arazisini zaptetmişlerdir. General de Gaulle bu suretle 125 kilometre ilerlemiş bulun - maktadır. Kaçanlar nehrin yukarı kısmına iltica eylemişlerdir.

Çetin muharebeler oluyor

Vichy 9 (a.a.) — Havas Ajansı bildiriyor:

Birkaç gündenberi Gabon sahilleri açığında dolaşmakta olan hafif İngiliz deniz kuvvetlerinin muzaheretile, de Gaulle taraftarları müstemlekenin mer - kezi olan Bibrevillei evvelâ bombardı - man etmiş, sonra da civara asker çıkarmışlardır.

Vali Masson tarafından Gabon Fransızlarının mütecavizlere karşı müdafaa azmini bildiren son tem[illegible] gözönünde tutulunca, şimdiye kadar her türlü tazyika mukavemet etmiş olan üstüva Afrikasının bu kısmında halen çetin mu - harebeler cereyan etmekte olduğu tahmin edilebilir.

Tayyarelerin yaptığı hücum

Vichy 9 (a.a.) — Havas ajansı bildiriyor:

İyi malûmat alan Fransız mahfilleri Bibreville'deki hava meydanlarının 5 teşrinisanide Fransız işaretlerini hamil İngiliz tayyareleri tarafından bombardıman edildiğini teyid etmektedirler.

Üstüva Afrikasında İngiltere tarafından muzaheret ve teslih edilen de Gaulle taraftarı kuvvetlerin yeni bir tecavüzü mevzuu bahistir.

240 kilometre içeride Ogooue nehrinin orta mecrası üzerinde bulunan Lambarene'in de Gaulle taraftarı kuvvetler tarafından bombardımanın mantıkî bir devamıdır.

Hitlerin nutku

"Harbe deyam edeceğiz!"

Muharebe safhalarını anlatan Alman devlet reisi, İngiltereye karşı yeniden taarruza geçileceğini söyledi

Münih 9 (a.a.) — D. N. B. bildiriyor:

Dün akşam, nasyonal sosyalist partisi uğrunda canlarını feda edenlerin hatırasını anma yıldönümünde, partinin eski azası mutad veçhile, Löwenbraukeller'de toplanmış ve bu büyük toplantıda, Führer bir nutuk söyle - miştir.

Führer, evvelâ, Almanyada iktidar için mücadelenin en yüksek devresini teşkil eden 1923 yılını hatırlatmış ve müteakıben 1914 ten evvelki devredeki Almanyadan bahsederek:

«— Almanya, artık bizim Almanyamız değildir. Fakat buna rağmen, o Almanya ile kendimizi bağlı hissediyoruz» demiş ve İngilterenin o zaman da Almanyaya düşman olduğunu tebarüz ettirerek İngiltereyi şu şekilde tarif etmiştir:

«— İngilterede millet ve hükûmet birbirinin ayni iki şey değildir. Enter - nasyonal demokratlardan, Yahudilerden ve plutokratlardan mürekkeb küçük bir hizip, İngiltereye hükmetmektedir ve bu hizip, daha o zaman da harbi tahrik etmiştir. O adamlar, bu günkü adamların aynidir. O zaman İngiliz harbcuları, bütün dünyayı Almanya aleyhine kaldırmağa da muvaffak olmuşlardır. Almanyanın istemediği harb, işte böyle gel - miştir.»

Yahudiler

Her Hitler, daha sonra açtığı mücadeleden bahsederek Yahudiliğe karşı mücadelesini tebarüz ettirmiş ve şu sözleri söylemiştir:

«— Yahudilik bütün kudretile, o zaman bize harb ilân etti. Biliyorsunuz ki, ben daima, Yahudi milleti kadar aptal, fakat ayni zamanda Yahudi milleti kadar riyakâr ve vicdansız bir millet mevcud olmadığı fikrindeyim.»

Führer, iktidar mevkiine gelmesinden sonra Almanyanın refaha kavuşmağa başladığını, fakat Almanya düşmanla - rının bunu kıskandıklarını söylemiş ve Çörçilden şu şekilde bahsetmiştir:

«— Çörçil ve hempaları, Almanya aleyhine derhal herkesi kışkırtmağa başladılar. Bu sırtlanlar için demokrasinin ve yahut otoriter devletin ne manası vardır? Bu, onları alâkadar etmez. Onları bir şey alâkadar eder: Tamamile her şeyi almalarına müsaadeye hazır bir adam var mı, yok mu? Eğer bir demokrasi, bu gibi şerait karşısında susmağa hazır olacak kadar ahmaksa, o zaman bu demokrasi çok iyidir. Eğer biz, demokrasilerden farklı halk kütlelerinin arkamızda bulunması teşkil eden ve ismine otoriter denen devlet sıfatile, enternasyonal plutokratların bizden fedakârlık olarak istedikleri her şeyi vermiş olsaydık, o zaman bize söyle diyeceklerdi: Nihayet Almanyada makul bir rejim kuruldu.»

Sulh teşebbüsleri

Her Hitler iktidar mevkiine geçme - sini müteakıb yapmak istediği sulhu şu şekilde anlattı:

«— İktidar mevkiine geldiğim zaman sulh yapmağa hazırdım. Silâhları terke hazır bulunuyordum. Eğer İngilizler kabul etmiş olsalardı, her şey mükemmel surette olup bitecekti. İngilizler, kabul etmediler.

İngiltere ile sıkı dostluk münasebetleri tesis etmek istiyordum. İtalya ile ayni münasebetleri arzu ediyordum. Ayni zamanda, menfaatleri bizim menfaatlerimizle birleşebilecek bir devlet sıfatile Japonyayı da düşünüyordum.

Bu teşebbüs, İtalya ile, faşizmi te - sis eden adamın dahiyane faaliyeti sayesinde muvaffak oldu. Bu teşebbüs ve gayretler, Japonya bahsinde de mu - vafakiyetle tetevvüc etti. Fakat İn - giltere bahsinde maalesef muvaffak olmadı. Bunda kabahat bizim değildir. Son dakikaya, muhasamatın başlamasından bir kaç gün evveline kadar, haricî siyasette eski hedefime her ne bahsine olursa olsun varmağa çalıştım. O zaman, İngiltere büyük elçiliğine, mümkün olan en büyük teklifleri yaptım.

Harb tahrikleri

Harb tahriklerinin bazısı, seneler - denberi devam ediyordu. Bu tahriklerin bir gün İngiliz milletini Almanyaya karşı kinle meşbu bir hale getireceğine şüphe yoktu. Alman milleti ise, İngil - tereye karşı hiç bir kin beslemiyordu. Daha 1938 ve 1939 da Sarrebruckende söylediğim nutukta bu vaziyete kar-

(Arkası 8 inci sahifede)

Sovyet Rusyada muazzam geçid resmleri

Moskova 9 (a.a.)— Tass ajansı bildiriyor:

İlkteşrin büyük Sosyalist ihtilâlinin 23 üncü yıldönümü münasebetile yapılan askerî geçid resimlerile muazzam işçi tezahüratı hakkında bütün şehirlerden haberler gelmeğe başlamıştır. Bütün Sovyet halkı, Sovyet hükûmetinin komünist partisinin şefi Stalin'in etrafına toplanmış olduğunu coşkun tezahüratla tebarüz ettirmiştir.

Dün Kızılmeydandan 1,600,000 tezahüratçı geçmiştir. Leningrad'da Urvzki meydanından da 1,300,000 işçi geçmiştir. Bakû'da yapılan tezahürata 500,000 kişi, Kiev'deki tezahürata 500,000 ve Harkov'dakilere de 300,000 kişi iştirak etmiştir.

Bu yıldönümü ilk defa tes'id edilmekte olan yeni Sovyet Cumhuriyetlerile yeni bölgelerde coşkunluk, istisnaî bir şekil almıştır.

diriyor:

Molotof'un kabul resmi

Moskova 9 (a.a.) — Tass ajansı bildiriyor:

İlkteşrin ihtilâlinin 23 üncü yıdönümü münasebetile Sovyet Hariciye Halk Komiseri Molotof kordiplomatik şerefine bir kabul resmi vermiştir.

Hitler nutuk söylerken İngiliz tayyareleri Münihi bombaladılar

Londra 9 (a.a.) — Röyter Ajansının diplomatik muharriri yazıyor:

İngiliz tayyarelerinin Münihe yaptıkları baskın, Hitlerin nutkunun başlayacağı dakika olarak ilân edilen zamandan takriben bir saat kadar sonra başla - mıştır. Nutuk Londra saatile 18,20 de başlayacaktı. İlk İngiliz bombardıman tayyareleri de şehrin üzerine saat 19.30 da varmışlardır. Bu suretle tayyareler bombardımana başladıkları zaman Hitler nutkuna epeyce girişmiş bulunuyordu.

Hitler'in nutku iki saat kadar sürecekti. Bombardıman nutuk nihayet bulduktan sonra da epey sürmüştür. Son tayyare Münihten saat 21,15 e doğru ayrılmıştır.

Fransada İtalyanlara fena muamele yapılıyormuş

Berlin 9 (a.a.) — Vichy'den bildirildiğine göre, Fransız temerküz kamplarında İtalyanlara fena muamele edilmesi üzerine İtalya hükûmeti tarafından vukubulan müracaat neticesinde, Fransa Hariciye Nazırı Laval hususî bir tahkikat komisyonunun teşkiline karar vermiştir.

M. Laval düşman memleketler tebaasına fena muamele edenlerin tecziyesine karar verdiğini bildirmiştir.

İtalya harb istikrazı yapıyor

Roma 9 (a.a.) — Hükûmet bu ay i - çinde harb istikraz tahvilleri çıkaracaktır.

Bir İsveç gemisi battı

Stokholm 9 (a.a.) — «Stefani» Elly - Lyroen ismindeki İsveç balıkçı gemisi, Skajerakta bir mayine çarparak batmıştır. Bir baba ile 5 oğlundan ibaret olan mürettebatı boğulmuştur.

Merhametten Maraz

Yazan: *Stefan Zweig* — 2 — **Türkçeye çeviren: *Hamdi Varoğlu***

Dünkü kısmın hulâsası

[Büyük Harbden evvelki Avusturya ordusunda levazım subayı Hofmiller, bir saf yüzünden sebebiyet verdiği hâdiseyi anlatıyor: 1913 senesi teşrinisanisinde, Hofmiller'in bölüğü, Jaroslau'dan kalkıp, Macar hududunda küçük bir şehre gitmiş, orada karargâh kurmuştur. Hofmiller, zengin bir aile çocuğu olmadığı için, bütün eğlencesi, o küçük şehirde bilârdo veya satranç oynamaktan ibarettir. Bir gün, galiba 1914 mayısında bir pastanede satranç oynadığı sırada, içeriye güzel bir kız girer. Pastahane sahibi ve karısı, bu güzel kızı son derece iltifat ve ihtiramla karşıladılar.]

Sivilan karısı yerinden kalktı, genc kıza iltifatlar yağdırmağa başladı. Pastacı, verilen siparişi bir kenara yazarken, genc kız badem şekeri yiyor ve Madam Grossmaier'le konuşuyordu. Fakat, başımızı uzatıp bakmak saygısızlığında bulunan bizlere bir nazar bile atmak lûtfunu göstermedi. Zarif eline, en ufak bir paket bile almadığını söylemeğe hacet var mı? Pastacı kadın, kemali hürmetle, ısmarlanan şeylerin eve kadar gönderileceğini söyledi. Genc kız, biz fantier gibi, peşin para vermeği aklına bile getirmedi.

İşi anlamıştım. Kibar müşteriydi.

İşini bitirip, dükkândan çıkmağa hazırlandığı sırada, Grossmaier, kapıyı açmak için seğirtti. Oyun arkadaşım da ayağa kalkıp hürmetle eğildi. Genc kız, şahane bir nezaketle teşekkür etti. Aman yarabbi, o ne kadife gözlerdi!

Genc kız, ihtiram yağmuru altında dükkândan çıkar çıkmaz arkadaşıma döndüm ve bu güzel mahlûkun kim olduğunu sordum.

— Nasıl? Tanımıyor musunuz? dedi. (Burada, telâffuz ettiği asıl ismı, müsaadenizle söylemiyeceğim) Kekesfalvanın yeğeni... Kekesfalva'ları tanırsınız zannederim!

Bu ismi, masanın üstüne bin kuronluk bir kâğıd para atarcasına, yüksekten söylemiş; pek tabiî bir mukabele, ihtiramkâr bir «Ha! Evet, tabiî» bekler gibi yüzüme bakmıştı. Fakat ben, bu garnizona yeni geldiğim için, bu esrarengiz mabud hakkında hiç bir şey bilmiyor - dum. Beni tenvir etmesini eczacıdan, kemali nezaketle rica ettim. Büyük bir memnuniyetle ve taşralılara mahsus bir gururla, bu ricamı is'af etti.

— Kekesfalva, dedi, bu havalinin en zengin adamıdır. Burada hemen her şey ona aiddir. Yalnız şato değil -şatoyu biliyorsunuz değil mi? Manevra meydanından bakınca görünür; yolun sol tarafındadır; yassı kuleli, büyük bahçeli, sarı şato- yalnız o değil, R... yolu üstündeki büyük şeker fabrikası, Bruck hızarhanesi, M... hârası, hep onun malıdır. Budapeştedeki, Viyanadaki altı, yedi evi de ayrı. Evet, bizim memlekette bu kadar zengin insanlar bulunacağına ihtimal verilmez ama, var işte. Hem de, Kekesfalva, şahane yaşamasını bilir. Kışın, Viyanada, Jacquingasse'daki saray yavrusunda, yazın su şehirlerinde yaşar. Burada, senenin birkaç ayını, yalnız ilkbaharı geçirir. Şatoda sürdüğü hayat görülecek şeydir. Viyanadan musikişinaslar, Fransız şarabları, şampanyalar getirtir. Her şeyin en mükemmelini, en pahalısını giyer.

Sonra, ilâve etti:

— Eğer isterseniz, sizi tanıştırayım.

Ve, memnuniyetini ifade eden geniş bir el hareketile:

— Mösyö Kekesfalva çok samimî dostumdur, dedi. Vaktile, beraber iş yapardık. Evine zabitlerden misafir giderse pek memnun olduğunu da biliyorum. Bir kelime ile sizden bahsetsem, derhal davet eder.

Teklifi kabul etmemekte sebab yoktu. Bu kasvetli garnizon kasabalarında, insan can sıkıntısından patlar. Mesiredeki bütün kadınları şahsan tanırsınız; her birinin yazlık şapkasını, kışlık şapkasını ;pazar kıyafetlerini, gündelik elbiselerini bilirsiniz. Her evin köpeğini, hizmetçisini, çocuklarını, sokaktan gelip geçtikçe görmüş, tanımışsınızdır. Kazinonun Bohemya yemekleri ezberinizdedir ve lokantanın, hiç değişmiyen yemek listesini bir kere okudunuz muydu, iştiha namına bir şey kalmaz. Her sokağın dükkânları, her dükkânın tabelâsı ve camekânı zihninizde yer etmiştir. Hâkimin, saat kaçta kahvehaneden içeri gireceğini, sol köşedeki pencerenin yanına oturacağını, tam saat dört buçukta kremalı bir kahve ısmarlıyacağını; noterin, hâkimden tam on dakika sonra, saat dördü kırk geçe geleceğini, midesi zayıf olduğu için limonlu bir çay ısmarlayacağını, hep aynı hikâyeleri anlatarak çayını içeceğini, kahve garsonu Eugène kadar iyi bilirsiniz. Kasabadaki bütün çehreleri, üniformaları, beygirleri, arabacıları, dilencileri tanırsınız. Kendi kendinizi de, bıkkınlık verecek, öğürtü verecek derecede tanırsınız. Bir akşam olsun bu azabdan niçin kurtulmamalı? Sonra, o güzel genc kız, o kadife gözler!

Bütün bunları düşünüp, fazla memnun görünmemeğe çalışarak, muhatabıma, Kekesfalva ailesile tanışmanın benim için elbette bir zevk olacağını, sahte bir lâkaydi ile söyledim.

Eczacı yalan söylememişti. İki gün sonra, koltuklarını kabarta kabarta, bana bir kart getirdi. Kartın üzerine, ismim, hüsnühatla yazılmıştı ve bu kart, Mösyö dö Kekesfalva'nın, mülâzim Anton Hofmiller'den, haftaya çarşamba günü saat sekizde, evine, akşam yemeğine teşrifini rica ediyordu. Bu gibi işlerde ne yapmak, nasıl hareket etmek lâzım geldiğini, hamdolsun, bizler de biliriz. Pazar günü alessabah, yeni esvablarımı sırtıma geçirdim, beyaz eldivenlerimi, cilâlı kunduralarımı giydim ve taptaze bir tıraş olup bıyıklarıma bir damla kolonya sürdükten sonra, ilk nezaket ziyaretinde bulunmak üzere çıktım.

Yaşlı, terbiyeli, usturuplu bir hizmetkâr kartımı aldı ve benden özür diledi. Ev sahiblerinin, beni kabul etmek üzere evde bulunamadıklarından dolayı çok üzüleceklerini söyledi. Kilisede imişler.

Kendi kendime «isabet» dedim. Nezaket ziyaretleri, vazifeten yapılsın, vazife haricinde olsun, dünyanın en sıkıcı işidir. Her halde, yapılması icab eden şeyi yapmıştım. Çarşamba günü akşamı tekrar gelecektim ve bu sefer, işlerin yolunda gideceğini ümid ediyordum. Bu mesele, şimdilik halledilmişti.

Fakat, iki gün sonra, yani salı günü, evime geldiğim zaman, Mösyö Kekesfalva'dan gelmiş bir kart buldum ve pek sevindim. «Mükemmel, diye düşündüm, bu ailenin çok güzel âdetleri var. Benim gibi küçük rütbeli bir zabitin ziyaretini, hem de iki gün sonra iade etmek, bir generalin bile daha fazlasını ümid edemiyeceği bir harekettir.» Şimdi, çarşamba akşamını, büyük bir sabırsızlıkla bekleyordum.

Fakat, birdenbire, manasız bir aksilik oldu. İnsan, biraz mutekid olup, mukadderatın ufaktefek alâmetlerine fazlaca dikakt etse ne iyi olacak.

Çarşamba akşamı, saat yedi buçukta hazırdım. Yeni üniformamı giymiş, yeni eldivenlerimi takmıştım. Kunduralarım da yeniydi. Pantalonum mükemmel ütülüydü. Emirberim, kaputumun buruşuklarını düzeltmekle meşguldü ve üstüm, başım muntazam olup olmadığını bir kere daha gözden geçiriyordu. Aydınlığı pek bol olmıyan odamda ufacık bir tek ayna bulunduğu için, bu gibi işlerde, emirberimin yardımına daima ihtiyacım vardır.

Tam o sırada kapım vuruldu.

Gelen, nöbetçi subayı, arkadaşım yüzbaşı Kont Steinhübel'in emirberiydi. Kont, beni derhal koğuşa çağırıyordu. Galiba sarhoş iki nefer arasında dövüş çıkmıştı. Bir tanesi, ötekinin kafasına, tüfek kundağile vurmuştu. Yaralı, boyluboyunca yere uzanmış, kan içinde, baygın yatıyordu. Kafa tasının tehlikede olup olmadığı henüz malûm değildi. Binbaşı, mezunen Viyanaya gitmişti; albayın da nerede olduğunu bilen yoktu. Bizim Steinhübel yaralile meşgul olurken kendisine yardım edecek kimseyi bulamamış, bana haber yollamıştı. Rapor yazmak, sağa sola askerleri saldırıp, kahvede mi olur, başka bir yerde mi olur, nerede bulurlarsa bir sivil doktor getirtmek vazifesi de bana düşüyordu

Saat sekize çeyrek vardı. On beş dakikadan, yahud yarım saatten evvel gidemiyeceğimi aklım kesmişti. Aksiliği görüyorsunuz ya! Tam davetli olduğum gün başıma bu iş geliyordu.

Sabrım gitgide tükeniyordu. Saate baktım. Velev beş dakika daha burada durursam, davete vaktinde gitmek imkânı kalmıyacaktı. Fakat, vazife, bizler için mukaddestir ve şahsî her türlü mecburiyetin fevkindedir. Kendim dışarı çıkamayınca, bu müşkül vaziyette yapılabilecek yegâne şeyi yaptım. Emir neferimi Kekesfalva'lara yolladım; geç kaldığım takdirde beni mazur görmelerini, vazifeye müteallik ani bir sebeble dışarı çıkamadığımı filân söylettim.

Bereket versin, kışladaki bu patırdı fazla sürmedi. Bizzat albay, bilmiyorum nereden tedarik edilen bir doktorla birlikte çıkageldi. Ben de, nazarı dikkati celbetmeden sıvıştım.

[Arkası var]

FEN HARİKALARI

Harb zaruretleri neler yaratıyor!

Ayrandan elbise kumaşı, zehirli gazden şemsiye sapı!

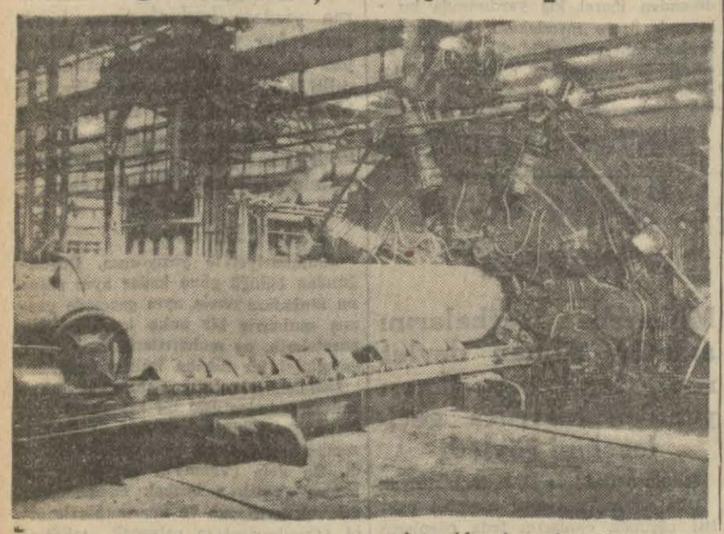

Vaktiyle, meşhur Fransız âlimi Berthelot Akademi Fransez'e girdiği zaman, şöhretli münekkid Jules Lemaitre, irad ettiği kabul nutkunda, onun ilmî görüşlerine iyma ederek:

«Gıda meselesi, bir kimya meselesidir. Bütün gıda unsurlarının, karbonla, idrojenle elde edileceği günler uzak değildir. O günlerde, herkes, yemeye muhtac olduğu şeyleri, yanında bulunduracağı azotlu tabletler, yağ hulâsaları ve zevkine göre baharat özleriyle temin edecektir.»

Demiş, kimya lâboratuarlarının istikbaline işaret etmişti.

Umumî Harb, bize, bu ilmî görüşün, yavaş yavaş tahakkuk etmeye başladığı hakkında epeyce misaller verdi. Ondan sonra da, mecburiyetler, bu yolda daha bazı tecrübelere girişilmesine ve ihtiyaçların sun'î maddelerle giderilmesine lüzum gösterdi.

Milletleri, daha çok ablukalar, bu yoldaki keşiflere sevketmiştir. Hatta, daha uzun zamanlarda bile, bu hususta misaller bulabiliriz.

Biliyoruz, ki Napolyon Bonapart harblerinde de, İngiltere, bu günkü gibi denizlere hâkim bulunuyordu. Bu yüzden, Fransaya müstemlekelerinden iptidaî maddeler getirilemiyordu. Hele şeker kamışı tedarik edilememesi, Fransızları çok üzüyor, şekersiz yaşamaya mahkûm ediyordu.

Napolyon, bu mahrumiyeti gidermeye çare bulmak için bir komisyon teşkil etti. Bu ilim heyeti, elmadan, armuddan, ayvadan, erikten, Mısırdan şeker çıkarmak tecrübeleri yaptı. Âlimlerden Proust ile Fouques, üzüm şekeri istihsaline muvaffak olunca, herşeyin yolunda gideceğine emniyet de geldi. İmparator, bu zatlara, 1810 daki bu keşifleri üzerine, yüz kırk bin frank bir teşvik mükâfatı da verdi. Üzüm şekerinin ihtiyacı tatmin edemiyeceğini anlayan Enstitü azasından Deyeux, Margraff ile Achard'ın tecrübelerini ele alarak, ertesi sene, pancar şekerini buldu. Benjamin Delessert de, «Passi» de bir fabrika kurdu. Fransızlar, bu sayede, tekrar şekere kavuştu.

O zaman Fransası, gene, böyle bir mecburiyet yüzünden diğer bir keşifte daha bulunmuştur: Fransa, 1792 senesinde devam eden ihtilâli yüzünden İspanya ile münasebatta bulunamıyordu. Halbuki sodasını, oradan temin ediyordu. Bu maddeden mahrumiyet, Nicolas Leblan isminde bir Fransızı harekete getirdi ve sun'î soda bulundu.

İtalya da, Habeşistan harbi esnasında, abluka tazyikının altında bir keşfe mazhar oldu: Ayrandan elbise kumaşı yapabilmek hüneri.. İtalyan gazeteleri, buna, «Kazein yünü» diye de isim verdiler. Ayrandan yapılan kumaşla. mükemmel elbise takımları yapılabiliyormuş.

***

Sun'i maddeler, daha ziyade, Umumi Harb senelerinde, Almanlar tarafından meydana getirildi.

Almanlar, İngiliz donanmasının ablukası altında, Şili'den aldıkları nitrattan mahrum kalınca, şu bildiğimiz «hava» ya müracaat ettiler; bu bitmez tükenmez azot hazinesinden istifade ettiler. Pamuk ve gliserin ihtiyaçlarını da, müsteil maddelerde maden kömürü katranı ve ağac içinden elde ettikleri maddelerle telâfi eylediler.

Varlığının bütün manası, kazlara yem olabilmekten ileri geçemiyen, o elle dokunulamıyan «ısırgan» yok mu? İşte bu ot, Umumî Harbde, Almanyada birdenbire pek kıymetlendi; çünkü, bu gün hâlâ hükmünü süren sun'i ipek, ısırgandan istihsal edilmişti. Kâğıddan ise, kınnab, gömlek, şapka ve saire gibi neler yapılmadı?

Almanyada, kahve mahrumiyetini, kavrulmuş arpa ve yulaf giderdi. Bunlara, katrandan istihsal edilen bazı maddeler ilâve edilince kahve lezzeti temin edildi. Bunda bir adım daha ilerlendi; kavrulmuş meşe palamutundan ve kayınağacı kozalağından, kahve hususunda, daha çok istifade edildi; fakat domuzları beslemek güçleşince palamutla kozalaktan vazgeçildi. Havuçla pancardan, bir nevi kahve meydana getirildi.

Almanlar, çay yerine, kayınağacı tomurcuğu ilâve edilen ıhlamur çiçeği suyunu.. Kakao yerine de, bezelye, katran ve kavrulmuş buğdaydan yapılan mahlûtu kullandılar. K. K. denilen ekmeklerinde de buğday ihtiyaçlarını, bezelye, kara buğday, mısır, patates, fasulye, şeker ve yağ halitasile bertaraf ettiler.

Almanyada, harbin ilk senelerinde süt, limonata, nar şurubu gibi şeyler bulunabiliyordu; fakat sonraları, bunlar temin edilemeyince, kimyaya müracaat edildi. Yerlerine, şişe şişe kimyevî limonatalar, şurublar, şerbetler ikame edildi. Hele «akrolein» denilen boğucu gazden, şemsiye sapları, sigara ağızlıkları, yazıhane malzemesi gibi, hatıra hayale gelmiyecek şeyler yapıldı.

Bu harb, eğer uzarsa, kim bilir ne keşifler meydana gelmesini intac edecektir.

Fedakâr Türk kızları

Kahraman Türk askerine kışlık hazırlayorlar

Selçuk Kız San'at mektebinde askerlerimize eşya hazırlayan kızlarımız

Yurdumuzun müdafaası için hududlarımızı bekliyen kahraman eskerlerimize tevzi edilmek üzere, Parti tarafından kış hediyesi toplanmasına karar verilmişti. Bu hususta lâzım gelen hazırlıklar ikmal edilmiş, şehrimizdeki bütün Halkevleri faaliyete geçmişlerdir.

Alınacak hediyeler yün çorab, yün eldiven ve her türlü gömlektir.

Halk tarafından makbuz mukabilinde verilecek bu hediyelerden başka, Halkevleri de atölyeler açmaktadır. Beyoğlu Halkevi mıntakasında bulunan 50 evle anlaşmıştır. Bu evlerde, haftanın muayyen günlerinde gurup halinde Bayanlar çalışacaklar, cinsi tespit edilen eşyaları öreceklerdir.

Eminönü Halkevi her eve Partinin beyannamesini dağıtmış ve gelen hediyeleri kabul etmeğe başlamıştır. Ayrıca, Halkevi azalarından müteşekkil bir heyet de önümüzdeki haftadan itibaren trikotaj fabrikalarını dolaşarak, mezkûr fabrikaların verecekleri hediyeleri toplayacaktır.

Bundan başka Akşam Kız San'at mekteblerile diğer san'at mekteblerinde de faaliyete geçilmiştir.

Şehrin imarı

İstanbulun ana caddeleri tamamen asfalt olacak

Vali Kırdar, halkın seyrüsefer yüzünden çektiği sıkıntının izale edileceğini bildiriyor

Vali ve Belediye Reisi Lûtfi Kırdar

Vali ve Belediye Reisi Lûtfi Kıdar, şehrin imarı için yapılacak işler hakkında şu izahatı vermiştir:

«— Asfalta çevrilen ana yollardan çıkan parke taşlardan ara sokaklar ve bazı caddeler için istifade ediyoruz. Bundan sonra da asfalta tahvili mümkün olan ana caddelerin esasen parkeden daha ucuza mal olan asfaltla kaplanmasında her bakımdan çok fayda göreceğimize kani bulunuyoruz. Bu suretle şehrimizde gitgide artan asrî nakil vasıtaları içinde halkın verdiği ücret mukabilinde hakkettiği bir rahatlığa kavuşmasını temine uğraşacağız. Aynı zamanda ana yollarımız İstanbula lâyık bir temizliğe kavuşmuş olacaktır.

Tafsilât plânları yapılmıştır. Tatbikata geçilerek kalan semtler ve mıntakalar şunlardır:

1 — Eminönü - Balıkpazarı ve Unkapanı arasının imarı, 2 — Unkapanından Aksaraya giden yol, 3 — Beyazıd meydanı ve kazinosu, 4 — Koska caddesi, 5 — Taksim - Eminönü gezgisi ve Dolmabahçeye kadar inen Lünapark sahası, 6 — Surpagob mezarlığı, 7 — Mühendis mektebi önündeki yeşil saha, 8 — Kabataş vapur iskelesi meydanı, 9 — Üsküdar meydanı ve Boğazın Anadolu sahili, 10 — Kadıköy meydanı, 11 — Mısırçarşısı. 12 — Fenerbahçe mesiresi.

Nâzım plânı yapılıp tafsilât plânı yapılmamış yerler de: Suadiye - Erenköy, Bakırköy - Büyükada.

İmarın esaslı meselelerinden olan seyrüsefer işini düzeltmek ve halkın bu yüzden çektiği sıkıntıyı gidermek üzere yeni güzergâh projelerini hazırlattık. Topografi vaziyeti dolayısile İstanbul bir merkez etrafında teşekkül edememiştir. Gerek ticaret, gerekse iskân mıntakaları esaslı mühim caddelerin boyunca tulânî olarak yer almıştır. Bu vaziyetin ihdas ettiği seyrüsefer müşkülâtı gözönünde tutularak yeniden intihab edilen dört güzergâhla bu mesele iyi bir surette halledilmiştir. Bunlardan iki tanesi İstanbul, iki tanesi de Beyoğludur. Bu dört yolun heyeti mecmuası şehrin mühim noktaları arasındaki mesafeleri ehemmiyetli surette kısaltacaktır. Bu ameliyeler hiçbir döviz çıkışını intac etmiyecektir. İstimlâkler müsaid bir şekilde olacak ve tatbik edilen kısımlarda ticarî faaliyet hiçbir surette haleldar olmıyacaktır.

Anadolu sahilinde şehrin inkişafı için halen iki sahil arasında işleyen araba vapurlarının veya her türlü nakil vasıtalarının adedlerini fazlasile artırıp bir servis yapmakla muvasala seri bir surette ıslah edilmiş olacaktır. Bu sebeblerden yakın bir istikbalde Suadiye, Çamlıca ve Anadolu sahillerinin diğer mühim mahallerini Beyazıda ve Taksime araba değiştirmeksizin bağlayacak otobüsleri göreceğimizi ümid ediyorum.

Boğaziçi sahillerinin plânı, ekseri mevcud inşaatı yerlerinde bırakmaktadır. Yalnız inşaata sahilden itibaren 10 metrelik bir gerileme mecburiyeti koymaktayız.

Stadyomun demire ihtiyac göstermiyen kısımlarının inşaatı ilerilemektedir. Bu şekilde daha üç ay çalışılacak saha vardır. Ondan sonra demire ihtiyac gösteren kısımları inşa edilecektir.»

Bursada sıhhî vaziyet

Bursa 9 (a.a.) — Belediye Meclisinin yaptığı toplantıda okunan raporda nazaran şehrin imarı bakımından yapılmış olan işler yanında halkın sıhhî durumu üzerindeki çalışmalar da verimli olmuştur.

Buna nazaran geçen bir yıl içinde, 5335 vatandaş tedavi ettirilmiş, 4288 hastanın ilâcı verilmiş ve 1217 vatandaşa çiçek ve 1090 vatandaşa da tifo aşısı yapılmıştır.

İzmirden yapılan ihracat

İzmir 9 (a.a.) — Ticaret Odası istatistik bürosu tarafından hazırlanan cedvele göre ilkteşrin ayında İzmir limanlarından muhtelif ecnebi memleketler limanlarına 3.489.678 lira kıymetinde 9379 ton muhtelif mahsul ve 32417 lira kıymetinde 2.246 baş muhtelif cins hayvan ihrac edilmiştir.

İzmitlilerin bir dileği

Tren tarifesine yapılan yeni zammın kaldırılması temenni ediliyor

İzmit (Hususî muhabirimizden) — Devlet Demiryolları idaresi 14 ağustos 1940 tarihindenberi demiryolu hatlarında yeni ve çok ucuz bir tarife tatbik etmeğe başlamış bulunmaktadır.

Bu, yeni tarifenin tatbiki, yurdun her tarafında büyük bir memnuniyet uyandırmıştır.. Bu tarifeden memnun olmayan yegâne şehir İzmittir. Çünkü, Devlet Demiryollarında tren tarifeleri ucuzlatıldığı halde İzmitte pahalandırılmıştır. Evvelce, Adapazarı - Haydarpaşa arasında dört gün müteber olmak üzere gidiş gelme kartlar vardı. Bu kartlar 173 kuruştu. Yeni yapılan tarifede bu kart usulü lâğvedilmiş ve umumî hat üzerinde seyrü sefer etmek üzere, adi bilet usulü ihdas olunmuş İstanbula üçüncü mevkide yalnız gitmek 121 kuruş olmuştur.

İzmit, İstanbul ile daimî surette muvasala halinde bulunan bir şehirdir. İzmitliler değil, başka tarifeleri, banliyö tarifesi tatbikını beklemekte ve şiddetle ümid etmekte iken, tarifelerin yükselişi, halkı memnun bırakmamıştır Kani bulunuyoruz ki, bunda bir yanlışlık olması pek kuvvetle melhuzdur. Zira, eskiden Adapazarı, Bilecik, Eskişehir gibi mıntakalara gitmek daha çok pahalı iken, şimdi inanılmıyacak derecede ucuzlatılmış, hemen her gün bir kaç yüz kişi sabah gidip, akşam döndüğü İstanbul ise gene inanılmıyacak derecede pahalılandırılmıştır.

Öğrendiğimize göre, bunun başlıca sebebi, evvelce İzmite, Gebzeye kadar umumî hat, Gebzeden sonra da banliyö tarifesi tatbik edilerek 4 günlük ucuz tarife vardı. Yeni tarifede yalnız umumî hat tarifesi nazarı dikkate alınmış, banliyö kısmı kaldırılmış ve bu suretle fiatlar artmıştır.

İzmitliler, muhterem Münakalât Vekilimizin, bu mesele üzerine alâkalarını rica etmekte ve tarifenin tekrar ve hatta daha fazla ucuzlatılmasını istemektedirler.

Kız San'at okuluna rağbet

Geçen sene, şehrimizde açılan (Akşam Kız San'at Okulu) pek rağbet görmektedir. İzmitin genc kız ve kadınları bu millî müesseseye akın halinde gitmektedir. Maarif Vekâletinin bu yüksek alâka ve takdiri İzmit halkı tarafından şükranla karşılanmaktadır.

Bu alâka karşısında Kız San'at okulunun binası, talebe için kâfi gelmemektedir.

Halkevinin güzel bir teşebbüsü

Şehrimiz Halkevi çok güzel bir teşebbüste bulunmuş ve vilâyet merkezinin on muhtelif yerine oparlörler koymuştur. Ankara radyosunun neşriyatını, bu şekilde, halk tarafından dinlemek mümkün olmaktadır. Fakat bu neşriyat muntazam bir şekilde cereyan etmemektedir. Oparlör ya çok açılmakta. ya çok kısılmakta ve yahud da hiç açılmamaktadır; bazan da güzel güzel dinlenmektedir. Bu neşriyatı, intizam ve programa raptedecek olursa, İzmitliler pek memnun kalacaklardır.

Baronun içtimaı merakla bekleniyor

Bu defaki toplantıda reis ve meclis azasından beşi değiştirilecek

İstanbul Barosu umumî heyeti, kânunuevvelin haftasında senelik içtimaa çağırılacaktır. Bu içtimada, müddeti biten reisle idare meclisi azasından beşi yerine intihabat yapılacaktır. Avukatlar arasında, Baro reisliği için en kuvvetli iki namzed olarak, eski Baro reislerinden Sadeddin Ferid Talay ve Halil Hilmi Uygunerin isimleri ileri sürülmektedir.

Şimdiki reis Hasan Hayri Tanın tekrar namzedliğinin konulmasını ve intihabını istemediği, icab ederse, avukatlardan bu yolda bir temayül gösterilmemesi temennisinde bulunacağı öğrenilmiştir.

Senelik kongrede reis ve idare meclisi azaları seçildikten başka, idare raporu da okunacaktır. Diğer taraftan, kongrede mühim olarak bir komisyon raporu müzakere mevzuu olacaktır.

İstanbul Barosu umumî heyetinin 27.4.940 tarihli toplantısında, adliyede yapılması gerek bazı ıslahat temennilerini tespit etmek üzere bir komisyon teşkili için idare meclisine salâhiyet verilmişti. ve Sadeddin Ferid Talay, Galib Bektaş, Hamdi Halim Mayatürk, Şükûfe Ekitler, Vedad Ardahan, Halil Hilmi Uyguner bu komisyona seçilmişlerdi. Sadeddin Ferid Talayın reisliğinde toplanan komisyon, içtimalarında meslek tekliflerini tespit ederek, raporunu hazırlamıştır. Rapor, kongrede müzakere olunduktan sonra, temenniler Adliye Vekâletine bildirilecektir.

Komisyon içtimalarında, birinci mesele olarak adliye binası işi görüşülmüştür. İstanbul asliye hukuk, ceza ve ticaret mahkemelerile müddeiumumiliği, sorgu dairelerini ve icra teşkilâtını ve Baroya ayrılacak yerleri bir araya getirecek şekilde bir adliye binası inşasının, meslek ve adalet bakımından mübrem bir ihtiyac olarak kendini hissettirdiği, ancak böyle bir daimî bina inşası gecikeceğine göre, hiç olmazsa bugün iki binaya ayrılmış olan hukuk, ticaret ve ceza mahkemelerinin acele bir dam altına toplanması, bundan başka muvakkat binalarda bazı esaslı şartların temini, temenniye şayan olduğu neticesine varılmıştır. Bundan başka, muhakeme saatlerinin tespiti, mahkeme zabıtları, mahkeme kalemleri, adliye mensublarının terfihi, mahkemelerde taraflara tahsis edilen yerler, adliye harcları, mazunun için kelepçe kullanmak, muhakeme celselerinin talikı, muhakeme usulü kanunlarındaki müddetler meseleleri konuşularak, bunlardan çoğu etrafında temennilerde bulunulması kararlaştırılmıştır.

Sadeddin Ferid — Halil Hilmi

Karadeniz sahillerinde sis

Sinob 9 (Hususi) — Karadeniz sahillerini kalın bir sis tabakası örtmektedir. Dün gece limanımıza gelmesi beklenen Ege vapuru sis yüzünden doğru Samsuna geçmiştir.

Şanghaydaki mahkemeler Japon kontroluna bırakıldı

Şanghay 9 (a.a.) — Fransız imtiyazlı bölgesinde bulunan ve evvelce Çunking hükûmetinin kanunlarına tâbi olan Çin bölge mahkemeleri dün Japonların himayesinde Nanking hükûmetinin kontrolü altına devredilmiştir.

Japon sefaretinin salâhiyetli bir memuru, Çin mahkemelerinin temmuz 1931 tarihli Çin - Fransız anlaşması hükümlerine uygun olarak Nankin hükûmeti tarafından idare edileceğini bildirmiştir.

Bu memur, beynelmilel bölgedeki Çin mahkemeleri hakkında henüz hiç bir müzakerenin cereyan etmediğini ilâve eylemiştir.

Cenubî Amerika İngiltereden bol esya alıyor

Londra 9 (a.a.) — Almanların 1 ilkteşrinde teslimini vadetmiş oldukları malların sevkine imkân bulunmadığı cihetle cenubî Amerika istikametine olan İngiliz ihracatı son zamanlarda büyük mikyasta artmış bulunmaktadır. Bu günlerde Manchester'e mühim siparişler gelmektedir. Bu siparişler Alman propagandası sayesinde şimdiye kadar tehir edilmişti. Ariantin en mühim hazır ve fantazi elbise alıcısıdır. Kolombiya, Venezüella ve Ekuatör'den de başkaca siparişler beklenilmektedir.

SPOR

Hususî maç

Galatasaray, İstanbulsporu 3 - 0 mağlûb etti

Dün Şeref sahasında Galatasarayla, İstanbulspor arasında hususî bir maç yapılmıştır. İlk devresi 0-0 biten maçın heyeti umumiyesinde Galatasaray hâkim oynadığı halde fazla kombinezon yüzünden sayı yapmak fırsatını bulamamıştır.

İkinci devreye daha atak bir şekilde başlayan Galatasaray, Salâhaddinin sıkı bir şütile birinci golü yapmış, biraz sonra Gündüz ikinci ve üçüncü gollerini atmışlardır. Oyun bu suretle 3-0 Galatasarayın galibiyetile bitmiştir.

Galatasaray, Beşiktaş B, takımları arasındaki hususî maç da 3-1 Beşiktaşın galibiyetile sona ermiştir.

LİK MAÇLARI TEHİR EDİLDİ

Millî matem dolayısile bugün yapılacak olan lik maçları tehir edilmiştir.

İngilterenin Amerikadan gıda maddeleri mübayaatı

Vaşington 9 (a.a.) — İngilterenin Birleşik Amerikadan kredi ile sütlü gıda maddeleri alabilmesini temin maksadile senato azasından M. King, Johnson ve bitaraflık kanunlarının tadilini talebeden bir lâyihayı kongreye tevdi eylemiştir.

Onun ikinci yıldönümü

[Başmakaleden devam]

Atatürk bizi insanlıkta fevkalbeşerin sırrına erdiren bir dâhi oldu.

Fevkalbeşer... Asla beyhude bir söz değildir. Bir milletin ve hatta insanlığın esrarengiz ruh ve zekâ kabiliyetlerini şahsında toplayarak cemiyetleri kendilerinin alelâde beşeri kudretleri üstünde büyük, ileri ve şaşırtıcı muvaffakiyetlere sürükleyen nadir insanlardaki fevkalbeşerliğin tarihteki misalleri kâfi değilse Atatürkün hayatı kendi başına bu davayı ispata kâfi bir delildir.

Atatürk şahsan beşerî işlerde ve bilhassa kendi işlerinde harikayı kabul etmiyen bir realistti. Dumlupınar zaferini Büyük Millet Meclisine anlatırken bunu açıkça söyledi. Fakat hâdiseleri garazsız ivazsız tahlil eden tetkik ve müşahedelerin o büyük işlerdeki fevkalâdeliği kabul ve teslim etmemesi kabil değildir. Bütün dünyanın hürmet ve muhabbetini Türkiye üzerinde toplamak için iki büyüklüğün karşılaşması ve birleşmesi lâzım geldi: Şahsan büyük bir Türk evlâdı olan Atatürkün büyüklüğü ve onu kendi hamurundan yaratıp yükseltmiş olan Türk milletinin büyüklüğü. Atatürk her şeyden önce bizzat içinden çıkmakla müftehir olduğu Türk milletinin büyüklüğüne hepimizden çok fazla ve cümlemizden çok derin nüfuz etmişti. Büyük işlerinde onun içtimai manasile fevkalbeşerliğinin başlıca sırrı işte burada idi. Sakaryadan avdetinde bizzat kendisinin hayretle ve olanca samimiyetile ifade ettiği hakikat şu olmuştur:

— Bu millet, çok büyük millet. Ona lâyık kumandan olabilmek lâzım.

Fani hayatındaki zevalin bu günkü ikinci yıldönümü münasebetile manevî huzurunda hürmet ve tazimle eğildiğimiz Ebedî Şefimiz Atatürk, az zamanda yaratmış olduğu büyük eserlerile ve hatta kendisile beraber çalışarak onun bütün prensiplerile işba haline gelmiş arkadaşlarile aramızda yaşayor. Ne hacet, işte hayatında kendisinin sağ kolu ve en yakın arkadaşı Millî Şef İsmet İnönü. Atatürk devrinin bütün kudret ve meziyetlerile pek asil bir devamı olarak önümüzde, karşımızda ve başımızdadır.

Türk milleti hayatın az çok zor şekilli muhtelif cilvelerine karşı takib ve tatbik olunacak Atatürk düsturlarına sımsıkı sarılı olarak bugün Millî Şefinin etrafında kenetlenmiş yalçın kaya birliğile istiklâl ve istikbalini koruyacak fedakârlıkların azamisini ihtiyar etmeğe hazır vaziyetini muhafaza ediyor. Fevkalbeşerliğin sırrı burada olduğunu biz Atatürkten öğrendik. İnönü ile aynı sırrın tecellilerini teminde devam edeceğimize şüphe yoktur.

Görüyorsunuz ki Atatürkün mübarek vatan toprağının aziz kucağına tevdi olunmuş fani şahsiyeti üstünde ebedi şahsiyeti ayşayor. Bu ebediyette Türk milletinin ebediliği mündemicdir.

Yeni Fransız sefiri geldi

Sefir ve refikası şehrimizde

İstanbul 9 (a.a.) — Yeni Fransız sefiri M. Jules Henry, evvelki gün Sofya - Burgaz tarikile şehrimize gelmiştir, Sefir, bu akşam Ankaraya hareket edecekti

Radyoda san'atkârların imtihanı

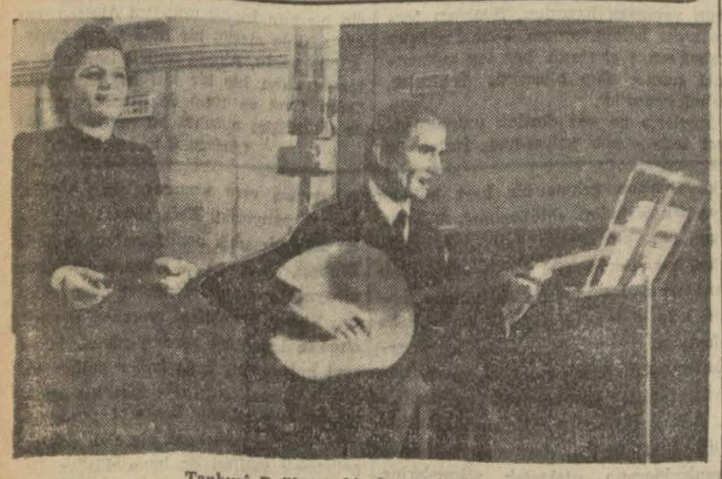

Tanburi Refik ve bir bayan imtihanlarda

Ankara 9 (Telefonla) — Ankara radyosunun ses ve saz kısmı elemanları yeniden seçilmektedir. Bunun için de bir imtihan açılmıştır. Haricden bir jüri heyeti huzurunda yapılan imtihanlara erkek ve kadın yüze yakın sanatkâr iştirak etmektedir. Radyoda şimdi çalışmakta olan san'atkârlar da bu imtihanlara tâbi tutulmaktadır. Dün başlanan imtihanlarda ilk elemeler yapılmıştır Bu gün de kalanlar üzerinde elemelere devam edildi. İmtihanlara pazartesi günü de devam olunacaktır.

Raşid Rıza tiyatrosu
Halide Pişkin beraber
Beyoğlu HALK sinemasında
11 Ikinciteşrin Pazartesi ve 12 Ikinciteşrin Salı akşamları
eklenen büyük eser
AKTÖR KİN 4 perde 1 tablo
Gişe açıktır. Telefon : 40574

EBEDÎ ŞEFİMİZ ATATÜRK'ün
Mevcud bütün nutukları ve vefatlarından sonra İstanbul ve Ankarada yapılan merasimin sesli filmleri
BÜTÜN HASILATI
TÜRK HAVA KURUMUNA
Aid olmak üzere
BUGÜN SAAT 1 den başlayarak İPEK SİNEMASINDA gösterilecektir.

Atatürkten Hatıralar

Ölmez Atanın fani vücudü, millet kâbesinin ihtiram kucağından muvakkat metfenine kaldırıldığı dakikada

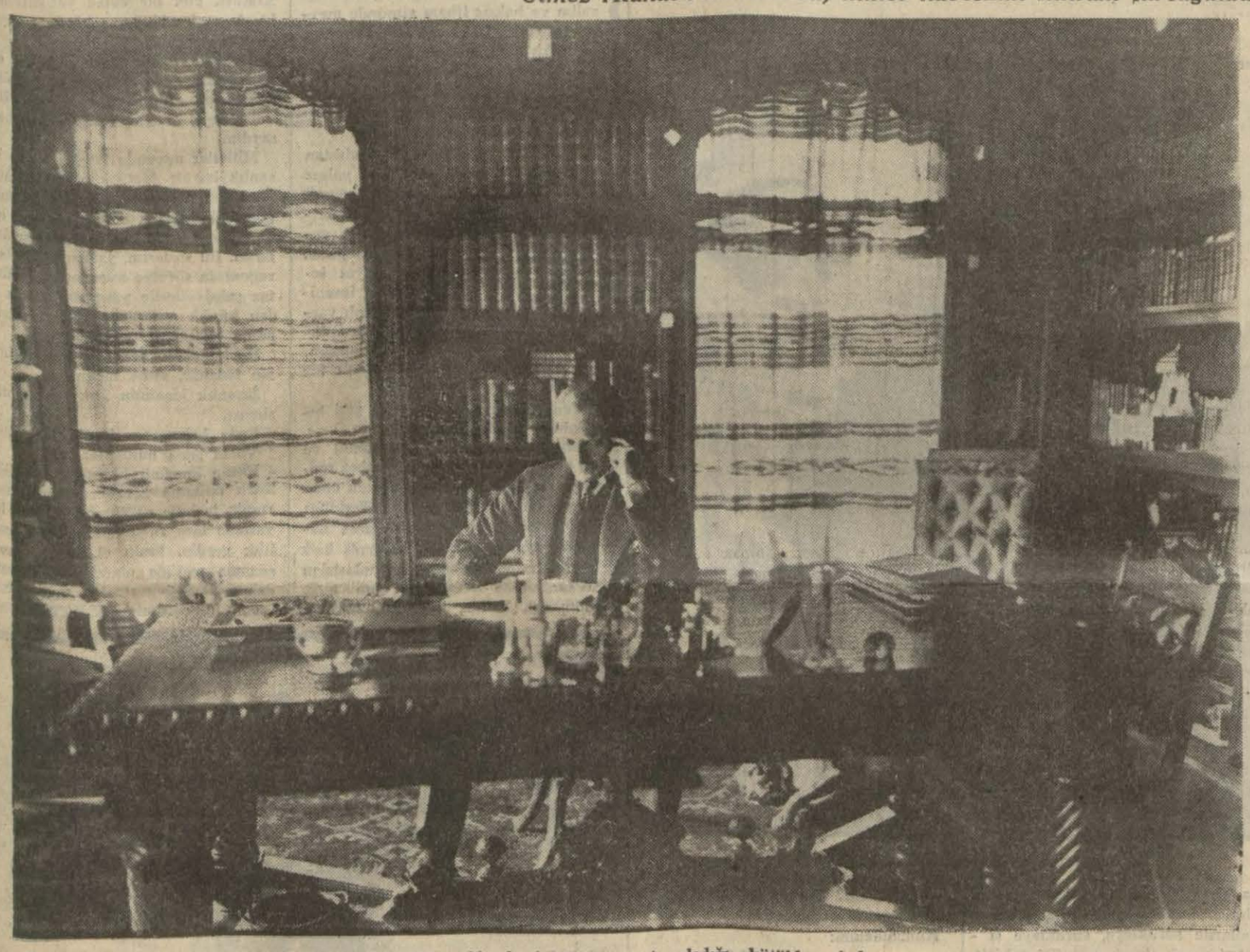

Atatürk, birçok inkılâblarını tasarladığı kütübhanesinde...

Reisicumhur Atatürk, Millet Meclisini açıyor

Hazin ve mehib bir hatıra: Milli Şef Büyük Arkadaşına son vedaını yaparken...

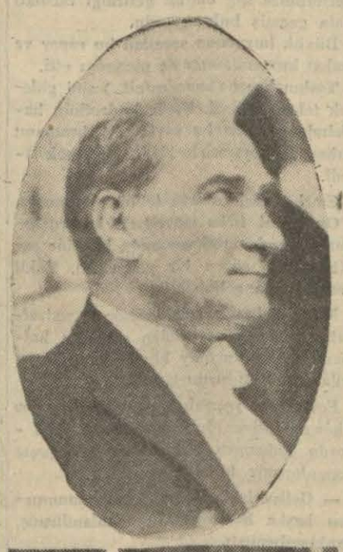

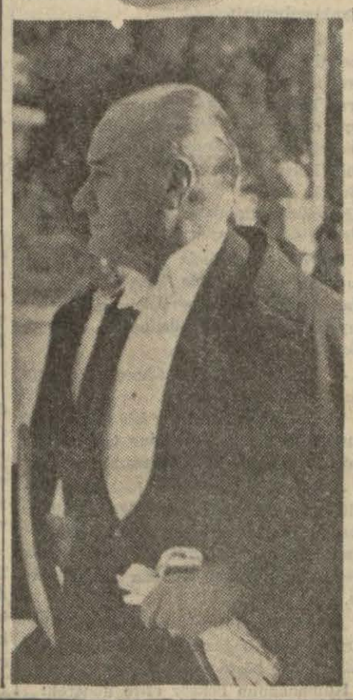

Ebedî Atatürkün ebedî abideleri andır an bir pozu

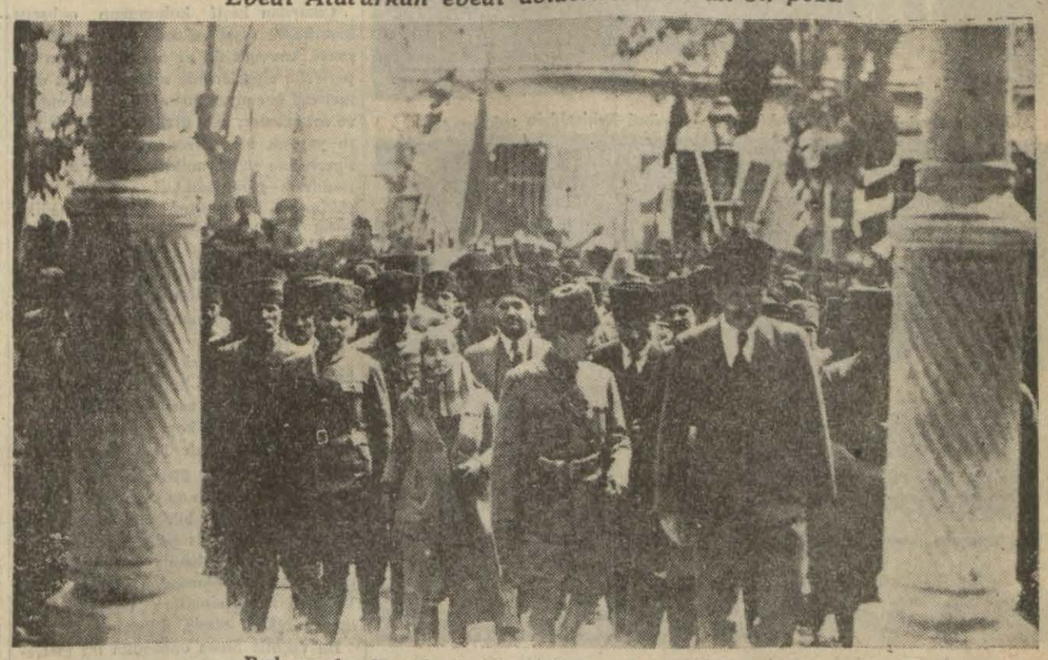

Başkumandan Mustafa Kemal zaferden sonra memleketi geziyor

Ölmez Atatürk

Yıllar ve asırlar, onun kıymetini arttıracaktır

Yazan: ABİDİN DAVER

Atatürk, yalnız Türk tarihine değil, insanlık, ve medeniyet tarihine de şeref veren ölmez büyüklerdendir. Çünkü O, Derneden başlayarak Çanakkalenin, Sakaryanın, Dumlupınarın muzaffer Büyük Serdarı olmakla kalmamış; harbde gösterdiği kahraman dehanın daha güzelini, daha büyüğünü inkılâb yapmakta, devlet kurmakta da gösteren bir medeniyet kahramanı olmuştur.

Tarihte büyük kumandan çoktur; fakat harb meydanlarında kazandığı zaferlerin üstüne yeni bir hayat, yeni bir medeniyet kurabilen büyük insanlar azdır. Ordularını sevk ve idarede harikalar yaratan; fakat kazandığı zaferlerden sonra yolunu şaşırıp payidar eserler bırakmadan, yıkılan zafer taklarının altında gömülüp kalan şefler çok görülmüştür. Atatürk zaferle başı dönmiyen, bilâkis askeri zaferden sonra, ölmez eserler yaratan müstesna büyük adamlardan biri olmuştur.

O, harbi gaye değil, vasıta bilmiştir; O, zaferi, tak değil temel olarak kullanmıştır ve bu temelin üstüne Türkiye Cumhuriyetini kurmuş, Türk inkılâbını oturtmuştur. Asırlar var ki Türk kahramanlarının döktükleri kanlar böyle muazzam bir medeni eserin yükselmesine hizmet etmemişti.

Türk inkılâbı, yalnız Türk milletinin değil; bütün şark milletlerinin yolunu değiştiren, onları karanlıktan nura çıkaran kutlu bir güneş olmuştur. Atatürkün eseri, zamanla solan, kararan, çöken değil; gittikçe güzelleşen, parlayan, yükselen bir varlıktır. Onun yaptığı inkılâb, kendisi gibi, kendi ismi gibi ebedi bir hayata mazhar olmuştur. Bu inkılâbın azametini, onun işçileri olan bizim nesillerimizden ziyade istikbal takdir edecektir. Çünkü Atatürk inkılâbı, büyüdükçe daha bol, daha iyi meyva veren bir ağac gibidir; yıllar ve asırlar onun kıymetini artıracaktır.

Yıllar ve asırlar geçtikçe büyük Türk milletinin bu Büyük evlâdı Ebedi Şef, ebedi insan olarak taziz ve tebcil edilecektir. Bugünkü ve yarınki Türk nesillerine düşen en büyük vazife, Onun eserini daha güzelleştirerek, daha kuvvetlendirerek yaşatmaktır. Bu yolda çalışırken unutmıyalım ki Onun ruhu daima bizimle beraberdir; bizim önderimiz, bizim kuvvet ve ilham kaynağımız, bizim mürşidimizdir.

Atatürk asla ölmüş değildir; Türk milleti, Büyük Şefine «Ebedi Şef» unvanını vermekle Onun ölmezliğini kabul etmiştir. Cumhuriyet için, inkılâb için, vatan için çalışırken Onun çelik parıltılı gözlerinin bizim üzerimizde olduğunu, bize baktığını unutmıyalım. Bugünün ve yarının gençlerine emanet ettiği mukaddes vediayı muhafazaya çalışırken beceriksizlik ve ihmal gösterirsek Onun gür kaşlarının çatıldığını, muvaffak olduğumuz zamanlarda da, onun güzel yüzünün taltif ve teşvik edici bir tebessümle aydınlandığını ruh gözümüzle görelim.

Onu sevmek, Onu anmak kâfi değildir, bütün varlığımızla eserini yükseltmeğe çalışmak gerektir. İcab ederse bu uğurda ölmek, ölümlerin en güzeli ve en şereflisidir. Onun büyük eseri kurulurken sevine sevine canlarını veren kahramanlar, bizim en yüce örneğimizdir. Ebedi Şef, her an, bize bu örneği gösteriyor ve kendisine, kendi büyük ismine lâyık olmamızı istiyor.

Onun eserini bize emanet edip gittiği günün yıldönümünde, bir defa daha and içelim, Büyük Atamıza verdiğimiz sözü tekrar edelim:

— Ebedi Şef, müsterih ol, sana lâyık olmağa çalışacağız; yurdu, istiklâli, cumhuriyeti, şerefi korumak için, icab ederse gözümüzü kırpmadan öleceğiz.

ABİDİN DAVER

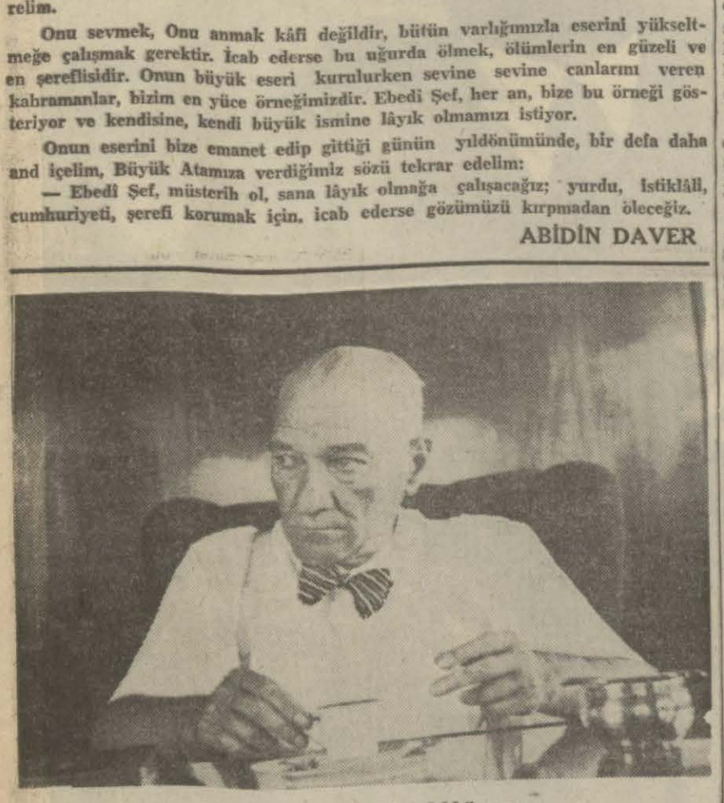

Mukaddes Atamızın bir tefekkür anı..

Milli mücadeleden hatıra: Atatürk ve İnönü Eskişehirin sukutundan

Atanın şanlı hayatından: Irak Kralı Faysal'la beraber

Çanakkaleden hatıra

Musa onbaşının yakaladığı Avustralyalı Atatürkün huzurunda

Atatürkün 1922 de Birinci ordu karargâhında Sovyet delegelerile birlikte alınmış bir resimleri

Yazan: Cevad Abbas Gürer

Anafartalarda kanlı taarruzlar durmuş, muhasım taraflar tamamile siper muhrebelerinden başka bir faaliyet göstermiyorlardı.

Bir taraftan düşman esir vermemeğe son derece dikkat ve itina ediyor; diğer taraftan uzun süren muharebelerin tabiî olarak yarattığı intikam almak hissine müptelâ olan erlerimiz, esir tutmuyorlardı. Bu yüzden hasım taraf vaziyeti kumandanımın arzusuna göre tezahür edemiyordu.

Kurmay heyetimizin harekât şubesi, düşmanın eski vaz'ülceyşini cephe istihbaratsızlığından hakikate yaklaştıramıyordu.

Zaman zaman düşmanın bol cepaneli ve sürekli topçu ateş baskınları, karaya indirilmiş toplarının mevcudundan büyük değişikliği göstermiyordu.

Piyade ateş baskınlarımız, düşman piyadelerini yoklarken hiçbir tebeddülün vukuuna karar verdiremiyecek kadar eski kesafetini muhafaza eyliyordu.

Yalnız kumandanım bir hissikablel - vukuun ıstırabını çekiyordu.

O büyük askere göre düşmanın nispeten durgun ve sakin vaziyetinin behemehal aleyhimize bir hareket olduğu ve dahiyane hissiyatı daha ziyade düşmanın çekildiği merkezinde toplanıyordu.

Bu manalı ve yerinde olan duygu, Anafartalar grupu kıtaatına efradın intikamını tahfif ve hakikî düşman vaziyetinin inkişafını temin maksadile (sağ esir, makinelitüfek, tüfek getireceklere altın para da dahil ayrı ayrı kıymette takdir olunacak mükâfatlar verileceği) mealindeki emrini yaratmıştı.

Kıtaatımız, aziz kumandanlarının emrini henüz aldıkları günün gecesi idi ki, grup kurmay heyetinin nöbetçi subayı, Anafartalar muharebelerinin kanlı ve imhakâr taarruzlarında bihakkin çelik fırka (çelik tüm) unvanını kazanmış olan on ikinci fırkadan verilen telefon raporunu aldı.

Bu rapor fırka cephesinden çıkarılan üç kişilik bir keşif kolumuzun Avustralyalı boksör bir esir ele geçirdiğini bildiriyordu.

Telefon mikrofonunu kulağında tutan subay kaydettiği kısa raporu bir tarafa bırakmış, diğer bir kâğıda gülümsiyerek keşif kolumuz eratının vazı ve halini ve boksör Avustralyalının esaret şeklini kumandanıma arzedilmek üzere not ediyordu.

Not, hem göğüsleri kabartacak, ve hem de hayretlere düşürecek manada idi. Şöyle ki:

Çıkarılan keşif kolumuzun onbaşısı kısa boylu zayıf ve nahif Musa.. Yanına güçlü kuvvetli iki er almış. Düşman siperlerile siperlerimiz arasında kırk dört metreyi geçmiyen mesafeyi Musa onbaşı ve arkadaşları ağır dinlenmelerle ve yere yapışık bir sürüklenme ile düşman siperlerine yaklaşmaktalarken zifiri karanlıktan göremedikleri, ve ayni derin sükûnetle kendilerine doğru ilerlediklerini hissedemedikleri bir düşman keşşafına tos yapacak kadar yaklaşmışlar. Tüfek kullanmadan her iki düşman neferini tutmak istediklerinden daha geride bulunan düşman neferi kaçmağa muvaffak olmuş.

Musa onbaşı; Türk asabiyetinin bütün hızile düşman keşif kumandanının elmacığına (gırtlağına) sarılmış, fakat Musanın bir kaç misli boy ve cüssede olan boksör Avustralyalı Musayı yumruklamağa koyulmuş. Musanın yüzü gözü şiştiği halde düşmanının yumruk darbelerini yedikçe çelik bileğinin keneti olan parmaklarını yalnız şikârının ilmiğinde (gırtlağında) sıkıştırmış ve arkadaşlarına «aman ayaklarımdan sağlam tutun. Ve beni bizim siperlere doğru çekin» emrini tekrar etmiş, durmuş.

Bu veçhile Musa onbaşının iki metreye yakın boylu boksörün yumruk kasırgasına tahammül etmiş olduğunu ve avını elinden bırakmıyarak arkadaşlarının yardımlarile sürükleye, sürükleye siperlerimize sağ olarak getirdiği tafsilâtı nota geçmiş bulunuyordu.

Büyük huzuruna sunulan bu rapor ve izahat kumandanımı da memnun etti.

Taşkın hazzı (hadedesini!...) sini güleрek tekrar ettirdi. Beşer kudretinin haricinde görülen bu savletin kahramanı; onbaşı Musayı esirle birlikte görmek istedi.

Emri 12 nci fırkaya tebliğ olunmuştu. On ikinci fırka siperlerile karargâhımız arasında tabii zamanda bile bir saatten fazla süren bir yol vardı. Vakit geceyarısına gelmişti.

Musa onbaşile esir boksör Avustralyalıyı görmek zevkinden mahrum kalmamak için kurmay heyetimiz uykuyu feda etmek kararını vermişti.

Fevkalâde yaratılışlı Musa onbaşı ile şikârına intizar dakikaları uzun sürüyordu. Sabrımızı birbirinden yaktığımız sigaralarımız takviye ediyordu.

— Geliyorlar!.. Haberi kumandanımızdan başka hepimizi heyecanlandırmış, ayaklandırmıştı.

Bol ışıklı kumandanımın harb bürosuna giren Musa onbaşı ile boksör Avustralyalı esir birbirinden pek nispetsizdiler. Yanyana durdukları zaman vakanın cereyanına derin derin hayret ve taaccübden kendimizi bir türlü alamadık. Musa onbaşı zayıf ve çelimsizdi. Boksör ise bir doksan boyunda iriyarı, ağır cüsseli gıptalarla seyredilecek kabiliyette sağlam yapılı idi.

Esaretin gözlerimiz önünde canlanan manzarası karşısında kuvvet bakımından candan takdirlerimizi üzerinde toplayan Musaya kumandanım teveccüh ederek:

— Aferin onbaşı!.. Bu kocaman adamı nasıl sürükliyebildin?

Musa onbaşı; Türklüğe hâs tevazuu ile kumandanının gözleri içine kalbini fırlatacak gibi baktı ve kızararak:

— Efendim karanlıkta başbaşa geldik. Sağ adam istemssin. Tüfek kullanmadan bir sarmaşdolaş olduk. Ben onun ilmiğine yapıştım. O beni boyuna yumrukladı, fakat elimden kurtulamadı.

Arkadaşlarım ayaklarımdan çektiler. Ben de onu boğazından çektim. Siperimize kadar böyle sağ getirdim.

Kumandanım boksör esire dönerek:

Anafartalar kahramanı Çanakkalede

— Nerelisin? dedi. Esir boksör:

— Avustralyalıyım. Cevabını verdi. Kumandanım:

— Avustralya neresi, Türkiye neresi? Silâhla memleketimize neye geldin? Bizimle ne alıp vereceğin var?.. Ve muharebe insanî bir şey mi, beşeriyet için iyi mi?.. suallerini irad buyurdular.

Esir boksör bu sualler karşısında kızardı. Yalnız:

— Ben sportmenim. Muharebe de bir spordur. Onun için asker yazıldım. Diyebildi. Diğer suallere cevab vermemişti.

Kumandanım bu cevab üzerine güleрek:

— Bizim Musanın sporunu nasıl buldun? buyurdular.

Musa onbaşıyı tepesinden gören boksör askerliğini unutarak kasketini çıkardı:

— Bu Türk askerini hürmetle selâmlarım. Dedikten sonra:

— Fasılasız bütün yumruklamama rağmen elinden gırtlağını kurtaramadım. Bileğinin kuvvetine hayranım. Bana nazaran sıkletçe pek hafif olan bu er siperlerinize kadar beni sürükledi, getirdi.

Cümlelerini söylerken gözleri yaşarmıştı.

Esir Avustralyalı boksörün kumandanıma bu munsıf ve takdirkârane itirafı kahraman Musa onbayışı çavuşluğa terfi ettirdi.

Musaya hayran hayran bakarak kurmay heyetimizin istihbarat şubesine giden esir; yılgınlık humması içerisinde alman ifadesi mensub olduğu cephe vaziyetinin inkişafına vesile ve vaz'ülceyşimizi ikmale hâdim oldu. Ve düşmanın cephemizden Selâniğe iki fırkasının nakli de meydana çıkmıştı.

İşte kahraman Musa çavuşun cansiperane vazife başarması; kumandanımın dahiyane buluşunu tespit ve teyide yaramıştı.

Ey Türk erleri; hepinizin kanınızdaki asalet ve kahramanlık size Musaların yaptıklarını geride bıraktıracak kabiliyettedir.

Biliniz ki vazifesever ve fedakâr bir Türk erinin salâbetli vazife görüşü; çok defa başkumandanlıkların bile maddî büyük masraflarile aydınlatamadıkları karanlıkları yırtar ve bir çok meçhulleri müspetleştirir.

Cevad Abbas GÜRER

İnönü'nün *Türk Milletine* beyannamesi

"Devletimizin banisi, milletimizin fedakâr, sadık hâdimi; insanlık idealinin âşık ve mümtaz siması, eşsiz kahraman Atatürk! Vatan sana minnettardır!,,

Reisicumhur İsmet İnönünün millete beyannamesi:

«Büyük Türk milletine:

Bütün ömrünü hizmetine vakfettiği sevgili milletinin ihtiram kolları üstünde Ulu Atatürkün fani vücudü istirahat yerine tevdi edilmiştir. Hakikatte yattığı yer, Türk milletinin onun için aşk ve iftiharla dolu olan kahraman ve vefalı göğsüdür.

Atatürk, tarihte uğradığımız en zalim ve haksız itham gününde meydana atılmış, Türk milletinin masum ve haklı olduğunu iddia ve ilân etmiştir. İlkönce ehemmiyeti kavranmamış olan gür sesi, asla yıpranmıyan bir kuvvetle nihayet bütün cihanın şuuruna nüfuz etmiştir.

En büyük zaferleri kazandıktan sonra da Atatürk, ömrünü yalnız Türk milletinin haklarını, insaniyete ezeli hizmetlerini ve tarihe hakkettiği meziyetlerini ispat etmekle geçirmiştir. Milletimizin büyüklüğüne, kudretine, faziletine, medeniyet istidadına ve mükellef olduğu insaniyet vazifelerine sarsılmaz itikadı vardı. «Ne mutlu Türküm diyene» dediği zaman, kendi engin ruhunun, hiç sönmiyen aşkını ne manalı bir surette hulâsa etmişti.

Fena zihniyet ve idare ile geri bırakılmış Türk cemiyetini, en kısa yoldan insanlığın en mütekâmil ve en temiz zihniyetlerile mücehhez modern bir devlet haline getirmek onun başlıca kaygusu olmuştu. Teşkilâtı Esasiyemizde ve bugün hizmet başında, irfan muhitinde ve geniş halk içinde bulunan bütün vatandaşların vicdanlarında yerleşmiş olan lâik, milliyetçi, halkçı, inkılâbcı, devletçi cumhuriyet, bize bütün evsafile Atatürkün en kıymetli emanetidir.

Üfuluındenberi Atatürkün aziz adı ve hatırası, bütün halkımızın en candan duygularile sarılmıştır. Memleketimizin her köşesinde ve bütün milletçe kendisine gösterdiğimiz samimî bağlılık, devlet ve milletimiz için kudret ve vefanın belig misalidir. Türk milletinin Aziz Atatürke gösterdiği sevgi ve saygı, onun için Atatürk gibi bir evlâd yetiştirebilir bir kaynak olduğunu bütün dünyaya göstermiştir.

Atatürke tazim vazifemizi ifa etiğimiz bu anda, halkımıza, kalbimden gelen şükran duygularımı ifade etmeyi, ödenmesi lâzım bir borç saydım.

Milletler arasında kardeşçe bir insanlık hayatı Atatürkün en kıymetli ideali idi. Bütün dünyada ölümünün gördüğü ihtiramı insanlığın âtisi için ümid verici bir müjde olarak selâmlarım. Bu sözlerim, yazılarile ve toprağımızda şövalye askerleri ve mümtaz şahsiyetlerile yasımıza iştirak eden büyük milletlere, Türk milletinin şükranlarının ifadesidir.

Devletimizin bânisi ve milletimizin fedakâr, sadık hâdimi,

İnsanlık idealinin âşık ve mümtaz siması,

Eşsiz kahraman Atatürk!

Vatan sana minnettardır.

Bütün ömrünü hizmetine verdiğin Türk milletile beraber senin huzurunda tazimle eğiliyoruz. Bütün hayatında bize ruhundaki ateşten canlılık verdin. Emin ol, aziz hatıran, sönmez meş'ale olarak, ruhlarımızı daima ateşli ve uyanık tutacaktır.»

Reisicumhur İSMET İNÖNÜ

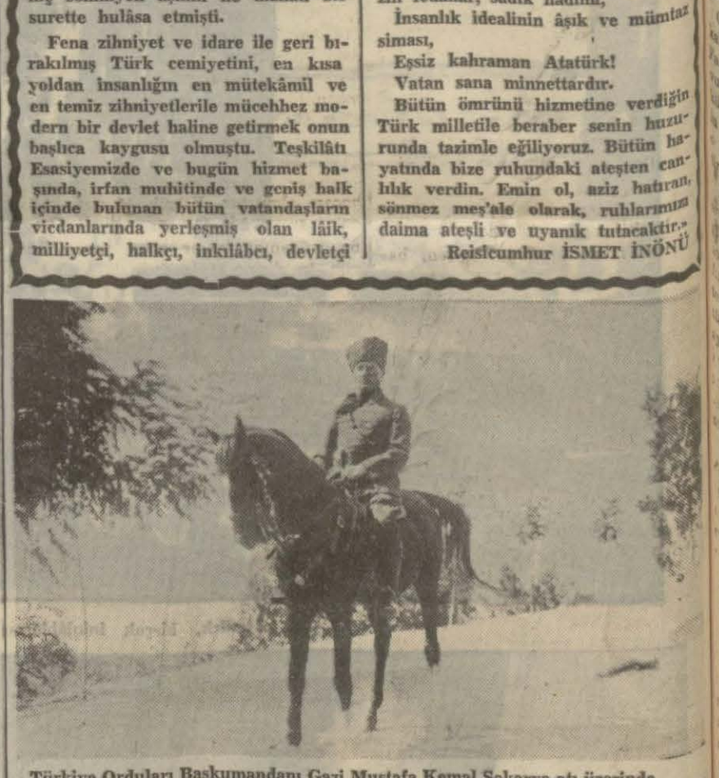

Türkiye Orduları Başkumandanı Gazi Mustafa Kemal Sakarya atı üzerinde...

Ey Türk Gençliği!

Birinci vazifen Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyetini, ilelebed muhafaza ve müdafaa etmektir.

Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin, en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi, seni, bu hazineden mahrum etmek istiyecek dahilî ve haricî bedhahların olacaktır. Bir gün istiklâl ve Cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmiyeceksin! Bu imkân ve şerait, cok namüsaid bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklâl ve Cumhuriyetine kasdedecek düşmanlar bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın, bütün kaleleri zaptedilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir.

Bütün bu şeraitten daha elim ve daha vahim olmak üzere memleketin dahilinde iktidara sahib olanlar gaflet, dalalet ve hatta hıyanet içinde bulunabilirler. Hatta bu iktidar sahibleri şahsî menfaatlerini, müstevlilerin siyasî emellerile tevhid edebilirler. Millet, fakru zaruret içinde harab ve bitab düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evlâdı, işte, bu ahval ve şerait içinde dahi vazifen, Türk istiklâl ve Cumhuriyetini kurtarmaktır. Muhtac olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuddur.

Gazi Mustafa Kemal

1927

Bir Dehanın Tarihi

Atatürkün fani hayatını teşkil eden elli yedi sene, o dehanın fevkalâdeliklerini güç istiab edebilmişti.

Ulu Başbuğ, Manevralarda Mareşal Fevzi Çakmağın izahatini dinleyor

İşte bir sene daha geçti. Tarih, rezeleri üstünde kolay kolay dönmiyen ağır ve mağrur kapısını ardına kadar açıp, Atatürkü sinesine bastıralı, bu gün iki yıl oluyor.

O, aramızdan ayrılıp ebediyete intikal ettiği gün elli yedi yaşında idi. Fakat bu rakamı, fani ömür ölçüsüne vurmak, insanı şaşırtır. Zira, Atatürkün, en ufak tabirle fevkalâdelikler dolu hayatını teşkil eden elli yedi sene, fevkalâdelikleri, güç istiab edebilmişti.

Kâh bir lâbirent gibi şaşırtıcı ve muammalı; kâh, çöl ortasında bir vaha gibi ruha ferah ve süknû veren; bazan, en yüksek tepeleri kasıp kavuran fırtınalar kadar coşkun; bazan donmuş tabiatı ısıtan güneş kadar nurlu Atatürkü, bu muhtelif şahsiyetleri içinde ayrı ayrı görmek fırsatını bulanların, hafızalarında saklı hatıraları bir araya getirmek imkânı olsa, bilmem ki, bunlar kaç sayılı cildlere sığdırmak kabil olur mu?

Atatürkün, elli yedi senelik ömrünü dolduran büyük, küçük hâdiseleri, veya anahatları içinde anlatmağa çalışmak, şüphe yok ki satırla ölçülemiyecek bir iş olur. Dünya durdukça duracak kadar sağlam görünen bir abidenin, birdenbire göçmesi, bunu görenler üzerinde nasıl haşyetli bir tesir yaparsa, memleketi, hatta bütün dünyayı öyle bir tesir altında bırakarak ebediyete intikal eden Büyük Adamı, ölümünün ikinci yıldönümüne tesadüf eden bu gün, hususî ve resmî hayatının en bariz hususiyetlerile bir kere daha anmakla onun manevî huzurunda bir kere daha eğilmekle iktifa edeceğiz.

Atatürkün yüksek vasıfları

Atatürk, firenklerin «surhomme» dedikleri, üstün insanlardandı. Cihanın gördüğü bu hakikati ispata kalkışmak abes olur. Beşiğile mezarı arasında yürüdüğü hayat yolu, bu hakikatin delillerile doludur.

Atatürkün yüksek vasıflarından biri ve hatta başlıcası olan azmine ilk nümuneyi, henüz çocuk yaşında iken, Selânik askerî rüşdiyesine girişinde buluruz. Babası, eski gümrük memurlarından Ali Rıza Efendinin vefatından sonra, oğlunun terbiyesi ve tahsilile bizzat meşgul olmağa başlayan Zübeyde Hanım, onun, askerliğe karşı olan meyli, parlak üniformalara karşı duyduğu meftuniyeti pek hoş görmüyordu. Küçük Mustafa, Selânik Mülkiye rüşdiyesinde arabca hocasının kendisine fena muamele etmesini sebeb göstererek, bir emrivakile askerî rüşdiyeye nakletti. İşte, Atatürkün çocuk ruhunda ilk isyanına, aklına koyduğu işi başarmak azminin ilk tezahürüne burada şahid oluyoruz.

Atatürkün, «Kemal» e namzed bir küçük olduğunu, tam bu sıralarda, ilk keşfeden ,askerî rüşdiyedeki riyaziye hocası olmuştur. Küçük Mustafa, bilhassa riyaziyede çok kuvvetliydi. Onun bu istidadını takdir eden hocası, bir gün, kendisine şöyle dedi:

— Oğlum, senin adın Mustafa; benimki de. Bu, böyle olmaz. Arada bir fark bulunmalı. Senin ismin, bundan sonra Mustafa Kemal olsun.

Küçük Mustafa, hocasının, kendinden ziyade talebesine lâyık gördüğü «Kemal» e, o günden itibaren, kademe kademe yükselerek erdi.

Mustafa Kemalin hayatı, pek çok kimseler gibi, hususî ve resmî iki safha arzetmekle beraber, bazan bu iki cepheyi birbirinden ayırd etmek pek güç olur. Çünkü o, yurd sevgisini, 1905 senesinde, erkânıharbiye yüzbaşısı rütbesile ve orduya iltihak etmeden çok daha evvel ideal olarak seçmiş, bütün tahsil çağını, sonra hayatının bütün yıllarını, bu ideal etrafından uzaklaşmadan geçirmiştir. Onun için, Atatürke aid hatıraların, şu birkaç sütuna sığabilecek kadar ön plânda gelenlerini toplarken, hususî hayatını, resmî şahsiyetle yaşadığı zamanlara aid olanların intihab edeceğiz.

Müşkül bir intihab. Bir kütübhane dolusu nadide eserin karşısında kalmış, hangisini seçip okuyacağını kestiremiyen bir meraklının, üzücü tereddüdünü duymamak kabil değil.

Atatürkün, yabancı iklimleri dolduran büyük şöhretini, yabancı bir dilden dinlersek, onun bize yadigâr bıraktığı hatıraları, iftiharın kabarttığı bir göğüsle dinlemiş oluruz.

Ecnebi gözile Mustafa Kemal

Beynelmilel şöhrete sahib bir İngiliz gazetecisi olan Ward Price, Atatürkü, dünyaya şöyle tanıtıyor:

İstanbula ilk defa 1918 senesinde gelmiştim. Bir akşam üzeri, Pera Palas otelinde oturuyordum. Bir adam yanıma geldi ve bir Türk generalinin benimle görüşmek istediğini söyledi. İsmini sordum: Mustafa Kemal, dedi. O zamanlar, Mustafa Kemal adını, daha ziyade, müphem bir şekilde işitmiştim. Daveti maalmemnuniye kabul ettim. Mustafa Kemal, düşünceli, kederli ve bedbindi. Bana, memleketin halinden bahsetti ve her iki üç cümlede bir: «Bu böyle olmaz. Vatanı baştanbaşa değiştirmek lâzım, yenileştirmek lâzım» diyordu. O zaman, doğrusu, bu lâflara fazla dikkat etmemiştim. Mesleğimin, her zaman hatırlayacağım büyük hatası, bu emsalsiz dehâyı daha o zaman keşfedememiş olmklığımdır.»

Ward Price, Atatürkü, ikinci defa İzmirin kurtuluşunda gördüğü zamana aid intıbalarını da şöyle nakilediyor:

«Beni tanıyabileceğini hiç tahmin etmiyordum. Fakat dâhi halâskâr ilk bakışta tanıdı ve hafifçe gülerek selâmını verdi. Bu iki Mustafa Kemali hayatımda unutmıyacağım.

Ben Atatürkü, bir defa, en kederli anında, bir defa da en mes'ud dakikasında gördüm.

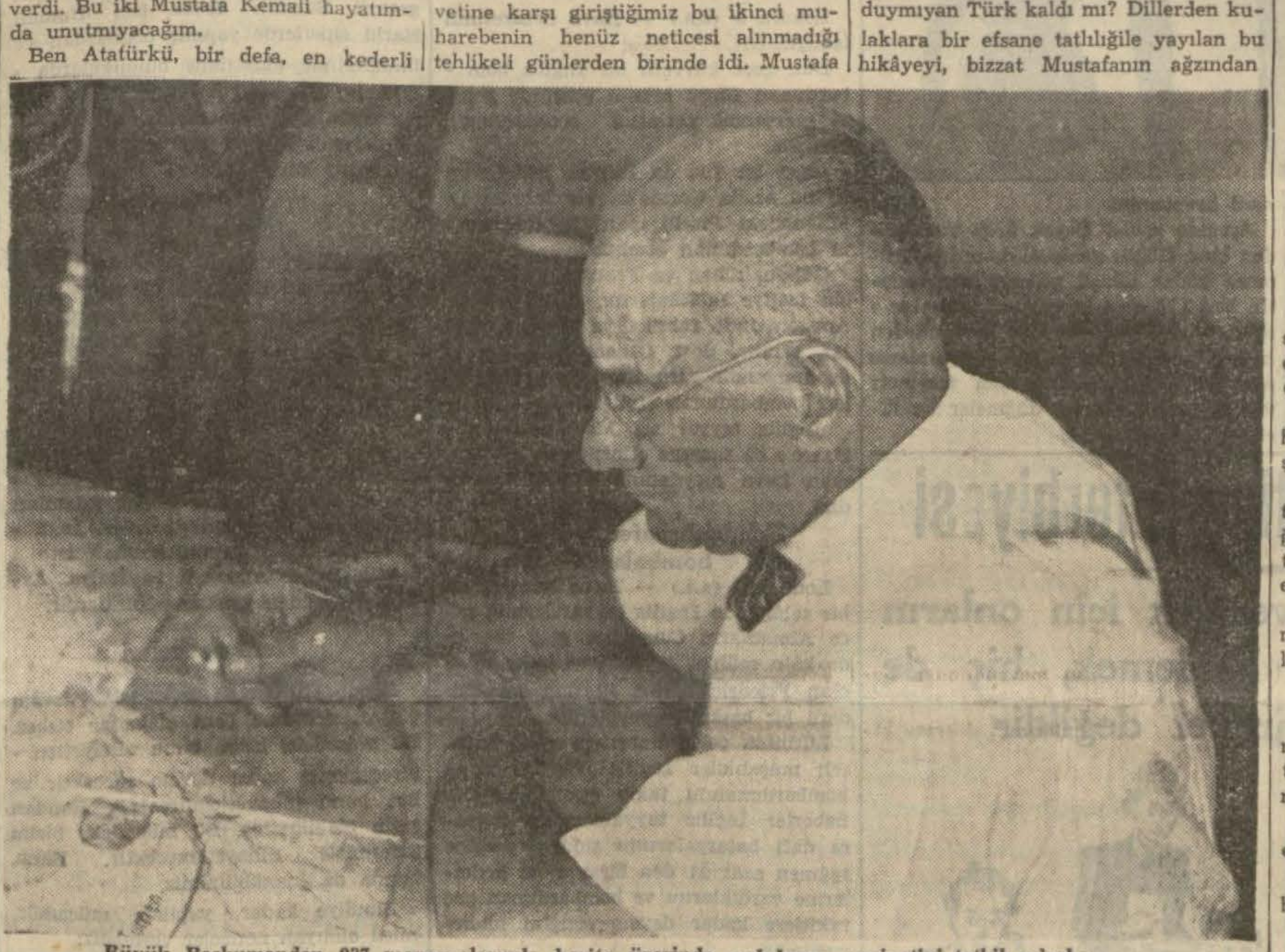

Büyük Başkumandan 937 manevralarında harita üzerinde orduların vaziyetini tetkik ederken

Sonra, Ankaraya gittim. Atatürk gelirken garda idim. O gün, emsalsiz nezaketile beni yemeğe çağırmak lûtfunda bulundu.

Millî mücahededen evvelki Mustafa Kemalle, millî kahraman Mustafa Kemali bir araya toplayan bu yabancı gözün intıbaı, Mustafa Kemal ve Atatürk adının, Türkiye hududları dışındaki akislerini kâfi derecede anlatıyor.

Ankaraya ilk gelişi

Kendi içimize dönelim. Mücadele senelerinin en ateşli günlerindeyiz. 29 kânunuevvel 1919. Mustafa Kemal, Sıvastan, ilk defa olarak Ankaraya geliyor. O büyük günün hatırasını, o zaman Ankara Vilâyeti Defterdarı bulunan Yahya Galib şöyle anlatıyor:

«Sokaklar adam almıyordu. Boşaltılan hapisanelerden kurtulmuş yüzlerce mahkûm, ellerinde türlü silâhlarla, civar köylerden üşüşüp gelmiş binlerce insan, türlü kıyafetlerle şehir halkı, yedisinden yetmişine kadar, davullarla, zurnalarla onu karşılamağa koşuyorlardı.

Dikmen sırtları bir bayram yerine dönmüştü. Bir müddettenberi Ankaraya gelip yerleşmiş olan iki tabur İngiliz askeri de, Mustafa Kemali karşılamağa gelenler arasında idi.

Nihayet, geldi. Bir ferdi millet olarak işbaşına geçtiğini ilân ettiği için resmî üniforma giymemişti. Sırtında yakası kapalı bir ceket, başında kalpak vardı. Yüzlerce kişinin, istikbaline gelmesi, onu hayrete düşürmüştü.

Etrafına toplanan garib kıyafetli adamları göstererek:

— Bunlar kim? diye sordu.

— Kim olacak, dedim, dağdan inen eşkiya.

Mustafa Kemal, hemen otomobilinden indi, o fevkalâde nezaketile:

— Kim olursa olsunlar, dedi, madem ki buraya kadar gelmişler, kendilerine merhaba diyelim.»

«Ben İsmeti iyi tanırım!»

Gene, Yahya Galib, hatıratının bir yerinde, İkinci İnönü harbine dair şu fıkrayı anlatıyor: «Düşmanın faik kuvvetine karşı giriştiğimiz bu ikinci muharebenin henüz neticesi alınmadığı tehlikeli günlerden birinde idi. Mustafa Kemalin otomobili Millet Meclisi önünde durdu. Hemen yanına koştum; telâş ve endişe ile:

— Paşam, İnönünden ne haber? diye sordum. Aynen şu cevabı verdi:

— Vaziyet kritiktir!

— Kritik nedir? dedim, anlamadım ki...

Mustafa Kemal:

—Sana bunun cevabını on beş dakikaya kadar veririm... dedikten sonra gülümsedi:

— Hani... Ankaraya geldikten biraz sonra, ben bir rüya görmüştüm, hatırında mı?

Hafızamı yoklayarak ve arada bir, teferrüatını hatırlayamadığım zaman kendisinden de yardım isteyerek rüyasını anlattım; güldü:

— İşte, dedi, rüya aynile vâkidir. Ben İsmeti tanırım!.. Göreceksin, on beş dakikaya varmadan kendisinden muzafferiyet haberi alacağız.

Aradan çok kısa bir zaman geçti. Belki üç, belki beş dakika. Telgraf müvezziinin, elinde bir kâğıdla, nefes nefese onun odasına girdiğini gördüm.»

Yahya Galib, bu gelen telgrafın, saat 6,30 da Metristepeden, garb cephesi kumandanı İsmet imzasile çekilen ve «Düşman, binlerce maktulle doldurduğu muharebe meydanını silâhlarımıza terketmiştir» cümlesile biten telgraf olduğunu söyledikten sonra ilâve ediyor:

«Atatürk, o zaman beni yanına çağırdı, en güzel yüzile:

— Gördünüz mü, Yahya Galib Bey, dedi. Ben sana İsmeti tanırım, dememiş miydim?

Kimin hangi hatırasını saymalı? Asker Atatürkün, millî kahraman Atatürkün, kumandan Atatürkün, inkılâbcı Atatürkün yanında bulunanları dinlersen, halkçı Atatürkü aralarında görenleri de, evvelkiler kadar geniş bir yer ayırmamak kabil mi?

İşte, merhum Süleyman Tevfik, bunlardan biri. Anlatıyor:

«— Harekâtı milliyenin ilk günleriydi. Başkumandanlık muharebesi başlamış ve Atatürk, muzaffer ordularına: «Ordular, hedefiniz Akdenizdir, ileri» demişti. O zaman, ben de, kısmet olursa, şu Akdenizi gösteren eli öpeyim, diyerek ahdetmiştim. Bu ahdimden seneler geçmiş ve büyük Ata, müteaddid defalar İstanbula gelip Ankaraya gittiği halde, bir türlü, elini öpmek imkânını bulamamıştım. 1935 senesiydi. Ulu Ata gene İstanbulda bulunuyordu. Ankaraya hareketinden bir gün sonra, kendisine bir mektub yazmağa karar verdim.»

Merhum Süleyman Tevfik, bu mektubu yazdıktan on gün sonra, bir akşam Topkapıdaki evine avdet ettiği zaman, bir polis komiserile bir sivil memurun, kapının önünde kendisini beklediklerini görüyor. Bunlar, Süleyman Tevfiğe, şişkince bir zarf uzatarak, bunu Atatürkün sureti mahsusada gönderdiğini söylüyorlar ve imza mukabilinde zarfı teslim ediyorlar. Zarfın içinden, kenarlarına G. M. K. harfleri işlenmiş, kavuniçi renğinde bir ipek mendil çıkıyor. Süleyman Tevfik, bunu anlattıktan sonra, ilâve ediyor:

«— Vasiyetim var. Gerek aileme, gerekse evlâdlarıma. Öldüğüm vakit, bu büyük hediyeyi kefenimin içinde gömmelerini vasiyet ettim.»

Çoban Mustafanın hatıraları

Çoban Mustafayı tanımıyan, adını duymıyan Türk kaldı mı? Dillerden kulaklara bir efsane tatlılığile yayılan bu hikâyeyi, bizzat Mustafanın ağzından dinlemek çok zevkli.

O zaman, Mustafa, Yalova çiftliklerinden birinde,, yetmiş beş kuruş haftalıkla çalışan, sekiz yaşında bir yanaşmadır. Her sabah, şafak sökmeden, sığırları önüne katar, dere kenarlarına, bol otlu çayırlara götürür.

929 senesi yazında bir gün, çoban Mustafa, sığırlarını otlatırken, karşıdan yirmi kadar atlının geldiğini görüyor. Böyle atlılara her zaman tesadüf ettiği için, bunların kim olduklarını merak etmiyor. Fakat atlılardan biri, arkadaşlarından ayrılmıştır ve kendisine yaklaşmaktadır. Maksadı çiftliğin yolunu sormak. Mustafa, yolu tarif ediyor. Bu atlı, Mustafaya, bu sefer adını soruyor. Çocuk cevab veriyor:

— Mustafa!

— Benim de adım Mustafa. Demek ki adaşız.

Sonra, birdenbire şu sual:

— Sen Gaziyi tanır mısın?

— Tanımam.

— Onu sever misin?

— Severim.

— Niçin seversin?

— Paşa olduğu için severim.

Küçük sığır çobanının, o zamanki cahil çocuk kafasile verdiği bu cevabdan sonra, Atatürkle arasında geçen muhavere, o büyük adamın, en küçüklerle bile nasıl yakından alâkadar olduğuna canlı bir misal teşkil eder.

Bir gün sonra, sığırtmac Mustafa, kendisini bilhassa çağırtan Atatürkün emrile, önce Şişlideki çocuk hastanesine, oradan dört ay süren bir tedaviden sonra da Beşiktaştaki on dokuzuncu ilk mektebe gönderiliyor.

Aziz Atamızın, Savarona yatında, son günleri

Sığırtmac Mustafanın, Atatürke aid hatıraları arasında, feda edilemiyecek şu güzel fıkra var. Mustafa anlatıyor:

«— Bir geceyarısı, hiç unutmam, hastaneye gelmişti. Doğruca benim yattığım odaya girdi. Onu görünce şaşırmıştım. Ayağa kalkmak istedim. Atatürk elile mâni olarak:

— Sen ayağa kalkmayı bırak da, buradan nasıl çıkacağını düşün! diye gülümsedi.

Sonra:

— Hani, dedi, seninle pazarlığa girişmiştik, dört lira aylığa razı olmuştun. Şimdi ver bakalım hastane paralarını.

Küçüktüm, sığırtmacdım ama, şaka ettiğini anlamıştım:

— Sen koskoca Gazi Paşasın. Elbette hastane parasını da verirsin, dedim.»

Kıymetli bir harb hatırası

Bir parça geriye doğru gidip, Anafartalardaki Mustafa Kemale aid bir iki hatırayı birlikte okuyalım :

İstanbul meb'usu Salâh Cimcoz, Umumî Harbin en şiddetli günlerinde, âyan ve meb'usan azasından mürekkeb bir heyetle birlikte Çanakkale harb cephesini ziyarete gittiği zaman, Grup kumandanı Mustafa Kemal, heyet azasına, hatıra makamında, üzerinde her birinin ismi yazılı, ufak haritalar vermiş. Senelerden sonra, Atatürkle aralarında, bu haritaya dair geçen bir muhavereyi Salâh Cimcoz, hatırları meyanında şöyle nakilediyor:

«Aradan seneler geçmişti. Bir akşam, Attaürke arzettim:

— Sizin bende gayet kıymetli bir cephe hatıranız var.

— Nedir?

— Anafartalarda imzaladığınız küçük harita...

— Onu bana ver!! !

— Yook... dedim, müsaadenizle bunu yapamam

Aldığı cevab üzerine fazla ısrar etmedi.

Atatürk, hem çok mutavazı, hem de son derece mahçub bir adamdı. Onun hususiyetini bilmiyenler, kendisini vahşi, yoğa kızan bir adam sanırlar. Halbuki, Atatürkün, gayet mülâyim bir tabiati vardı. Yalnız, Türklük hakkında sarfedilen her hangi imalı bir söz, onu asabiyete sevkederdi.

Bir akşam, ecnebi milliyetlerden birine mensub olan karısını, Türk kadınile mukayeseye kalkışan, tanınmış bir zata, pek fena hiddetlendiğini hatırlarım.»

Atatürkün müstesna şahsiyetini, gene Salâh Cimcoz şu sözlerle tarif ediyor:

«Atatürk, canlılığın ve dinamikliğin müşahhas timsaliydi. Günün yirmi dört saati adeta hareketlerine dar gelirdi. Bir sene, Dolmabahçedeki sarayda, bir yatağın esiri olarak nasıl kalabildiğine hâlâ şaşarım ve hatırladıkça yüreğimin ezildiğini hissederim.»

Son dakikalar...

Atatürke aid hatıraları ne kadar sayıp döksek, hatta bunların arasında son derece sıkı bir eleme yapıp en neşelilerini seçsek, sonunda, sıra mutlaka acı hatıralara gelecektir.

Bütün bir memleketin, üzerine titrediği Büyük Adam, Dolmabahçe sarayının duvarları arkasında ölümle pençeleşirken, onun aramızdan ayrılacağı dakikayı kabil olduğu kadar geciktirmeğe çalışan fen adamları, hatıraların en hazinini taşıyorlar.

Atatürkün karnından ilk defa su alınacağı zaman saraya davet edilip, son nefesine kadar tedavisile meşgul olan doktorlarımızdan operatör Mim Kemalden, Büyük Adamın son dakikalarını dinleyoruz:

«— Karnından on kilo su alındıktan bir gün sonra Atatürk, son koma devresine giriyor. Bu devrenin bütün acıklı safhaları gözümün önünde:

Büyük kurtarıcı, sakin, adeta uyur gibidir. Ara sıra, küçük ihtilâclarla yatağında sıçrayorsa da bir saniye sonra, tekrar, aynı sükûnete kavuşuyor.

Yatağının başucuna kadar gelen ölümün, onu ebediyete götürmek için, dakikaları saydığını hissediyor gibiyiz. Yavaş yavaş, hançeresinde kesik hırıltılar başlayor ve yüzü, tedricen siyahlaşıyor. Gözleri kapalı ve göğsü mütemadiyen inip çıkmaktadır.

10 ikinciteşrin günü: Saat dokuzu çalıyor. Atatürkün, ancak beş dakikası kalmıştır.

Bir aralık, kapalı gözlerini birdenbire açıyor, başını seri bir hareketle sağa çeviriyor. Bu, onun, bize son bakışıdır.

Ağır ağır yatağına yaklaşıyoruz. Ben, hıçkırıklarımı zaptedemiyerek ölüsünün üzerine kapanıyorum ve talihsiz elimle, onun şimdi yuvaları içinde, yarı açık duran, dünyaya küsmüş, asüman rengi gözlerini kapatıyorum.

Biraz sonra da, doktor Mehmed Kâmil gelip, beyaz bir tülbendle, onun çenesini bağlayor!

Ve Atatürk denilen tarihî kapı, fanî hayatın yüzüne işte böyle kapanıyor...»

1937 Trakya manevralarında iki büyük arkadaşın çok samimî bir anı...

İki Büyük Şefin başbaşa neş'eli bir sohbeti...

KADIN

Gıdalarımız

Balık

Memleketimizde balık çoktur, hem de hepsi nefis cinsindendir. Hele şehrimiz sahillerinde çıkan balıkların yemesine doyum olmaz. Fakat muntazam teşkilât mevcud olmadığı için taze balık yüzü ancak pek nadir olarak görebilmekteyiz.

Balıkta, vücudümüzün muhtelif kısımlarının güzelleşmesine yarayan maddeler fazladır. İnsanın bünyesinde muhtelif şekilde ve cinste protein vardır. Saçlar, tırnaklar, gözlerin beyazı, cil-

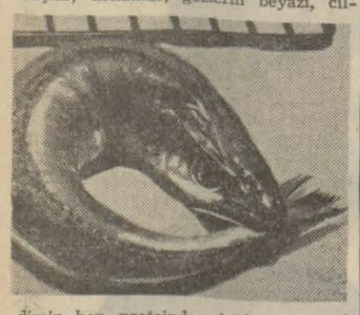

dimiz hep proteinden istifade ederek neşvünema bulmaktadır. İşte balık etinde protein çok miktarda mevcuddur.

Kasablık etler ekseriya vücudde bir takım mikrobların, bakterilerin yerleşmesine sebeb olurlar. Çünkü o hayvanların kanları sıcaktır. Halbuki balığın kanı soğuk olduğu için böyle bir tehlike mevcud değildir. Kanımızın her 100 santimetre küb miktarında 6 miligram azot bulunmaktadır. Bir porsiyon balık yiyen insanın bir müddet sonra tahlil edilen kanında iki misli azota tesadüf edilmektedir. Onun için haftanın muayyen günlerinde et yerine balığı tercih etmek hem iyi gıda almak, hem de güzelleşmek noktasından mühimdir.

Ev kadını

Lekeler

Yünlü kumaşlar üzerindeki lekeleri çıkarmak için, ateş membalarından uzak olmak şartile, benzin kullanıldığını bilmiyen yoktur. Fakat benzin bilhassa tüvid gibi, yahud karışık yünlüler gibi dayanıklı kumaşlar için şayanı tavsiyedir. İpekliler mevzuu bahsolunca onları üzmemek için bazı leke tozları vardır. Onlar iki üç saat kadar lekelerin üzerinde bırakılır. O müddet zarfında yağ-

lar toz tarafından içilir. Mürekkeb lekeleri sütle ve temiz suda müteaddid defalar yıkamakla çıkarılabilir.

Duvar kâğıdlarının üzerindeki kir ve çamur lekeleri resimde gördüğünüz veçhile ekmek içile uğup çıkarmak mümkündür.

Beyaz bezler üzerindeki kahve lekelerine evvelâ gliserinle muamele etmeli, sonra mevzuubahs bezi ütü tahtasına koymalı. Üstüne temiz iki kat kurutma kâğıdı örtmeli ve bunun üzerinden ütü geçirmelidir.

Sofra örtüleri, peçeteler ve saire üzerindeki yemiş lekelerini çıkarmak için bu bezleri kireç kaymağına batırmak klâsik bir usuldür. Bazan küçücük bir leke için bu kadar zahmete girmek manasız olur. Lekelenen yeri hemen tebeşirle uğup bir müddet bırakmalı, sonra fırçalamalıdır.

Pas lekelerini temizlemek için bir kahve kaşığı limon suyu içine bir kahve kaşığı tuz atarak bir mahlûl yapmalı, lekeli kumaşın lekeli yerini tam oradan buhar geçecek tarzda içinde su kaynayan kabın üstüne gezdirmeli. bir pamuk parçasını mahlûle zatırıp leken yeri uğmalı, evvelâ sıcak su ile sonra soğuk su ile yıkamalıdır.

Gümüş takımların temizliği

Gümüş çatal, bıçak, kaşık takımı bilhassa misafir sofraları için şayanı arzu ve iftihar eşyadandır. Hal ve vakti yerinde olanların, yüzlerinin, saçlarının

tuvaletine, elbiselerinin güzelliğine, mücevherlerinin zenginliğine nekadar dikkat ediyorlarsa gümüş sofra takımlarına da o derece ehemmiyet vermeleri temenniye şayandır.

Eğer bıçaklarınız kirlenmez ve lekelenmez cinsinden değillerse lekeli bıçakları temizlemeğe en iyi yarayan şey, alelâde bir mantardır. Bıçak temizlemeğe mahsus tozlarınız ne derece iyi cinsten ise onları o kadar az zahmetle lekelerden kurtarabilirsiniz. Gümüş çaydanlık, suluk ve saire gibi şeyler de gayet ince toz haline getirilmiş odun kömürile temizlenip parlatılabilirler. Fakat uğma isini gayet dikkatle yapmak lâzımdır. Yoksa üzerlerinin çizilmesi ihtimali vardır

Lekeli makasların kirini çıkarmak için kullanılacak en iyi vasıta petroldur. Petrolu bir bez üzerine damlatıp makasları iyice uğmalı, sonra mükemmelen kurulamalıdır. Bir iki defa kâfi gelmezse leke çıkıncaya kadar aynı ameliyeyi tekrar etmelidir.

Gümüş takımlarınızın leke olmamasını evvelden temin etmek isterseniz onları üzerine gümüş tozu dökülmüş güderi ile bir kaç dakika uğmak icab eder. Bu ameliyeyi haftada bir defa tekrar etmek hertürlü tehlikenin önüne geçebilir ve gümüş takımlarınızı daima yeni gibi gösterir.

Şık bluzlar

Yukarıda solda: Lâciverd yün cerseden gömlek tarzında bluz. Yakaya ve ceblerin üzerine yeşil ve kırmızı darb işaretinden süsler işlenmiştir. Eni 1 30 olan kumaşların 1 metre 40 santiminden çıkar. Sağda: Jile şeklinde kruvaze bir bluz. Biye tarzında düğmeli. Kumaşı krep, rengi gümüşüdür. Eni 1,75 olan kumaşların bir metresinden çıkar. Kemerle yaka ve kollardaki tezyinat lâciverd kreptendir.

Aşağıda solda: Beyaz krep romen bluz. Göğüs genişliği omuzdan öbür omza kadar dikişli plilerle süslenmiştir. Eni 1,75 olan kumaşların 1 metresinden çıkar. Sağda: Kırmızı faniledeı korsaj tarzında bluz. Parçalı kısımların altında lâciverd pikürlerden tezyinatı var. Kemer, fular ve düğmeler de lâciverd renktedir.

Çocukların içtimaî terbiyesi

Yavrulara terbiye vermek için onların biraz büyümelerini beklemek, hiç de akıllıca bir hareket değildir

Bir çoklarımız, çocuklarımıza muntazam bir içtimaî terbiye vermekte ihmal ve alâkasızlık gösteririz, sonra da onların yaramazlık yapmalarından, görgüsüz davranmalarından şikâyet ederiz.

Herhangi kalabalık bir davet yaptığımız zaman gerek çocuklarımızın zevk ve neş'esini kırmamak, gerekse misafirlerimizi rahatsız etmemek için, eğer ev müsaidse küçükleri uzakça ve ayrı bir yerde bulundurmak, değilse, başka bir tarafa göndermek icab eder. Tabii teklifsiz dostlardan veya aile erkânından mürekkeb bir toplantıda pek buna hacet yoktur. Fakat yavrular nekadar uslu olurlarsa olsunlar uzun zamanlardanberi görüşülmemiş yabancılar arasına çıkarılacak olurlarsa onları rahat konuşmaktan azçok menedebilirler. Hele bu konuşmalar bir iş meselesine aidse küçüklerin hiç bir şey yapmasalar bile, mütemadiyen aşağı yukarı gezinerek ortalığı ne derece işgal edeceklerini siz kendiliğinizden pekâlâ tasavvur edebilirsiniz.

Bazan aile sofrası bile çocuklarımız için tehlikeli bir vaziyet alabilir. O-

nun için çok ihtiyatlı bulunmak, orada rasgele mevzuların, dedikoduların tafsilâtına girişmemek lâzım gelir. Yoksa küçükler hiç dinlemez göründükleri halde bunlara kısmen dikkat ederler ve sonra başkalarına kendi akıl ve zekâlarının derecesine göre büsbütün başka bir tarzda anlatırlar.

Hele çocukların umumî yerlerde ve nakliye vasıtalarındaki hareket şekilleri çok defa annelerinin, babalarının seviyeleri hakkında herkeste iyi veya fena bir tesir bırakır. Meselâ bazı anneler, tramvaylarda, şimendiferlerde, vapurlarda yavrularının öteye beriye koşup bağırmalarına müsaade ederler.

Bu hal, hiç şüphesiz orada bulunan diğer yolcuları rahatsız eder, onlar ne-zaketen ses çıkarmasalar bile, içlerinden o anneler, babalar hakkında çok acı hükümler verirler.

Hele yaz mevsiminde çocuklarile otellere yerleşmiş aileler çocuklarının oda ve masa komşularını bıktırmıya-cak, onların uykusuna ve istirahatlerine mâni olmıyacak şekilde sakin davranmalarını temine mutlaka mecburdurlar.

Bir çocuk herkesin önünde bir kabahat yaptığı vakit hemen onu orada tashihe kalkışmak münasib değildir. Yalnız kalındığı zaman gene sükûnet ve tatlılıkla ihtarda bulunmalı, icab ederse azarlamalıdır. Bu suretle hem siz diğerlerinin yanında sinirlenmemiş, mahcub olmamış olursunuz, hem de izzetinefis noktasından çok hassas olan çocuklar size karşı itimad ve hürmetlerini kaybetmezler.

Çocuklara içtimaî terbiyeyi vermek için onların kısmen büyümelerini beklemek hiç de akıllıca bir hareket değildir. Çünkü insanlar ekseriya küçüklüğünde alıştığı şeyleri büyüdüğü vakit terkedemezler, bunlar fena birer huy ve itiyad halinde onların benliğinde yerleşip kalır. Sonra o alışkanlıkları tashih etmek pek güç olur.

Binaenaleyh yavrularımızı küçükten terbiyeli birer insan yapmaya çalışma-

lıyız. Bu gayretimiz hem onların, hem biz ana babaların, hem de onlarla temasta bulunan ve bulunacak olan akrabaların, dostların, ahbabların, hatta yabancıların menfaatleri iktızasındandır.

İkinci yılı Yaşarken

[Baştarafı 1 inci sahifede]

kadar geçen koca bir kalpağın birdenbire on defa ağırlaştığını hissediyordum.

O, kürsüde iken hiçbir zaman göstermediği güler bir yüzle bize doğru ilerliyordu. Sırtında siyah bir ceket, ayağında gene siyah çizgili bir pantalon vardı. Salonun loşluğuna karışan bu siyahlık içinde sarı saçları harikulâde parıltılar yapıyordu. Gülümsiyen yüzü yorgun görünüyordu.

Sağ elinde tuttuğu bir tomar kâğıdı sol eline alarak İbrahim Süreyya ile tokalaştı. Onunla birkaç kelime konuştuktan sonra,

— Küçük kimin?

Diye sordu ve hafifçe çenemi okşadı. Elinin temasında bir baba muhabbetinin sıcaklığı vardı.

***

O anı her hatırlayışımda, daha olgun, daha manalı bir heyecanın ürpermelerini geçiririm.

Ordulara kumanda veren, Türk milletinin mukadderatını sevk ve idare eden Mustafa Kemal, yalnız Türk milletine değil, o milleti meydana getiren biz insan zerrelerine de büyük kalbinde teker teker yer ayırabiliyordu.

O bütün Türk çocuklarının babası idi. Sığırtmaç Mustafa istisna teşkil etmez.

NADİR NADİ

Hava akınları şiddetlendi

İngiliz tayyareleri Almanya ve İtalyada bir çok fabrikaları bombaladılar

Londra 9 (a.a.) — Hava nezaretinin tebliği:

Dün gece kuvvetli bir İngiliz bombardıman filosu Münih şehrinde yolcu ve marşandiz garlarını bombardıman etmiştir.

Diğer bir filo da İtalyan hedeflerini ve bu arada Torino'da bir fabrika ile Milânodaki Pirelli manyatu fabrikasını bombardıman etmiştir.

Gelsenkirchen ve Frankfurttaki benzin tasfiye fabrikalarını, Nürenberg ve Amsterdamda fabrika ve diğer tesisatlar, Hamm, Söst, Osnabruck, Duisbegde marşandiz garlarını ve diğer hedefleri bombardıman etmişlerdir.

İngiliz tayyareleri Mayence ve Le Havre'e de taarruz etmişler ve 18 düşman hava meydanını bombalamışlardır.

Friedrichshafen şiddetle bombalandı

Londra 9 (a.a.) — Hava Nezaretinin bir tebliğinde İngiliz tayyarelerinin gece Almanların Constance gölü üzerinde kâin mühim tayyare ve balon üssü olan Friedrichshafen üzerine çok şiddetli bir baskın yapmışlardır.

Zürihten gelen haberlere göre İsviçreli müşahidler İngiliz tayyarelerinin bombardımanını takib etmişlerdir. Bu haberler İngiliz tayyarelerinin tayyare dafi bataryalarının şiddetli ateşine rağmen saat 21 den biraz evvel hedeflerine vardıklarını ve bombardıman geç vakitlere kadar devam ettiğini bildirmektedir.

İngiltereye yapılan hücum

Londra 9 (a.a.) — Dahiliye Nezaretinin tebliği:

Öğleden sonraki düşman faaliyeti de küçük mikyasta olmuştur.

Sonıradan gelen haberler öğleden evvel doğu - şimal ve cenub bölgelerinde münferid bazı yerlere bomba atılmış olduğunu bildirmektedir.

Bu gün üç düşman tayyaresi düşüren avcılarımız hiç bir zayiat vermemişlerdir.

Afrikada alınan İtalyan esirleri

Kahire 9 (a.a.) — İngiliz umumi karargâhının tebliği:

Mısırda, düşman keşif tayyareleri ileri kıt'alarımız üzerinde faaliyet göstermişlerdir.

Sudanda, Gallabat bölgesinde harekât devam etmektedir. Alınan esirlerin ifadeleri, Gallabatı müdafaa eden İtalyan taburlarile derhal mukabil hücum yapan iki taburun ağır zayiata uğradıklarını göstermektedir.

Kassala bölgesinde harekât devam etmektedir. Alınan düşman esirlerinin adedi 250 dir. Keza mühim miktarda silâh ve mühimmat alınmış veya imha edilmiştir.

Kenya ve Filistinde kayda değer bir şey olmamıştır.

Kıbrısta, Savoia tipinden üç motörlü bir tayyare salimen adaya inmiş, içindeki dört kişi esir edilmştr.

Rumen Başvekili Romaya gitti

Roma 9 (a.a.) — D.N.B ajansı bildiriyor:

Emin bir kaynaktan öğrenildiğine göre, Rumanya Başvekili General Antonesko Hariciye Nazırile birlikte Romaya gelmiştir.

Rumanya Başvekili, Mussolini ve Ciano ile görüşecektir.

Mali ve iktısadî işler görüşülecekmiş

Bükreş 9 (a.a.) — D.N.B ajansı bildiriyor:

Bükreş siyasî mahfillerinin fikrine göre General Antoneskonun İtalyayı ziyareti münasebetile iktısadi meseleler de aydınlanacaktır.

General bu seyahatinde malî meseleler mütehassısı Papanace ile Hariciye Nezareti iktısad işleri şubesi direktörü Cgristeo refakat edecektir.

Yugoslavyanın Roma, Atina ve Londraya ihtarı

Belgrad 9 (a.a.) — Gazeteler, Avala Ajansının şu tebliğini neşretmektedir:

Bitolje - Manastır - şehrinin bombardımanı üzerine yapılan tahkikatın neticesine intizaren, Yugoslavya hükûmeti, Atina, Roma ve Londra nezdinde teşebbüsatta bulunarak bir muharib devlet tarafından Yugoslavya arazisi bitaraflığının ihlâlini izah etmiştir.

Hitlerin nutku

"Harbe deyam edeceğiz!"

Muharebe safhalarını anlatan Alman devlet reisi, İngiltereye karşı yeniden taarruza geçileceğini söyledi

şı ihtarlarda bulundum ve bunun böyle devam edemiyeceğini tebarüz ettirdim. Bundan sonra öyle bir zaman geldi ki, bahis mevzuu edilebilecek şey, harbin tamamile bertaraf edilip edilemiyeceği değil, fakat Almanya için ağır zilletler mukabilinde harbin belki bir sene, iki sene ve yahut üç sene bertaraf edilip edilmiyeceği meselesi oldu.

O zaman anladım ki, İngiltere, zaman kazanmaktan başka bir şey istemiyor ve İngilterede her ne pahasına olursa olsun harbetmek kararlaştırılmıştır. İşte o dakika, bende bir tek arzu belirdi: Mademki İngiltere bize harb ilânına karar vermiştir, bunu ben hayatta iken yapsın. Çünkü biliyordum ki, bu mücadele, Alman milletinin tarihte şimdiye kadar yaptığı mücadelelerin en şiddetlisi olacaktır ve ben, Alman milletinin yalnız onlarca, hatta yüzlerce senedenberi malik olmadığı en çetin adam değil, fakat ayni zamanda en büyük otoriteye sahib bulunan adamıyım. Evvelâ, kayıdsız ve şartsız, muvaffakiyetime inanıyorum. Kat'iyetle eminim ki, vaktile memlektimin dahilinde yaptığım mücadele gibi, bu mücadele de benden başkasının ellerinde bitmiyecektir. Katiyetle eminim ki, mukadderat, yolumdan bütün engelleri bertaraf ederek beni buraya, Alman milletinin bu mücadelesini idare için getirdi. Bundan başka, ben Umumî Harbi siperlerde yapmış olanlardan ve ümidlerinde aldatılmış bulunanlardanım. Bu sebebden dolayıdır ki, bu mücadelenin geçen seferkinin ayni neticeye varmaması için her şeyi yapmağa azmetmiş bulunuyorum.»

Yeni nizam

Her Hitler, daha sonra bir sene evvelki vaziyeti anlatmış, bir sene evvel Polonyanın kaldırıldığını söylemiş ve nutkuna şu şekilde devam etmiştir:

«— Yavaş yavaş kendisine gelen Avrupa kıtası, kıtanın düşmanına karşı seferber olmaktadır. İngilterenin Avrupayı Balkanlaştırmak teşebbüsü, muvaffak olmamış ve ortadan kalkmıştır. Bunu, İngiliz devlet adamları kafalarına iyice yerleştirsinler. İngiltere, Avrupa nizamını bozmak istemiştir. Şimdi Almanya ve İtalya, Avrupayı yeniden tanzim edeceklerdir.

Harb neticeleri

Şimdi İngilterede mücadele devam ediyor, demeleri beni alâkadar etmez. Bu mücadele, bizim bunu nihayetlendireceğimize kadar devam edecektir ve biz, bunu nihayetlendireceğiz. Bundan emin olabilirsiniz. Bu mücadele, bizim zafermizle nihayetlenecektir. Bana, bunda da inanabilirsiniz.

Şimdiye kadar yapılan mücadele, misli olmıyan neticeler vermiştir:

1 — Harb, Alman milletinden insanca pek ehemmiyetsiz fedakârlıklar istemiştir. Harb kurbanları, 1870 harbindekiler kadardır. Muhtemel kayıblar için hesab edilmiş bulunan bütün muazzam ihtiyat teşekkülleri, sağlam kalmıştır.

2 — Maddî bakımdan da bu harbin fedakârlıkları pek ehemmiyetsiz olmuştur. Mühimmat sahasında şimdiye kadar harcananlar, nihayet bir aylık istihsalin bir kısmına tekabül etmektedir. İhtiyatlar o derece büyüktür ki, sahalarda halen istihsali durdurmağa mecbur bulunuyorum. Çünkü bu büyük miktarları harcamak imkânı artık mevcd değildir.

İstihsal kabiliyeti

Şimdi bilhassa kuvvetli olmam icab ettiği fikrinde bulunduğum sahalarda istihsali fazlalaştırdım. Bir çok şeyler istihsal etmek istiyen diğerlerinin tehdidlerini pek iyi işitiyorsunuz: Avustralyanın 6 ilâ 7 milyon nüfusü vardır. Fakat buna rağmen, Almanyadan sekiz kere daha fazla tayyare imal etmek istiyor. Kanadanın 9 milyon nüfusü vardır. Fakat Almanyadan on iki defa daha fazla tayyare yapmak istiyor. Amerikan istihsaline gelince, bu, astronomik rakamlarla dahi kıyas olunamaz ve ben bu sahada bir rakib olmak arzusunda değilim. Fakat buna mukabil size şunu temin edebilirim ki, Alman istihsal kabiliyeti, dünyada en büyük istihsal kabiliyetidir ve biz, bu istihsal faaliyetini ve bu mevkii muhafaza edeceğiz. Çünkü, bu gün bütün Avrupanın hemen bütün kuvvetlerini seferber edecek vaziyetteyiz ve bunu endüstriyel mikyaslarda yapmakta olduğum müşahede edilmiştir. Binaenaleyh, maddî esliha muazzamdır.

Binnetice hulâsa olarak diyebilirim ki, evvelce hiç bir zaman olmadığı kadar istikbal için hazırlanmış bulunuyoruz. Maddî bakımdan hazırız. İnsan bakımından da hazırız.

Alman ordusu

Alman ordusunda askerlik etmiş herkes çok iyi bilir ki ordu kuvvetleri her geçen günden istifade eder. Dünyanın en birinci ordusu durmadan itmam ve ıslah edilmektedir. Ve büyük çarpışma saati çaldığı zaman, ümid ederim ki şimdiye kadar aldıklarımızın ayni neticelere varacağız. Biz herşeyi, bilâhare süratle ve kat'i bir tarzda hareket için, sonuna kadar hazırlandık. Halen bütün dünyayı nutuklarile fethetmekte olan bu efendilerin ellerine silâh almağa mecbur kalacakları zaman gelecektir. O zaman, bu aylardan biz mi, onlar mı kim daha iyi istifade etmiş, göreceğiz. Herhalde, Almanya ve İtalya bugün dünyada herhangi bir kombinezona karşı koymak için lüzumu kadar kuvvetlidirler. Bize karşı koyabilecek devletler ittihadı mevcud değildir.»

Alman tahtelbahirleri

Führer, sözlerine şöyle devam etmiştir:

«— Bu efendilerin bir çok sahalarda yalan söylemek zevkini kaybettiklerini sanıyorum. Bundan altı yahud sekiz ay evvel Almanların denizaltılarının yüzde ellisini bu ay tahirb ettik, diyen Çörçil, bir ay sonra artık yeniden yüzde ellisini tahrib ettik diyemezdi. Çünkü bu takdirde Almanyanın hiç bir denizaltısı kalmaması lâzım geliyordu. Bunun için, ertesi ay, yalnız yüzde 30 u dendi. Daha ertesi ay, Çörçil, yüzde 20 dahi diyemiyecek vaziyette idi ve yüzde 10 la iktifa etti ve şimdi bu yalancı başı, denizaltı gemilerimizin evvelcekinden daha fazla gibi gözüktüğünü dünyaya itiraf başlıyor. Çörçil emin olabilir ki denizaltılarımız, hakikaten daha çoktur ve kendisi bir kere doğruyu söylemiştir. Fakat denizaltı gemilerimizin baliğ olacağı daha yüksek miktar hakkında hiçbir fikir yoktur. Bu yalancıları ve enternasyonal kapitalistleri muharebeye herhalde mecbur edeceğiz ve bir gün gelecek ki artık Çörçil mevcud olmıyacak, fakat hâlâ büyük miktarlarda Alman denizaltıları mevcud bulunacak.

Hava harbi

Bu suretle, bu misli gelmemiş derecede dahi stratej, hakikati artık inkâr edemeyince, kendisini hava harbine attı. Filhakika, tam bize nazaran kendisinin bu derece aşağı bulunduğu bir silâhla bize karşı harbe başlaması, Çörçil'in dahiyane bir fikridir.»

Her Hitler, İngilterenin sivil halkına karşı bomba harbini istemediği halde İngilterenin bu telkifi reddettiğini, Almanyanın Polonya seferinde gece hücumları yapmadığını, Norveç, Holanda ve Fransaya karşı ayni şekilde hareket edildiğini, İngilterenin Almanyaya karşı gece hücumlarına başladığı ve kendisinin uzun bir sabıradn sonra emri verdiğini söylemiş ve şu şekilde devam etmiştir:

«— Şimdi çarpışmaya başlayorum ve bütün mücadelelerime başladığım ayni kati kararla, ayni sonuna kadar mücadele kararile başlıyorum. Onlar, bunu istediler. Şimdi alsınlar. Hava harbile Almanyayı tahrik etmek istediler, şimdi size kimin tahrib edileceğini göstereceğim. Acıdığım İngiliz milleti, bundan dolayı katili Çörçil'e teşekkür edebilir.

Çörçil, bu mücadeleye başlarken, bir devlet adamının, bir askeri kumandanın şimdiye kadar hiç yapmamış olduğu en büyük askeri budalalığı yapmıştır. Çörçil, elinde bulunan silâhların en zayıfile ve Alman kıtalarının Trondheim den Brest'e kadar olan mıntakayı işgallerinden beri ayni zamanda en aleyhte coğrafi şartlar içinde çarpışmıştır. Bu çarpışmaya sonuna kadar devam edeceğiz.»

Hitler, iki veya üç sene sonra yeni bir harbi tahrik edecek tehlikeyi bertaraf etmek lâzım olduğunu söyliyerek hasımlarının silâh ticaretile meşgul olduklarını ve silâh fabrikalarına sahib bulunduklarını, bu yüzden harbden kâr bekleyen caniler olduklarını söylemiş ve şu şekilde devam etmiştir:

«— İkimizden birimiz yere serilecektir. Ve bu, Almanya olmıyacaktır. Fakat eğer bugün Almanya başka bir vaziyette ise, bu, nayonal sosyalizmin Alman milletini kalkındırdığı içindir. Nasyonal sosyalizm, genc Rayh'mızın ordusunun muazzam zaferleri için manevî ve maddî esrtları vermiştir. Düşmanlar, Almanyayı tahrib edeceklerini sanıyorlar. Fakat aldanıyorlar. Bu mücadeleden, muzaffer ve şanlı bir Almanya çıkacaktır.»

Bir hasbihal

[Baştarafı 1 inci sahifede]

Tarihe benimdir diye bassın o ayaklar.

İnsan boyu olsun, fakat eflâke sürünsün;
Göğsünde de bir milletin ebad'ı görünsün.

Görülüyor ki yeni Türkiycnin birinci Cumhur Reisi memleketinin yaşama tarzlarını ve itiyadlarını modernize edebilmiş, fakat anane haline giren lirizmine ve mubalâğaya karşı meyline gem vuramamıştır.»

Bu mısraların mubalâğalı olmadığını anlatmak için Atatürkü bizim gibi tatmak lâzımdı; bunu da tatmak için Harbi Umuminin mütarekesindeki ıstırabımızı izah etmek icab ederdi. Halbuki 1938 yılının şen ve şuh Fransasına bizim o siyah günlerimizi alnatmak güç olurdu. Zaten o zaman, böyle bir hasbıhale de lüzum yoktu; çünkü bu mubalâğalara Fransız edebiyatı bizimkinden daha fazla alışıktır. Fransayı lüzumsuz yere şişmanlattıktan sonra müttefik devletlerin ayakları altına bir iskelet olarak bırakan Napolyon için romantik Hugo «çizmesinin mahmuzunu beşeriyete talih yıldızı yapan adam» der.

Realist Stendal da gökte dolaşan kartalın kanadında Napolyon'un pabuçlarını gürür. Halbuki Atatürk bize memleketi iki defa verdi, bir, kurtararak verdi, bir de değiştirerek.

Atatürk Vaterloo'suz Napolyon'dur. Napolyon'un ise Vaterloo'dan sonrakî Fransası, şimdi önümde duran Candide gazetesinin 25 eylûl 1940 tarihli nüshasında duruyor:

«Yedi yüz milyon harb vergisi; yüz elli bin kişilik bir işgal ordusunun beş yıllık iaşesi; ecnebi borcların tesviyesi... Ve bütün bunların ödenmesi için muharebeden harab olan ve kısmen düşman tarafından işgal edilen bir memleketin varidatı karşılıktı. İşte Vaterloonun ertesi günü, 1815 te Fransa bu halde idi.»

Atatürk bize düşman bacakları altında değil, fabrika bacaları altında bir vatan bıraktı. Bugünkü ıstırabımızı siyasî sebeblerden daha evvel manevî sebeblerle paylaştığım Fransaya felâketi zamanında bunları yazmak istemezdim.

Fakat mağlûbiyetinden ziyade, heykelinin başı göke değen bir adamdan mahrumiyetine acığıdım Fransaya Atatürke yazdığım mısraların mubalâğalı olmadığını bugün anlatmak mümkündür sanırım.

MİTHAT CEMAL

Şefin Sefi anlatışı

[Baş tarafı 1 inci sahifede]

vere, her fıkrasında Büyük Atanın bir büyük tarafını ilâhî bir aydınlığın vurduğu ses.

«Fani vücud» un bir kabre değil, «hakikatte Türk milletinin onun için aşk ve iftiharla dolu olan kahraman ve vefalı göğsü» ne gömüldüğünü anlatan ilk fıkranın mukaddemesinden sonra, dağ dağ gelen dalgalar gibi, fıkradan fıkraya geçerken, mevzuun kanadlılığı içinde ruhlar, irtifalı bir seyranın heyecanile doluyor.

İşte mukaddemeden sonraki ilk fıkra: «Tarihte uğradığımız en zalim ve haksız itham» günlerinin karanlık buhranları içinden «ihtilâlci» Atanın «ilkönce chemmiyeti kavranmamış olan gür sesi» ni ve o sesi «nihayet bütün cihanın sduruna nüfuz» ettiren bütün heybetile tekrar, ve ilâhî bir gök gürlemesini hatırlar gibi, duyuyoruz.

İşte «imanlı» Atanın büyük Türk milletine imanı ve aşkı: «Ne mutlu Türküm diyene» dediği zaman kendi engin ruhunun hiç sönmiyen aşkını en manalı bir surette hulâsa etmişti» diye o aşkı ve o imanı en temiz bir özlükle anlatırken büyük cevherli milletle o cevheri gören büyük imanın karşılıklı tablosu, gözler önünde, gözleri yaşartan bir mehabetle canlanıyor: Bir daha anlayoruz ki bütün «olamaz» ları «olur» yapan o cevherle bu imanın birleşmesidir.

İşte altı umdeli ve altı oklu «inkılâbcı» Ata: «Fena zihniyet ve idare ile geri bırakılmış Türk cemiyetini en kısa yoldan» «modern bir cemiyet haline getirmek için» altı okun altın ışıklı işaretlerile, inkılâbdan inkılâba, ve her inkılâbla uzaktaki «ati» yi yerinden koparıp «hal» e getirerek, mazinin uzun galletini biran evvel yenmek için, hamlelerinin hızına bir mucize manzarası verdiren inkılâbcı Ata.

İşte bir Atatürk yetiştirmenin Türk milletine getirdiği sonsuz şeref: «Türk milletinin aziz Atatürke gösterdiği sevgi ve saygı, onun niçin Atatürk gibi bir evlâd yetiştirebilir bir kaynak olduğunu bütün dünyaya göstermiş» olan Türk milletinin şerefi. Büyük adamları büyük ruhlu milletler yetiştirebilir. Ablayoruz, Atatürk ayni zamanda bizim en büyük medeniyet hüccetimizdir.

İşte «bütün dünyada ölümünün gördüğü ihtiram» ve işte Milli Şefin bütün millet namına «yazılarile, ve toprağımızda şövalye askerleri, ve mümtaz şahsiyetlerile yasımıza iştirak eden büyük devletlere» şükranı. Bir yandan göğüslerimizi boğan o ölüm bir yandan göğüslerimizi kabartıyor: Ölümile bütün milletlerin âsabını titreten Atatürk kabre girerken bir dünya cihandarı olmuştu.

İşte Ebedî Şefin «ebediliği»; hitabeyi bitiren satır, «Emin ol aziz hatıran sönmez meş'ale olarak ruhlarımızı daima ateşli ve uyanık tutacaktır.» Ebedî Şefin en ışıklı vasfını bu satırla öğrendik: «Sönmez meş'ale.» Ölümünden sonra da, daima meçhulleri yırtan, bize her vakit nereye gideceğimizi gösterip duran sönmez meş'ale.

Milli Şefin Ebedî Şefi anlatışı: Anladık, kendisi onun yalnız «en yakını» ve «en tabii halefi» değil ayni zamanda Atatürkün bütün bir belâgatiymiş.

İSMAİL HABİB

Hava Kurumuna geniş yardımlar

Ankara 9 (a.a.) — Türk Hava Kurumuna yapılmakta olan yardımlar etrafında bu gün aldığımız telgraflar, Trabzonda kurum menfaatine tertib edilen bir genclik oyun hasılâtı olarak 79 lira, Haydar Üçüncüoğlu tarafından 53 ve Kemal Sahir tarafından da 57 lira verildiğini, gene Trabzonda manifatura tüccarlarından Ali Karanisin azalık tahhüdatından başka 50 lira, İzmirde tüccardan Şamlı Şükrü ve biraderlerinin 600, Suphi Erkin ve şürekâsının 250, manifaturacı Rıza Taştabanın 25, Karşıyaka musevi ibadethanesinin 46 lira teberrü eylemiş bulunduğunu bildirmektedir.

Ankarada Cumhuriyet bayramı günü resmigeçid sahasında bulunan resmî ve hususî otomobil şoförlerinden bir kısmı, paraşütçülerin atlayışlarından duydukları heyecan üzerine, o anda toplamış oldukları 30 lirayı küçük bir yardım olarak Hava Kurumuna tevdi eylemiş bulunmaktadırlar.

RADYO

Bu günkü program

Ebedî Şef Atatürkün ölümünün ikinci yıldönümü programı

8,45 Program, 8,48 Ajans, 9,00 Ebedî Şef Atatürkün ölümünün ikinci yıldönümü münasebetile, Millî Şef İsmet İnönünün o gün büyük Türk milletine yaptığı beyanatın okunması, 9,05 Tazim sükûtu, 9,10 İstiklâl marşı, ve saat 12,30 a kadar kapanış.

12,30 Program, 12,33 Ajans, 12,45 İstiklâl marşı, ve saat 19,30 a kadar kapanış.

19,30 Program, 19,33 Ajans, 19,45 Ebedî Şef Atatürkün ölümünün ikinci yıldönümü münasebetile Millî Şef İsmet İnönünün o gün büyük Türk milletine yaptığı beyanatın okunması. 19,50 Aziz Atamızın Cumhuriyetin onuncu yıldönümü milletimize yaptığı tarihî hitabenin kendi seslerile neşri, 20,15 İstiklâl marşı ve saat 22,30 a kadar kapanış

22,30 Saat ayarı, 22,23 Ajans, 22,50 Yarınki program, İstiklâl marşı, kapanış.

Günün Bulmacası

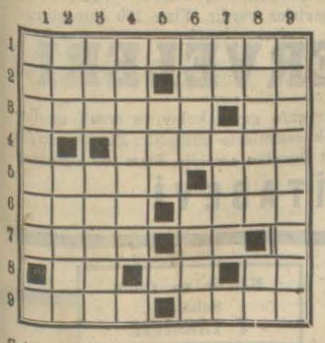

Soldan sağa:

1 — Haddini bilmemezlik. 2 — Uçucu maddelerden, insan yuvası erkânı. 3 — Hayvan üstündedir, bir renk. 4 — Maddî değil. 5 — Şii, bir devletin merkezi. 6 — İhtilâf, yirmi dört saatin yarısı. 7 — Bazı kablar ondan yapılır, parça. 8 — Bir emir, hulâsa, bir edat. 9 — Yokuşun aksi, onarma.

Yukarıdan aşağıya:

1 — Bir yemiş. 2 — Çamaşır düzeltme aleti, gemi uğrağı. 3 — Bir emir, eskiden kullandığımız saat. 4 — Nakliye vasıtalarından. 5 — Çoban. 6 — İhanet eden, seyahat. 7 — Sıfat edatı, bir hayvan. 8 — Ters çevirirseniz şarkî Hind adalarından birinin halkından olur, faydalı bir sporun tersi. 9 — Harflerden teşekkül eden şeyler.

ANKARA BORSASI 9/10/940

		Açılış - Kapanış
Londra	1 Sterlin	5.22
Nevyork	100 Dolar	132.20
Paris	100 Frc.	—
Milâno	100 Liret	—
Cenevre	100 İsv. Frc.	29.66
Amsterd.	100 Florin	—
Berlin	100 Rayişm.	—
Brüksel	100 Belga	—
Atina	100 Drahmi	0.9950
Sofya	100 Leva	1.615
Prag	100 Çek Kr.	—
Madrid	100 Peçeta	13.845
Varşova	100 Zloti	—
Budapeş.	100 Pengö	26.43
Bükreş	100 Ley	0.6225
Belgrad	100 Dinar	3.1625
Yokoha.	100 Yen	31.0175
Stokholm	100 İsveç K.	30.98
Moskova	100 Ruble	—

Esham ve tahvilât

1938 % 5 ikramiyeli 19.15

MÜESSİF İRTİHAL

Şehrimizin maruf un tüccarlarından merhum Sekbanzade Bay Alinin oğlu ve Tan sineması sahibi İsmail Sekbanın kardeşi ve profesör Dr. Ali Esad Birolun kainbiraderi Ahmed Necdet Sekban irtihal etmiştir.

Cenazesi bugün Fatihte itfaiye karşısında Haydarbey caddesinde 29 numaralı evinden saat 9,30 da kaldırılarak Sirkecide araba vapuru iskelesinden hususî surette temin edilen Şirketi Hayriyeye aid bir vapurla Beykoza götürülerek aile kabristanına defnedilecektir.

YENİ ESERLER

Yarış spor gazetesi

Atatürk matemi dolayısile yarın çıkmıyacaktır. Ve gelecek pazartesinden itibaren neşriyatına muntazaman devam edecektir.

FOTO SÜREYYA

Beyoğlu, İstiklâl caddesi

En güzel resimler Foto Süreyya imzasını taşır. Atelyelerimiz haftanın yedi günü sabahları saat 9 dan aksam saat 19 a kadar açıktır.

HİTLER İLE İKİ SENE

İngilterenin Berlin sefiri Sir Nevile Henderson'un çok kıymetli bir eseridir. Refi Cevad Uunay tarafından türkçeye tercüme edilmiştir. 300 sahifeyi mütecaviz olan bu esere yalnız 75 kuruş fiat konmuştur.

Semih Lûtfi Kitabevi

ÇOK KIYMETLİ

Pırlanta tek taş küpe, yüzük, ...zik 14/11/940 da Sandal Beninde satılacaktır.

Türkiyenin en çok kitab basan ve en büyük kitab müessesesi

Semih Lûtfi KİTABEVİ

NEŞRİYATINDAN BAZILARI:

Romanlardan bazıları:

Onların Romanı	Akagündüz	100
Üç Kızın Hikâyesi	»	100
Kokain - Ben Öldürmedim	»	75
Bu Toprağın Kızları	»	75
Aysel	»	75
Son Gece	Esad Mahmud	100
Ölünciye Kadar	»	100
Allahaısmarladık	»	100
İlk ve Son	»	75
Dağları Bekliyen Kız	»	75
Çölde Bir İstanbul Kızı	»	40
Beş Hasta Var	Etem İzzet	175
Meşhedi aslan peşinde	Ercümend Ekrem	75
Papeloğlu	» »	75
Kodaman	» »	50
Hicran Gecesi	Güzide Sabri	75
Yaban Gülü	» »	50
Gökmen	Güney Halim	75
Tünek	» »	40
Aşka Dair	Halid Ziya Uşaklıgil	50
Hepsinden Acı	» »	50
Kahpenin Aşkı	Hayreddin Ziya	35
Sönen Işık	Mebrure Sami	125
Bir Tereddüdün Romanı	Peyami Safa	100
Fatih - Harbiye	» »	100
Üç Ay Yatakta	M. Turhan Tan	35
Bahçemde Bir Gül Açtı	Mahmud Yesari	150
Su Sinekleri	» »	150
Kalbimin Suçu	Mahmud Yesari	100
Ölünün Gözleri	» »	75
Kırlangıçlar	» »	50
Gece Konuştu	Reşad Enis	75
Gonk Vurdu	» »	75
Kanun Namına	» »	75
Kadın Tipleri	Rebia Arif	40
Orman Cücelerinin Sergüzeşti	Naime Hasan	50
Küçük Hanımın Kısmeti	Selâmi İzzet	75
Sabahsız Geceler	Server Bedi	75
Hep Senin İçin	» »	75
Cingöz Recai	» »	50
Sinema Delisi Kız	» »	40
Çalınan Gönül	» »	30
İki Çift Göz	Suphi Nuri	50
Leke	Vâ - Nû	75
Şeker Osman	Yusuf Ziya	40
Yezidin Kızı	Refik Halid	60
Bir Avuç Saçma	» »	60
Bir İçim Su	» »	60
Ay Peşinde	» »	60
Memleket Hikâyeleri	» »	60
Deli	» »	60
Ago Paşanın Hatıratı	» »	60
Çete	» »	60
Guğuklu Saat	» »	60
İstanbulun Bir Yüzü	» »	60
Kirpinin Dedikleri	» »	60
Gurbet Hikâyeleri	Refik Halid	60
Mehmed Akif,	Mithat Cemal	150
Çerçeve	Necib Fazıl	75

Semih Lûtfinin Ucuz Romanlar Serisi

Günah Gönüllüleri	Naci Sadullah	25
Çapraz Delikanlı	Akagündüz	25
Ölmüş bir kadının evrakı metrûkesi	Güzide Sabri	25
Nedret	» »	35
Aşk Mahkûmu	Hikmet Şevki	25
Dinmez Ağrı	Mükerrem Kâmil	25
Bu Kalb Duracak	» »	25
Münevver	Güzide Sabri	25
Husran	» »	25
Gençliğimiz	Peyami Safa	25
Zekeriyya Sofrası	Akagündüz	25
Hicran	»	25
Sözde Kızlar	Peyami Safa	35
İstiranca Eteklerinde	Mükerrem Kâmil	35
Afrodit Buhurdanında bir kadın	Reşad Enis	25
Pınar başında ölen kız	İ. Fahreddin	25
Korkuyorum	Server Bedi	35
Sus uyanmasın	Mükerrem Kâmil	25
Kadıköyünün romanı	Safiye Erol	35
Mehmedcik	Faruk Şükrü	25
Aygır Fatma	Osman Cemal	25
Kocam	Hamdi Varoğlu	25
Aşk budur	» »	35
Ateşten damla	Mükerrem Kâmil	35
Kalpazan	Salih Münir	25
Asmalımescid 74 numara	Fikret Âdil	35

Tarihî Romanlardan Bazıları:

Üç İstanbul	Mithat Cemal	125
Cinci Hoca	M. Turhan Tan	100
Cengiz Han	» »	75
Avrupa Notları	» »	50
Mete	Yusuf Osman	75
Kılıç Aslan	İhsan Ahmed	30
Sabatay Sevi	İ. Alâeddin Gövsa	50

Dünya Şaheserleri Tercüme Serisi:

La Dam O Kamelya	Mithat Cemal	50
Mavisakalın Yedi Karısı	N. Danişmend	50
Tais	»	50
Manon Lesko	Murad Uraz	50
Fakir bir gencin romanı	Faik Bercmen	50
Bir kadının sonbaharı	Suad Derviş	50
Metresi ve Ben	» »	50
Meleklerin isyanı	N. Danişmend	50
Afrodit	Nasuhi Baydar	50
Graziella	Nebahat P. Safa	50
Dar Kapı	Bürhan Toprak	50
Madam Bovari	Nurullah Ataç	50
İki yeni gelinin hatıraları	»	85
Kapalı kapı arkasında	Nadire Sadi	50
Yarı kalan itiraf	Süzan - M. Karahasan	35
Kadın ve oyuncağı	Refi Cevad	50
Verter	Refi Cevad	50
Viktoria	Nasuhi Baydar	50
Portogaliya İmparatoriçesi	Safiye Erol	50

Dünya Klâsiklerinden Tercüme Serisi

Zarafet budalaları	İ. Hâmi Danişmend	35
Sevil Berberi	» »	35
Nikomed	» »	35
Cimri	» »	35
Hastalık Hastası	» »	35
Sinna	» »	35
Aşk ve baht oyunu	» »	35
Büyük söylememeli	» »	35
Seyyid	» »	35
Romeo ve Juliet	İlsan Siyami	35
Mektub	Sebati Ataman	30

Piyeslerden Bazıları:

Bir adam yaratmak	Necib Fazıl	50
Tohum	» »	50
Künye	» »	50
Sabır Taşı	» »	50
Büyük kalbler	A. Remzi	50
Bir demette beş çiçek	Faruk Nafiz	50
Yangın	» »	50
Kafatası	Nâzım Hikmet	75

Şiir Kitablarından Bazıları:

Bir ömür böyle geçti	Faruk Nafiz	150
Ahmed Haşimin şiirleri	Ahmed Hâşim	100
Burada bir kalb çarpıyor	Behçet Kemal	100
Ben ve ötesi	Necib Fazıl	100
Senfoniya	» »	100
Gönül gibi	Fuad Hulûsi	100
Gölgeler	» »	50
Geceler ve ildemliğine	» »	40
Bir yudum daha	Necmeddin Halil	60
Benerci kendini niçin öldürdü?	Nâzım Hikmet	75
Çanakkale izleri	İbrahim Alâeddin	50
Zindan	İsmail Safa	50
Asya Şarkıları	Salih Zeki	75
Persefon	» »	50
Matbaada akşam	Reşad Sıtkı	30
Ömrümde sükût	Cahid Sıtkı	20
Halk edebiyatı	Murad	175
Samih Rifat	Sadeddin Nüzhet	150
Baki Divanı	» »	175
Âşık Ömer Divanı	» »	175
Saz şairleri (cildli)	» »	265
Gedaî	Sadeddin Nüzhet	50
Sürurî	» »	25
Âşık	» »	35
Kuloğlu	» »	35
Kâtibi	» »	50
Hengâmî	» »	35
Seyranî	Yusuf Ziya	30
Nedim	» »	40

Son Devrin Meşhur Şair ve Edibleri Serisi:

Faruk Nafiz, Nihad Sami Banarlı		25
Tevfik Fikret, Ahmed Hamdi Tanpınar		25
Esad Mahmud Karakurd	Murad Uras	25
Reşad Nuri Güntekin	» »	25
Aka Gündüz	» »	25
Abdülhak Hâmid	» »	25
Ahmed Hâşim	» »	25
Hasan Âli Yücel	» »	25
Sadri Ertem	» »	25
Peyami Safa	Cahid Sıtkı	25
Edebiyat Antolojisi 1 - 6	Murad Uraz	240

İlim ve Fen Kitabları:

Mürebbilere	İsmail Hakkı	150
Terbiye	» »	150
İçtimaî mekteb	» »	125
San'at	» »	100
Tarih ve terbiye	» »	75
Psikoloji	Cemil Sena	150
Mufassal umumî tedris usulleri	»	125
Allah fikrinin tekâmülü	»	100
Muhasebe ilmi	A.N. Suçsoran	100
Türk dünyası ve cihan tarihi	Z. Danişman	60
Dünya ağlıyor Atatürk	İ. Fahreddin	40
Adâbı Muaşeret	M. Dalkılıç	30
Gayri Şuur	Münir Reşid	50
Modern San'at	M. Cemal Berk	40
Fikir ve san'at	Sadri Ertem	50
Din ve san'at	Bürhan Toprak	50
Çocuk	Marie Montessori	20
Bedliyat	Mustafa Namık	100
Sağlık bilgisi	Şemseddin Kâmil	35
Yıldızda neler gördüm	İsmail Müştak	100
Hitler bana dedi ki	Ali Naci	60
Hitlerle iki sene	Refi Cevad Ulunay	75
Kuranıkerim	Hüseyin Kâzım	100
Gizli ilmiler ansiklopedisi	D. Dalkılıç	75
Kooperatifçilik	Suphi Nuri	125
Solfej	Sadi Arseven	54
Alaturka ve alafranga ev kadınının yemek kitabı	Remzi Korok ve Fahriye Tosun	100
Aile ansiklopedisi	Remzi Korok ve Fahriye Tosun	85
Bilinmiyen insan	Nasuhi Baydar	125

Kanun Kitablarından Bazıları:

Kanunlarımız 9 ve 10	Edib Kemal Ergin	1000
Türk kanunu medenisi		50
Askerî ceza ve askerî muhakeme usulü		40
Borclar kanunu		40
Millî Koruma kanunu şerhi		50
İcra iflâs kanunu		40
İş kanunu		15
Emniyet teşkilâtı kanunu		15
Teşkilâtı esasiye kanunu		10

BİLİNMİYEN İNSAN

Dr. Alexis Garrel'in eseridir. Nasuhi Baydar tarafından tercüme edilmiştir. 2 nci basılışı çıktı. Fiatı 125 kuruş. «Semih Lûtfi Kitabevi».

OPERATÖR

RIZA ÜNVER

Doğum ve Kadın hastalıkları mütehassısı

Cağaloğlu, Nuruosmaniye caddesi No. 22, Mavi yapı

Telefon : 22683

Mide, barsak ve iç hastalıkları muayenehanesi

Dr. Y. Hallacyan

Taksim (Eski Talimhanede) Abdülhak Hâmid caddesi, Sabiha apart. No. 12, daire No. 4

Doktor

Suphi Şenses

İdrar yolları hastalığı mütehassısı

Beyoğlu Yıldız sinema karşısı tramvay durağı Lekler apartımanı.

Fakirlere parasız. Tel: 43924.

Haydar Rifatın eserlerinden

İşler Tıkırında Gidiyor	35 Kr.
Kadın Kalbi	30 »
Kadın Aşkı	60 »
Aşk Peşinde	100 »
Karagömlekliler İhtifali	100 »
Etrüsk Vazosu	20 »
İlk Aşk	50 »
İliçin Ölümü	50 »
Efendi İle Uşak	40 »
Vikontun Ölümü	30 »
İklimler	100 »
Ölüler Evi	125 »
Felsefe	35 »
Küçük Hikâyler	100 »
Mev'ud Toprak	125 »
Stalin	150 »
Lenin Mezhebi	75 »
Tarih Felsefsi	125 »
Farmasonluk	100 »
Anarşizm	60 »

Türkiye Cumhuriyeti

ZİRAAT BANKASI

Kuruluş tarihi: 1888. — Sermayesi: 100,000,000 Türk lirası.
Şube ve ajans adedi: 265.
Ziraî ve ticarî her nevi banka muameleleri.
Para biriktirenlere 28,800 lira ikramiye veriyor.

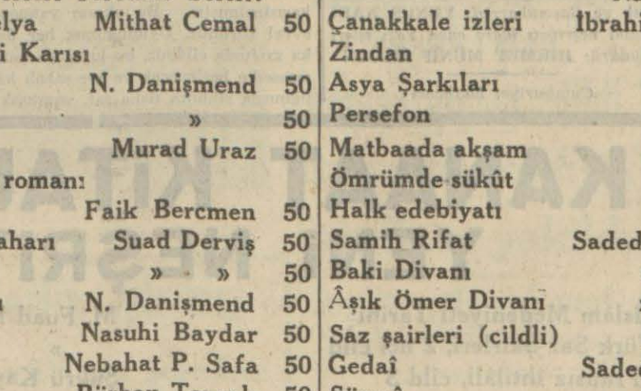

Ziraat Bankasında kumbaralı ve ihbarsız tasarruf hesablarında en az 50 lirası buulnanlara senede 4 defa çekilecek kur'a ile aşağıdaki plâna göre ikramiye dağıtılacaktır:

4	aded	1,000	liralık	4,000	lira	100 aded 50 liralık	5,000 lira
4	»	500	»	2,000	»	120 » 40 »	4,800 »
4	»	250	»	1,000	»	160 » 20 »	3,200 »
40	»	100	»	4,000	»		

DİKKAT: Hesablarındaki paralar bir sene içinde 50 liradan aşağı düşmiyenlere ikramiye çıktığı takdirde % 20 fazlasile verilecektir

Kur'alar senede 4 defa, 1 eylûl, 1 birincikânun, 1 mart ve 1 haziran tarihlerinde çekilecektir.

HAZRETİ MUHAMMET

Kitabın tamamı olan birinci ve ikinci cildler tamamen neşredilmiştir.

Ziya Şakir tarafından yazılan ve büyük bir rağbet kazanan bu muazzam eserin takımının hediyesi 175 kuruştur. «Semih Lûtfi» Kitabevinde satılır.

Emniyet Sandığı ilânları

Emlâk satan ve alanlar için

Hakikî bir kazanc

Emlâk alım ve satımında her iki tarafın bedel üzerinden % 2 şer tellâliye ödemeleri taamüldür. Büyük bir hizmetle çok kere hizmete tekabül etmeyen bu fedakârlık yalnız alıcı ve satıcıların tanışması maksadile yapılır. Halbuki İstanbulda bu işe tavassud edenlerin adedi binlerce olduğundan bu maksad gene hasıl olmaz.

Müessesemiz İstanbulda satılık gayrimenkullerin adres ve resimlerini satış salonunda teşhire kabule karar vermekle bu maksad herkes için kendiliğinden tahakkuk etmiştir. Tasarruflarını gayrimenkule yatırmak isteyen yüzlerce vatandaş hergün satış salonumuzu ziyaretle koleksiyonlarımızı tetkik etmektedir. Mülk satanlar, tapu senedi ve binanın iki kıt'a fotoğrafile birlikte müracaat ederek derhal bunlarla temasa gelebilir ve en az iki tarafın vereceği % 4 tellâliyeyi kazanmış olurlar.

Ücret, bir liradan eksik olmamak üzere üç ay için bin lirada on iki buçuk kuruştur.

Satış dolayısile ayrıca bir ücret alınmaz.

(10501)

YENİ NEŞRİYAT
ÜNİVERSİTE KİTABEVİ

Ankara caddesi, 96/98 — İSTANBUL

Kitabevimizde aşağıdaki eserlerden başka, İstanbul Üniversitesi, Ankara Hukuk Fakültesi, Siyasal Bilgiler Okulu, İstanbul Yüksek İktısad ve Ticaret mektebi, Güzel San'atlar Akademisi, Adliye Vekâleti, Türk Tarih Kurumu, Hukuk ilmini yayma kurumu, Yüksek Mühendisler Birliği neşriyatı ve diğer ilmi eserler bulunur.

Siparişler derhal ve taahhüdlü olarak gönderilir, posta ücreti alınmaz.

Şubat 1940 ta çıkan kataloğumuzu isteyiniz!

HUKUK

ARSEBÜK (Prof. Esad) — **Medenî Hukuk,** cild II. **Aile Hukuku,** Ks. 1: ailede şahıslar ve halleri; 410 sayfa, 940, 425 Kş.

BELGESAY (Ord, Prof. M. Reşid) — **Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu Şerhi,** cild I. 480 sayfa, 939, 240 Kş. — Cild II. 616 sayfa, 940, 300 Kş.
(Eser bu iki cildde tamamlanmıştır.)

BELGESAY (Ord. Prof. M. Reşid) — **Hukuk ve Ceza Usulü Muhakemelerinde Deliller.** 160 sayfa, 940, 80 Kş. (İstanbul Hukuku Doktora İhtisas kursları serisinden 1)

BORA (C. M. Muavini Kemal) — **Muaddel ve Haşiyeli Türk Ceza Kanunu ve Meriyet Kanunu.** 2 nci basılış, 368 sayfa, 940, 200 Kş.
(Aid olduğu maddeler altında temyiz kararlarını, tamimleri ve bazı hususi notları muhtevidir.)

BOZKURT (Prof. Dr. M. Esad) — **Devletler Arası Hakkı** (Giriş, tarih) 438 sayfa, 940, 300 Kş.

DARESTE (F. R. ve P.) — **Avrupa - Amerika, Afrika - Asya - Afrika devletlerinin Esas teşkilât kanunları** (Tercüme eden: Prof. Dr. E. Menemencioğlu) cild: III, 355 sayfa, 940, 250 Kş.

DERBİL (Prof. Süheyl) — **İdare Hukuku,** cild I. İdarî kaza ve İdarî Teşkilât, 486 sayfa, 940, 300 Kş.

EREM (Dr. Faruk) — **Ceza Hukuku Önünde Suçlu Çocuklar,** 83 sayfa 940, 50 K.

GÖNENSOY (Ord. Prof. A. Samim) — **Medeni Hukuk,** cild II. **Aile Hukuku,** 2: Neseb, Velâyet, Vesayet. 320 sayfa, 940, 160 Kş.

HIRSCH (Ord. Prof. Dr. Ernest E.) — **Ticaret Hukuku Dersleri,** cild II. **Ticaret Şirket ve Teşekkülleri.** 192 sayfa, 940, 100 Kş. (Millî Korunma kanununa göre teşekkül edecek tüccar birlikleri hakkında müstakil bir kısmı da ihtiva eder.)

KOLLEKTİF ESER — Türkiye. (Milletler Hukuku Hayatı Serisinden). 474 sayfa, 940, 150 Kş. (Salâhiyettar kalemlerin muhtelif hukuk branşları üzerindeki özlü tetkiklerinden vücude getirilmiştir.)

LEFUR (Prof. Louis) — **XVII nci Asırdanberi Tabiî Hukuk Nazariyesi ve Modern Doktrin.** (Tercüme eden: Doçent Dr. N. R. Erim) 188 sayfa, 940, 75 Kş.

ÖKTEM (İmran) — **Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu ve İçtihadlar** 238 sayfa, 940, 180 Kş. (Aid olduğu maddeler altında Temyiz kararlarını, tamimleri ve bazı hususî notları muhtevidir.)

ÖZKENT (Ali Haydar) — **Avukatın kitabı,** 840 sayfa, 940, 200 Kş.

SAYMEN (Dr. F. Hakkı) — **Manevî Zarar ve Tazmini Sureti.** 239 sayfa, 940, 100 Kş.

TANMAN (M. Hakkı) — **Tahsili Emval Kanunu ve Tatbikatı.** 276 sayfa, 940, 160 Kş. (Maliye Vekâletinin Tahsili Emval İşleri üzerindeki tamimleri müstakil bir kısım halinde esere ilâve edilmiştir.)

ÜNİVERSİTE KİTABEVİ — Türk Kanunu Medenisi ve Borçlar Kanunu (Mer'iyet kanununu da muhtevi olmak üzere yeniden azamî itina ile nefis bir şekilde tabedilmektedir.) Cildli olarak fiatı 150 kuruştur.

İKTISAD ve MALİYE

ASAFKAN (Kenan) — **Endüstriyel Maliyet Fiatı.** 175 sayfa, 940, 150 Kş.

BLAİSDELL (C. Donald) — **Osmanlı İmparatorluğunda Avrupa Mali kontrolu.** (Tercüme eden: Prof. H. Atıf Kuyucak). 272 sayfa, 940, 200 Kş.

DOBRETSBEGER (Ord. Prof. D. J.) — **Ekonomi Siyaseti,** cild I. (Tercüme eden: Dr. A. Halid İlteber) 330 sayfa, 940, 165 Kş. (Başlıca bahisleri: Ziraat siyaseti, Mesken siyaseti, Küçük sanayi siyaseti, Endüstri siyaseti, I: Ticaret siyaseti.)

İNHAN (Prof. M. Zühtü) — **İşletme Ekonomisi.** 768 sayfa, 940, 300 Kş.

İSAAC (Ord. Prof. Dr. Alfred) — **İşletme İktısadı.** cild. I. (Tercüme eden: Dr. Orhan Tuna) 210 sayfa, 940, 105 Kş.

KESSLER (Prof. Dr. G. — **Koperatifçilik.** (Tercüme eden: Doçent Dr. Z. F, Fındıkoğlu) 210 sayfa, 940, 105 Kş. (Avrupa koperatif tarihi ve kooperatif ameliyelerinin mühim neticeleri tahlil edilmiştir.)

NEUMARK (Ord. Prof. Dr. F.) — **Umumî İktısad Teoris,** cild II. ks. 1: Kıymet ve Fiat nazariyeleri. (Tercüme eden: Asistan M. O. Dikmen).

NEUMARK (Ord. Prof. Dr. F.) — **Maliye İlmine dair Ekonomik ve Sosyolojik Tetkikler.** (Tercüme eden: Asistan S. F. Ülgener).

TRUCHY (Prof. Henri) — **Elemanter Umumî Ekonomi.** (Tercüme eden: Dr. Esad Demirel), 274 sayfa, 940, 200 Kş. (Başlıca bahisler: Umumî Bilgiler, Ekonomik faaliyetlerin muharrikleri, elemanları ve kadrosu, Ekonomik teşekküller ve yapılışları, temerküz hâdiseleri, para kredi ve banka, fiatların teşekkülü ve fiat hareketleri.

ÜSTAR (Eksper M. Faik) — **Tiftik ve Tiftikçiliğimiz,** 155 sayfa, 940, 200 Kş.

FEN ve TIB

BEHÇET (Ord. Prof. Hulûsi) — **Klinik ve Pratikte Frengi Teşhisi ve Benzeri Deri Hastalıkları.** 690 sayfa, 940, 650 Kş.

EYÜBOĞLU (E. Kemal) — **Soğukta Beton İnşaat ve Elektrobeton üzerine denemeler.** 150 sayfa, 940, 110 Kş.

GARRE, BORCHARD, STİCH — **Şirürji Ders Kitabı,** cild: II. (Tercüme eden: Dr. Sadi Irmak) 430 sayfa, 940, 250 Kş.

GÜRKAN (Prof. Dr. K. İsmail) — **Pratik Cerrahi,** cild II. 968 sayfa 940, 488 Kş.

HİRSCH (Ord. Prof. Dr. Julius) — **Hıfzıssıhha Ders Kitabı,** cild: II. (Tercüme eden: Prof. Dr. M. Erel) 382 sayfa, 940, 198 Kş.

SMART (W. M.) — **Kürrevî Astronomi,** (Tercüme eden: Doçent Dr. N. T. Gökdoğan) 431 sayfa, 940, 200 Kş.

TİAN (Prof. A.) ve **ROCH** (Prof. I) — **Kimya** (Tercüme edenler: Doçent Haldun Terem ve Doçent Tarık Artel) 410 sayfa. 940, 275 Kş.

DİĞER ESERLER

AĞAOĞLU (SAMET) — **Babadan Hatıralar.** 213 sayfa, 940, 100 Kş.

AKVERDİ (Hamdi) — **Halk için atalar sözüne tatbik edilmiş ruhî bilgiler.** 111 sayfa, 940, 60 Kş.

BAYUR (Prof. Yusuf Hikmet) — **Türk İnkılâbı Tarihi,** cild I. 353 sayfa, 940, 100 Kş.

DWELSHAUVERS (Prof. George) — **Muasır Fransız Psikolojisi.** (Tercüme eden: Prof. M. Ş. Tunç) 188 sayfa, 940, 120 Kş.

ERGİN (Osman) — **Türkiye Maarif Tarihi,** cild II. 676 sayfa, 940, 150 Kş.

FERİEDJUNG (Dr. Jozef K.) — **Çocuk Pathologiesinde Terbiye Hataları.** (Tercüme eden: Doçent Dr. Ş. S. Soysal) 85 sayfa, 940, 80 Kş.

ÖTÜKEN (Asistan A. Cahid) — **Bibliyotek Bilgisi ve Bibliyografi.** 272 sayfa, 940, 148 Kş.

PERMECİ (Osman Nuri) — **Edirne Tarihi,** 456 sayfa, 940, 250 Kş.

REUTER (Prof. Erust) — **Kamiis Bilgisi** (Şehirciliğe giriş) (Tercüme edenler: Dr. Niyazi Çıtakoğlu ve Dr. Bekir Sıtkı Baykal) 348 sayfa, 940, 200 Kş.

SİNCIAİRE (Uptan) — **Altın Zincir** (San'at tarihi) (Tercüme eden: E. T. Eliçin) 237 sayfa, 940, 125 Kr.

ÜNVER (Prof. Dr. A. Süheyl) **Selçuk Tababeti,** 225 sayfa, 940, 100 Kş.

TANOĞLU (Doçent Ali) — **İktısadi Coğrafya,** cild: I. **Enerji Kaynakları.** (Taşkömür, Beyaz kömür, Petrol) 144 sayfa, 940, 80 Kş.

ODEON

Yeni Çıkan Plâklar

SADİ YAVER ATAMAN ve AZİZE TÖZEM

270381 No. OKKALI HACERİM Çankırı Varyantı ODUNCULAR

SADİ YAVER ATAMAN

270396 No. KAYADAN İNER AKREB oyun havası YÂRİM ÇITIRDAK Kastamonu Varyantı

ORHAN ÇAKIROĞLU

Zamanımızın en meşhur polis hafiyesi «Orhan Çakıroğlu» nun heyecan ve macera dolu olan bu büyük serisi pek yakında neşredilmeğe başlanacaktır. Her kitab başlıbaşına bir romandır. Uzun müddettenberi İstanbulun muhtelif matbaalarında hazırlanmaktadır. Her on beş günde bir kitab çıkacak ve fiatı 10 kuruş olacaktır. «Semih Lûtfi» Kitabevine müracaat edilmelidir.

BİÇKİ DERSLERİ

Evinde hocasız biçki ve dikiş öğrenmek isteyenler için Şükrü Canal tarafından yazılan bu eserlerin birinci cildi 2, ikinci ve üçüncü cildleri ikişer buçuk liradır. 3 cildi birden beş liradır. Taşra için satış yeri Beşiktaş Akaretler Dibek sokak 1/2 numarada Şükrü Canaldır.

Bu adrese bedeli gönderildiğinde derhal posta ile gönderilir.

İstanbul satış yeri: Ankara caddesi İnkılâb Kitabevidir.

BAHÇE MİMARI

Mevlûd Baysal

Dördüncü Vakıf Han, dördüncü kat, 18 numara. Telefon: 23426
Telgraf adresi. Mim Baysal - İstanbul

Büyük şehir ve kasaba parkları, anıd, meydan, çocuk parkları ve villâ bahçeleri için modern proje ve plânlar hazırlar; keşifnameler tanzim eder. Projelerin arazide tatbikını deruhde ve taahhüd eder.

Buket, nişan sepeti ve çelenkler için yapılan siparişler süratle hazırlanır.

Çiçek, sebze tohumları; fide ve fidanlar, süs, meyva ağac ve ağaccıkları, bahçe alet ve edevatı ve ehliyetli bahçıvanlar gönderir.

Yapma Çiçekler

Vazo, şapka, tuvalet çiçeklerinin nasıl yapılacağını patronlarile öğreten Şükrü Canalın bu eseri 150 kuruştur. Bedeli posta ile Beşiktaş, Akaretler Dibek sokak No. 1/2 Şükrü Canal adresine gönderildiğinde derhal gönderilir. Posta ücreti alınmaz.

Ayrıca İstanbulda Ankara caddesinde İnkılâb kütübhanesinde, Ankarada Akbada bulunur.

Sahib ve Başmuharriri: YUNUS NADİ
Umumî neşriyatı idare eden Yazı işleri müdürü: HİKMET MÜNİF ÜLGEN

Cumhuriyet Matbaası

ARLON

Sağlam, dakik ve dünyanın en iyi saatleri demektir. Yüksek derece saatler sırasında bulunduğu halde

FİATLAR DAHA UCUZDUR

ARLON saatlerini görmeden başka saat almayınız.

Satış deposu: Z. SAATMAN. İstanbul Sultanhamam Camcıbaşı han 1 inci kat.

Böbreklerden idrar torbasına kadar yollardaki hastalıkların mikroblarını kökünden temizlemek için Helmoblö kullanınız.

HELMOBLEU

Böbreklerin çalışmak kudretini artırır. Kadın, erkek idrar zorluklarını, eski ve yeni belsoğukluğunu, mesane iltihabını, bel ağrısını, sık sık idrar bozmak ve bozarken yanmak hallerini giderir. Bol idrar temin eder. İdrarda kumların, mesanede taşların teşekkülüne mâni olur.

DİKKAT: **HELMOBLÖ** idrarınızı temizleyerek mavileştirir. Sıhhat Vekâletinin ruhsatını haizdir. Her eczanede bulunur.

GENÇ GÖRÜNMEK İÇİN

50 YAŞINDAKİ KADINLAR 35 YAŞINDA GÖRÜNEBİLİRLER

Meşhur bir cild mütehassısı tarafından keşif ve genc hayvanların cild hüceyrelerinden kemali itina ile istihsal edilen ve her genc kızın taze ve saf cildinin unsurlarına müşabih olan «BİOSEL» tâbir edilen kıymetli ve yeni cevher, hali hazırda cild unsuru olan pembe renkli **Tokalon** kremi terkibine karıştırılmıştır. Bu akşam yatmazdan evvel sürünüz. Uyuduğunuz her dakika zarfında cildiniz, bu kıymetli unsuru massedip beslenecek ve her sabah kalktığınızda cildiniz, daha saf, yumuşak ve daha taze görünecek ve gencleşecektir.

Gündüzleri, beyaz (yağsız) **Tokalon** kremini kullanınız. Terkibindeki beyazlatıcı ve kuvvetlendirici unsurlar, dahile nüfuz ederek girmiş gayrisaf maddeleri ihrac ve siyah noktaları izale eder. Açık mesameleri sıklaştırır ve bu suretle cildinizi beyazlatıp yumuşatacaktır. Bu basit tedbir sayesinde her kadın bir kaç sene genclesebilir ve genc kızların bile gıpta edeceği şayanı hayret bir cild ve tene malik olabilirsiniz.

KANAAT KİTABEVİNİN YENİ NEŞRİYATI:

İslâm Medeniyeti Tarihi	M. Fuad Köprülü	200 Kr.
Türk Saz Şairleri, 2 nci cild	» »	250 »
Fransız İhtilâli, cild 3	Şükrü Kaya	375 »
Tabiî ve siyasî Türkiye haritası	Prof. Faik Sabri Duran	150 »
Almanya tarihi, cild 2	A. Fehmi Baldaş	250 »
İtalya tarihi, cild 2	Galib Kemali Söylemezoğlu	250 »
İspanya tarihi	» » »	125 »
Rusya tarihi	» » »	150 »
Dünya tarihi	» » »	150 »
Başımıza gelenler	» » »	75 »
Tanzimat Maliye Nazırları, 2 cild	M. Zeki Pakalın	250 »
Atatürk	M. Turhan Tan	50 »
Molla Câmi	Asaf Halet Çelebi	75 »
İbni Haldun	» » »	100 »
Mevlâna	» » »	75 »
Farabî	Hilmi Ziya Ülken	75 »
Mevlânanın Rubaileri	Asaf Halet Çelebi	50 »
Ziya Gökalp	Hilmi Ziya Ülken	50 »
Sıhhat, Terbiye ve Giyim	Dr. Zeki Zeren	60 »
Bekârlık ve Evlilik	» »	60 »
Yaşamak San'atı	L. G.	50 »
Safiye Sultan	M. Turhan Tan	125 »
Devrilen Kazan	M. Turhan Tan	125 »
Hind Denizlerinde Türkler	» »	100 »
Beyaz Şemsiyeli	Ercümend Ekrem Talu	125 »
Giderayak	Aka Gündüz	75 »
Musiki Terbiyesi	Abdülhalik Denker	125 »
Cebiri anlamak için	M. Fuad Arsan	60 »
Cebire devam için	M. Fuad Arsan	60 »
Uzay Geometriyi anlamak için	» »	100 »
Coğrafyada ilk adım	Faik Sabri Duran	50 »
Tatbikatlı Türkçe Gramer 1 - 2	M. Sadullah Sander	100 »

HİLMİ KİTABEVİNİN YENİ NEŞRİYATI

HAYATTAN SAYFALAR

Millî büyük Romancımız Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın yazdıkları ve eski türkçesinin pek büyük bir rağbet ve şöhrete nail olduğu hayattan sayfalar eseri yeni harflerle basılarak intişara konmuştur. Bu pek değerli ve felsefî kitab İstanbul mezarlıkları civarında cereyan eden suizişli bir vak'anın romanını bütün genclere tavsiye ederiz. Fiatı 30 kuruştur.

TILISIMLI DERİ

Dünyanın en büyük romancılarından sayılan meşhur Balzak'ın en tanınmış ve bütün dillere çevrilmiş bu romanı Hamdi Varoğlu tarafından büyük bir dikkatle türkçeye tercüme olunmuştur. Bu büyük roman metin harici bir çok resimlerle süslü olarak basılmıştır. Kitabın başında İbrahim Hilmi tarafından Balzak'ın hayatı ve eserleri hakkında uzunca bir mütalea yazılmıştır. Fiatı 120 kuruştur.

AZİYADE

Piyer Loti'nin en meşhur edebî bir romanıdır. Memleketimize aiddir. Mensur bir şiir mecmuasıdır. Tasvirleri pek parlaktır. Bütün dünya edebiyatında tanınmış, bir çok lisanlara çevrilmiş güzel bir eseridir. Açık bir türkçe ile dilimize çeviren Nahid Sırrıdır. Kitab bir çok resimlerle süslüdür. Kitabın başında Piyer Loti'nin hayatı ve eserleri hakkında bir mütalea vardır. Fiatı 80 kuruştur.

KANLI MEYDANLAR

Meşhur İspanyol edib ve romancısı Bladco İbanez'in bütün dünya dillerine çevrilmiş eserinin tercümesidir. Çeviren Bay Nahid Sırrıdır. Boğa döğüşleri hakkında gayet heyecanlı tasvirler vardır. Fiatı 100 kuruştur.

EV KONSERVELERİ

Evlerde yapılacak her türlü konservenin gayet kolay ve ameli usullerini gösterir. Konserveciliğe aid bir çok resimlerle süslüdür. Ziraat san'atları mütehassısı ve öğretmeni Bay Refet Öncel'in eseridir. Fiatı 100 kuruştur.

HİLMİ KİTABEVİ

Ceb, Kol saatleri altın Metal 15 sene garantili 6 TAKSİTTE

Kömür ve Odun Sobaları 4 TAKSİTTE

Havagazi ve Elektrik Ocakları 4 TAKSİTTE

AEG elektrik süpürge ve fırınları 6 TAKSİTTE

Avizeler ve hediyelikler 4 - 6 TAKSİTTE

LUXOR Radyoları ve otomatik GRAMOFONLARI (Taksitle)

OSMAN ŞAKAR ve Şki.

Galata, Bankalar caddesi 59 - 47. Tel: 42769. Beyazıd, Üniversite caddesi No. 28, Kadıköy, İskele caddesi No. 33/2.

Güzel Olmak İçin

Her şeyden evvel sıhhatli ve parlak bir tene, lekesiz ve düzgün bir cilde malik olmak lâzımdır.

KREM PERTEV

Sizin de cildinizi güzelleştirir, guddelerini besliyerek canlandırır.

40 senelik bir tecrübe mahsulü olan KREM PERTEV tertib ve yapılış tarzındaki incelik dolayısile, tenin fazla yağlanmasına mani olur. Yağsız olarak hususî tüp ve vazolarda satılır.

HAYAT ANSİKLOPEDİSİ

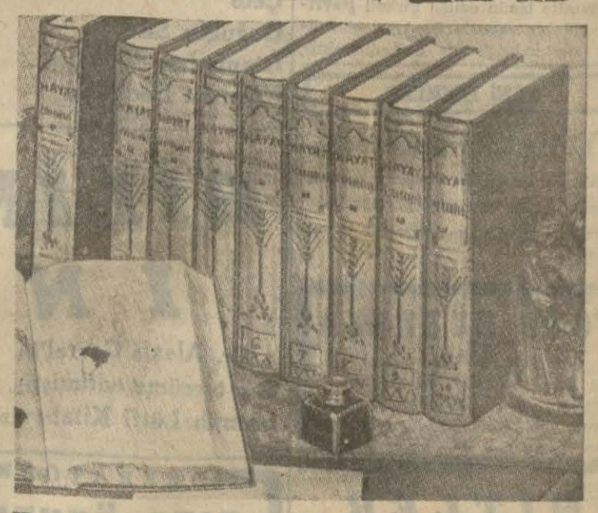

Her evde ve bilhassa her muallimin elinde bulunması lâzım 10 cildlik büyük eser. Bir eser ki başlı başına büyük bir kütübhane mahiyet ve kıymetini haizdir. Noksan cüzleri yeniden basılarak yeniden mükemmel cildli bir kaç yüz takım vücude getirilmiştir. Malzeme pahalılığı neticesi takım fiatı bir parça artarak 35 liraya tespit edilmiştir.

Mekteblere ve hüviyetleri resmî vesika ile musaddak öğretmenlere bersabık 2,5 lira tenzilât yapılmak esası muhafaza edilmiştir.

Siparişler, posta parası matbaaya aid olarak gönderilir.

Müracaat yeri: Cumhuriyet Matbaası (Kitab Kısmı).

FOSFARSOL

KAN, KUVVET, İŞTİHA ŞURUBU

FOSFARSOL, Kanın en hayatî kısmı olan kırmızı yuvarlacıkları tazeliyerek çoğaltır. Tatlı iştah temin eder. Vücude devamlı genclik, dinclik verir. Sinirleri canlandırarak asabî buhranları, uykusuzluğu giderir. Muannid inkıbazlarda, barsak tembelliğinde, TİFO, GRİP, ZATÜRRİE, SITMA nekahatlerinde, bel gevşekliği ve ademi iktidarda ve kilo almakta şayanı hayret faydalar temin eder.

FOSFARSOL ün: Diğer bütün kuvvet şurublarından üstünlüğü DEVAMLI BİR SURETTE KAN, KUVVET, İŞTİHA TEMİN ETMESİ ve ilk kullananlarda bile tesirini derhal göstermesidir.

Sıhhat Vekâletinin resmî müsaadesini haizdir. Her eczanede bulunur.